VITT. EMANU

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
5 E
4

M

R. II ed, To. I° 1p 396 N.7

29.3.11.

5. 9. E. 9

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Manca l'ultima carta bianca

HIERONYMI RAGAZONII IN epiſtolas Ciceronis familiares

COMMENTARIVS:

IN QVO BREVISSIME, QVO quæque earum ordine ſcripta ſit, ex ipſa potiſsimum hiſtoria demonſtratur.

AL DVS.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

VENETIIS, M. D. LV
apud Paulum Manutium Aldi F.

AMPLISSIMO VIRO, VINCENTIO RICCIO ILLVSTR. DECEMVIRALIS CONSILII VENETAE REIP. SECRETARIO DIGNISSIMO.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

HIERONYM. RAGAZONIVS S. D.

SI, *quantum ingenij* M. *Cicero* VINCENTI CLARISSIME, *ad epiſtolas eas, quæ familiares uocãtur, ſcribendas adhibuit, tantũ, qui ab initio ſexdecim earum uolumina collegerunt, ad eas illuſtrandas induſtriæ attuliſſent, profectò ijdem multo melius nobis, quàm fecerunt, in hac tota literarum ratione conſuluiſſent. Cum autem res ita, neſcio quo fato, ceciderit, ut quo magis Cicero in his epiſtolis excelluerit, eo minorem illi noſtræ in ijs componendis intelligentiæ rationem habuerint: propterea factum eſt, ut qui poſtea in ijs, aut emendandis, aut explanandis, aut quoquo modo illuminandis elaborarint, (quod multi hac ætate, ijq; eruditi uiri fecerunt) ij meritò magnam laudem incredibili omnium hominum conſenſione adepti ſint. Etenim ſummam illam, quæ pleroſque ab huiuſmodi ſtudio deterrebat, obſcuritatem ſi nõ penitus, at certe magna ex parte*

te ſuſtulerunt. Ego autem illud in hac re præcipue dolere ſoleo, quod maximas ſemper his epiſtolis tenebras offudit, id neminem hucusque, qui aliqua ratione diſcuſſerit, extitiſſe. id eſt, ut, quoniam nullo ſeruato temporum ordine compoſitæ quondam fuerunt, ipſæ per tempora ſua digererẽtur, atque deſcriberentur. Quo ex labore cum alia multa commoda conſequuntur, tum illa in primis, ut propter negociorum, temporumq́; coniunctionem & facilius alteram ex altera intelligamus, & ipſius Ciceronis, eorumq́; annorum contextam hiſtoriam habeamus. Quorum nõ, perinde atque in epiſtolis ad Atticum colligendis factum eſt, rationem habitam eſſe demiror. Hoc autem ita eſſe, cum ipſe antea ſemper, ubi me ad hæc ſtudia contuli, intellexi, tum meam hanc opinionem proximis hiſce annis, multo etiam uehementius Caroli Sigonij auctoritas confirmauit, quem à me ſæpe hac de re interrogatum ita differentem audiui, ut non multis ſolum laudibus conſilium, fructumq́; laboris huius efferret, ſed etiam qua id potiſſimum ratione perduci ad exitum poſſet, ſigillatim oſtẽderet. Quamobrem cum in quotidianæ uitæ conſuetudine multa ab eo in hanc rem ſubtiliter, et erudite dicta attente collegiſſem, iamq́; iuſtum quaſi eorum commentarium ad meum uſum confeciſſem, tum me rem facturum eſſe omnibus harum epiſtolarum ſtudioſis nõ ingratam putaui, ſi quæ ipſe uel per me,

uel ab eo plurima in hoc genere didiciſſem, ea ſum mo ſtudio, atque multorum dierum lucubratione conſcripta ad eorum, qui illum non audiuerunt, utilitatem literis, memoriæq; mandarem. Id autem totum in tuo potiſſimum nomine apparere, Vincenti ampliſſime, uolui, ut ipſe intelligeres, quàm tuis fideliſſimis, rectiſſimisq; conſilijs diligentiſſime paruiſſem: quo præſertim auctore Sigonio ipſi, poſtquã ille Venetijs publice profiteri cœpit, aſſiduum me in hac literarũ ratione auditorem addixi. Accedit, quòd quanquàm tu grauioribus in ſtudijs perpetuo ita uerſatus es, ut nullum honeſtioris diſciplinæ genus ſit, quod non plane perceperis, nulla inſignia ad laudem ornamenta, quæ non abunde retuleris: tamen cum te publicis negocijs, quibus maxime diſtineris, aliquantulum relaxaris, his noſtris etiam ſtudijs ſummopere delectaris: præſertim uero cum has ipſas epiſtolas ita ames, ut eas quotidie in manibus habeas, ita, ſi res ferat, in iſto tuo ampliſſimo apud Decemuirale conſilium munere gerendo, imiteris, ut planè exprimas: literatos autem homines ita omni ſtudio, atque officio complectaris, ut cuncti propterea magnum ſuorum ſtudiorum præſidium in tua potiſſimum opera collocarint. Neque mehercule iniuria. Nam cum tu uirtute, integritate, ac quotidiana officij aſſiduitate, præterea prudentia, ac fide, quibus rebus excellis, effeceris, ut apud principes in hac rep. uiros au-

ctoritate plurimū poſſis; idem etiā humanitate, atque officio aſſequutus es, ut te nō minus poſſe, quàm uelle ſibi prodeſſe homines intelligerent. Epiſtolas igitur familiares in ſuū quanque annū, ut à me fieri potuit, relatas, ac breui, cur ita faciendum ſit, commentario illuſtratas, in tuo, ut dixi, nomine edo: ut eas, ſi probaueris, aduerſus obtrectatores tua auctoritate defendas: ſin minus, eas tamē perpetuum meæ erga te ſingularis obſeruantiæ teſtimonium habeas. Vale. Venetijs, prid. Idus, Quinctil.

VETVS,

VETVS, ET VVLGATVS EPISTOLARVM ORDO.

Cum numeris, quibus unaquæque earum in hoc uolumine indicatur; ut, ſi quis aliquam epiſtolam in noſtro libro uelit inuenire, hoc indice utatur.

EX PRIMO LIBRO.

Ego omni officio	*car.* 4
Id. Ian.	5
A. Trebonio	5
A.d. XVI. K. Feb.	5
Tametſi nihil	5
Quæ gerantur	6
Legi tuas literas	6
De omnibus rebus	7
Periucundæ	10
Cur enim tibi hoc gratificer, neſcio	10

EX SECVNDO.

Quanquam me nomine negligentiæ	10
Graui teſte	11
Rupæ ſtudium	11
Epiſtolarum genera	12

Hæc negotia 12
Nondum erat auditum 13
Sera gratulatio 20
Quid? me hoc tibi mandaſſe exiſtimas 16
Plurimum tibi 19
Tu uide 26
Putares ne unquam 24
Solicitus equidem 26
Raras tuas quidem 25
M. Fabio 24
Non potuit accuratius agi 28
Magno dolore 32
Literas à te mihi ſtator tuus 27
Officium meum erga Rhodonem 24
Cum optatiſſimum 26

EX TERTIO.

Si ipſe reſp. 14
Cum & contra uoluntatem 15
A. d. IX. K. Iun. 15
Prid. Non. Iun. 16
Tralleis ueni a. d. VI. K. Sext. 16
Cum meum factum cum tuo comparo 18
Pluribus uerbis ad te ſcribam 23
Etſi, quantum 19
Vix tandem 24
Cum eſt ad nos allatum 25

Cum

Cum eſſem in caſtris 26
Gratulor tibi prius 27
Quaſi diuinarem 27

EX QVARTO.

C. Trebatius 31
A.d.III.k. Maias 32
Vehementer te eſſe ſolicitum 43
Accipio excuſationem tuam 45
Poſteaquam. 53
Ego uero, Serui, uellem 55
Etſi eo te adhuc conſilio 44
Neque monere te audeo 45
Etſi perpaucis ante diebus 45
Etſi nihil noui 55
Plurimum ualuiſſe apud me 46
Etſi ſcio non iucundiſſimum. 55
Quærenti mihi iandiu 43
Binas à te accepi literas 36
Accepi perbreues tuas literas 37

EX QVINTO.

Si uales bene eſt. Exiſtimaram. 1
Si tu, exercitusq; ualetis, bene eſt. Scribis ad me. 2
Hominis importuniſſimi 6
Literæ Q. Fratris 5

Etſi

Etſi ſtatueram 2
Cum ad me Decius 2
Si tu, exercitusq; ualetis, bene eſt. Ex literis tuis. 1
Quantum meum ſtudium 7
Si uales, bene eſt: ego ualeo. Si tuã cõſuetudinẽ. 56
Si uales, bene eſt. ego quidẽ ualeo. De Dionyſio. 60
Grata tibi eſſe officia mea 59
Coram me tecum 6
Quanquàm ipſa conſolatio 53
Si uales, bene eſt: ego ualeo ſicut ſoleo. 55
Omnis amor tuus 56
Etſi unus ex omnibus 65
Non obliuione amicitiæ noſtræ 12
Etſi ego met. 14
Etſi mihi nunquàm dubium fuit 32
Quoquo modo potuiſſem 30
Gratæ mihi tuæ literæ fuerunt 39

EX SEXTO.

Etſi ea perturbatio 38
Peto à te, 41
Superioribus literis 39
Noui quod ad te ſcriberem, 39
Quotieſcunque filium tuum uideo 47
Vereor, ne deſideres 46
Quòd tibi non tam celeriter 47
Cum eſſet mecum Largus 47

Cum

Cum A. Cæcina	47
Ego, quanti te faciam	45
Antea miſiſſem	44
Dolabellam anteà	46
Gratulor tibi, mi Balbe	45
Etſi tali tuo tempore	44
Me ſcito omnem meum laborem.	47
Tibi gratulor, mihi gaudeo	85
Si mihi tecùm	69
Cum cæterarum rerum cauſa	62
Simul accepi à Seleuco	51
Maculam officio functum eſſe	57
Dederam triduo ante	39
Etſi cum hæc ad te ſcriberem	39
Non ea res me deterruit.	37

EX SEPTIMO.

Si te dolor aliquis corporis	7
Mandatum tuum	13
Perſæpe mihi cogitanti	42
A. d. VIII. k. In Cumanum	42
Vide quàm mihi perſuaſerim	8
In omnibus meis epiſtolis	8
Ego te commendare non deſiſto	9
Scripſit ad me Cæſar	9
Iandiu ignoro quid agas	9
Legi tuas literas	9

Niſi

Niſi ante Roma 10
Mirabar quid eſſet 11
Adeo ne me iniuſtum 11
Chryſippus Vectius 13
Quàm ſint moroſi 11
In equo Troiano 9
Ex tuis literis 9
Accepi à te aliquot epiſtolas 12
Vide quanti apud me ſis 64
Amabilior mihi Velia fuit 64
Silij cauſam te docui 85
Illuſeras heri inter Scyphos 85
Tantum ex Arpinati ueneram 82
Amoris quidem tui 57
Quòd epiſtolam conſciſſam doles 58
Cum decimum iam diem 83
Miror cur me accuſes 45
Memini, cum mihi deſipere uidebare. 46
Si uales, bene eſt: ſum enim χρῄσι. 50
Ego uero iam te nec hortor 61
Facile perſpexi 61
Quòd ſine prænomine 20
Quòd declamationibus 41

EX OCTAVO.

Quod tibi decedenti 15
Certe inquam abſolutus eſt. 16

Eſt

Eſt ne? uici. 16
Inuideo tibi 17
Qua tu cura ſis 17
Non dubito, quin perlatum ad te ſit. 23
Quàm cito 23
Etſi de rep. 19
Sic tu, inquis, 17
Sanequam 20
Non diu, ſed acriter. 26
Pudet me tibi confiteri 28
Gratulor tibi affinitate 27
Tanti non fuit 28
Ecquam 31
Exanimatus 32
Ergo me potius 33

EX NONO.

Ex ijs literis 37
Caninius idem tuus 39
Etſi, quid ſcriberem, 40
περὶ δυνατῶν 40
Mihi uero ad Nonas 40
Caninius noſter 40
Cœnabam apud Seium 40
Etſi munus flagitare 56
Si uales gaudeo: & ipſe ualeo, & Tullia 33
Non ſum auſus 52

Vel

Vel meo ipſius interitu 53
Gratulor Bayjs 60
C. Suberinus Calenus 52
Etſi contentus eram 63
Duabus tuis epiſtolis 46
Delectauerunt me literæ tuæ 40
Non tu homo ridiculus es 42
Cum eſſem otioſus 41
Tamen à malitia 41
Dupliciter 42
Ain tandem? 85
Amo uerecundiam 85
Heri ueni in Cumanum 42
Rufum iſtum 71
Summum me ducem 26
Accubueram hora nona. 46

EX DECIMO.

Et abſui 65
Meum ſtudium 66
Cum ipſum Furnium 69
Gratiſſimæ mihi tuæ literæ fuerunt. 70
Binas à te accepi literas 71
Quæ loquutus eſt Furnius 72
Plura tibi 72
Si cui forte 72
Nihil me tibi temerè 74

Etſi

Etſi ſatis ex Furnio 73
Immortales 75
Etſi reip. cauſa 73
Vt primum 78
O' gratam famam 75
His literis ſcriptis 75
Nihil poſt hominum memoriam 76
Antonius 75
Quid in animo habuerim 77
Quanquam gratiarum actionem 78
Ita erant omnia 79
Puderet me 77
In te, & in collega 77
Nunquam mehercule 80
Facere non poſſum 81
Si intereſt 77
Lectis tuis literis 78
Quòd mihi. 72
Quàm uellem 70
De meo ſtudio 81
XVII. k. Maij 73
Minime mirum 71
Balbus Quæſtor 80
Quo tardius 78
Si uos, liberiq; ueſtri ualetis, bene eſt: ego quoque ualeo 80
Si uales bene eſt: ego quidé ualeo. Cũ audiſſem. 76

EX

Quo in ſtatu	62
De tui fide.	63
Literas tuas legimus	65
Si de tua in me uoluntate	65
Lupus familiaris noſter	67
Lupus noſter	68
Cum adhibuiſſet	67
Eo tempore Polla	69
Panſa amiſſo	74
Non mihi remp.	74
Eodem exemplo	74
Treis uno die	78
Iam non ago	79
Mirabiliter	78
Etſi mihi tuæ literæ	77
Permagni intereſt	66
Lamia uno omnium	69
Etſi ex mandatis	76
Ad Senatum	76
Quod pro me non facio	79
Dij iſti Segulio	80
Cum Ap. Claudio	75
Nos hic ualemus recte	79
Narro tibi	80
Expectanti mihi	81
In maximo meo dolore	80

Non dum

Non dum ſatis conſtitui 63
Magnam uoluptatem 64
Dubitanti mihi. 64

EX DVODECIMO.

Finem nullum facio 64
Vehementer lætor 66
Auget tuus amicus 66
Vellem Id. Mart. 70
Hiemen credo 70
Qui ſtatus rerum 73
Quanto ſtudio 71
Scelus affinis tui 80
Breuitas tuarum literarum 81
Lepidus tuus affinis 81
Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. In Syriam. 71
Si uales, bene eſt: ego quidẽ ualeo. legi tuas literas 75
Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. cum reip. 81
Cum Brutum 79
Si ualetis, liberiq́; ueſtri ualent. 79
Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. Athenas 63
Grata mihi uehementer 58
Quod extremum fuit 59
Libentiſſime 61
Gratæ mihi tuæ literæ 85
C. Anitius 67
Nos hic cum homine 68

Omnem conditionem 67
Ego nullum locum 69
Liberalibus 74
Q. Turius qui in Africa negociatus eſt 67
Sex. Aufidius 67
Aſſentior tibi 73
Non modo te 73
Ita ne? 76

EX DECIMO ET TERTIO.

Etſi non ſatis 16
C. Auiano 16
A. Fuſium 84
Cum municibus Volateranis 58
Non moleſte fero 59
Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. Credo 85
Cum in Galliam 59
Cum & mihi 59
Quanquam tibi præſens 22
Cum ad te tuus Quæſtor 49
Quia ſemper 49
Alia epiſtola 49
L. Caſtronius 49
L. Titio 49
Præcilium 52
P. Craſſum 53
M. Curius 48

Non

Non concedam 48
Cum Lyſone Patrenſi 48
Aſclapone 48
M. Aemilius 48
T. Manlium 48
L. Coſſinio 48
Cum antea capiebam 48
Hageſaretus lariſſæus 48
L. Meſcinius 48
Licet eodem exemplo 49
Etſi libenter 49
Non dubito quin ſcias 38
L. Manlius 50
C. Flauio 50
In Aleſina ciuitate 50
Cn. Otacilio Naſone 51
Auitum mihi hoſpicium 51
C. Auianus 51
Cum Demetrio Mega 51
Hippiam 51
L. Brutius 51
Cum familia Titurnina 51
L. & C. Aurelios 86
Quæ feciſti L. Luceij 83
L. Luceius 84
Etſi plurimis rebus 84
Etſi ex tuis, & L. Oppij 84
L. Egnatio 84

** 2 L. Noſtius

L. Noſtius 84
Quid ego tibi commendem eum, 22
Omnes tibi Commendo Cyprios 7
Q. Pompeius 86
Sumpſi hoc mihi 61
P. Meſſienum 86
A. Licinins Ariſtoteles 86
L. Genucilio Curuo 20
Cum mihi multa 25
Etſi mihi uideor 20
Cluuius Puteolanus 21
Quo magis quotidie 25
L. Cuſtodius 24
M. Fabium 24
L. Liuineius 83
T. Pinnio 21
Et in Atilij 21
Non putaui fieri poſſe 21
Nero meus 22
Cum P. Terentio 22
A. Cæcinam 49
Ex prouincia mea Cilicienſi 50
Gratæ mihi uehementer 43
C. Curtius 50
Quia non eſt obſcura 50
Multos tibi commendem 50
Cerelliæ 50
Gratulor tibi, quòd ex prouincia 84
Etſi

Etſi non dubito pro' 84
Etſi non dubito, quin 14
Tantæ mihi 86
Cum his temporibus 56
Democritus 38
Et te ſcire arbitror 38

EX DECIMO ET QVARTO.

Et literis multorum 4
Noli putare 4
Accepi ab Ariſtocrito 4
Ego minus ſæpe 3
Si tu, & Tullia lux noſtra 28
Nec ſæpe eſt. 33
Omnes moleſtias 32
Si uales, bene eſt: ego quidẽ ualeo. Valetudinẽ, 33
Ad cæteras meas miſerias 34
Quid fieri placeret 35
Si uales, bene eſt: ego ualeo. Tullia noſtra 35
Quòd nos in Italiam 34
Quod ſcripſi ad te 35
Si uos ualetis, nos ualemus 30
Si uales, bene eſt: ego ualeo. Conſtitueramus 35
Si uales, bene eſt: ego ualeo. Etſi eiuſmodi 35
Si quid haberem. 34
Conſiderandum 30
In maximis 34

In

In Tuſculanum 36
Si uales, bene eſt: ego ualeo. Da operam. 33
Si uales, bene eſt: ego ualeo. nos quotidie 36
Si uales, bene eſt: ego ualeo. nos neque 35
Si uales, bene eſt: ego ualeo. Redditæ mihi 35

EX DECIMO ET QVINTO.

Si uos bene ualetis, bene eſt: ego quidem ualeo. Etſi. 18
Si uos bene ualetis, bene eſt: ego quidem ualeo. cum 18
Cum ad me legati 18
Summa tua auctoritas 22
Quod me reſp. me. 26
Lætus ſum 27
Te & pietatis 17
Maxima ſum lætitia affectus 17
Marcellum tuum 17
Quando id accidit 23
Quantæ tibi curæ 27
Etſi mihi nunquam fuit dubium 18
Maxime mihi fuit optatum 23
M. Fabium 24
Etſi uterq; noſtrum 37
Puto te iam ſuppudere 52
Præpoſteros 52
Longior epiſtola fuiſſet 52

Non

Non mehercule 52
Oratorem meum 63
Et epiſtolam 36

EX DECIMO ET SEXTO.

Vide quanta in te ſit ſuauitas 29
Septimum iam diem 29
Paulo facilius 28
Non queo ad te 28
Nos apud Aſſyriam 28
Varie ſum affectus 29
Tertiam ad te hanc epiſtolam 29
Magnæ nobis eſt ſolicitudini 30
Nos à te, ut ſcis, diſceſſimus 29
Etſi opportunitatem 29
Quo in diſcrimine 30
Ego uero cupio 54
Aegypta 31
Andrius 31
Omnia à te data 31
De Tirone 85
Video, quid agas 54
Quid igitur. 55
Expecto tuas literas 54
Solicitat, ita uiuam, 54
Cum uehementer 68
Spero ex tuis literis 54

Tu

Tu uero confice 62
Etſi mane 62
Etſi iuſta 69
Verberaui 85
Mirificam uerberationem 68

FINIS.

HIERONYMI RAGAZONII

in epiſtolas Ciceronis familiares Commentarius; in quo breuiſsime, quo quæque earum ordine ſcripta ſit, ex ipſa potiſsimum hiſtoria demonſtratur.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

M. TVLLIO CICERONE.
C. ANTONIO COS. *An. ab Vr. Con.* DCXC.

Nullæ neque hoc anno, neque ante hunc annum à Cicerone ſcriptæ extant epiſtolæ, de quibus affirmari pro certo poſſit.

D. IVNIO SILANO
M. LICINIO MVRENA COS.
An. ab urbe cond. DCXCI.

63 M. TVLLIVS M. F. CICERO S. D.
CN. POMPEIO CN. F. MAGNO IMP.

Si tu exercitusq́; ualetis, bene eſt. Ex literis tuis] *Hæc epiſtola ſcripta eſt Silano, & Murena Cos. anno poſtquàm Cicero conſul fuit. erat autem in Aſia Pompeius, Mithridatico bello confecto. Itaque uoluptatem ſe accepiſſe ait*

Cicero ex illa uictoria, grauiter autem tuliſſe, quòd Pompeius de rebus à ſe in conſulatu, pulſo ex urbe Catilina, geſtis ſibi non fuerit gratulatus. Res hæ a Cicerone conſule extremo conſulatus ſui menſe geſtæ erant. Pompeius autem Piſone, & Meſſalla cos. id eſt ſequenti anno, ex Aſia Romam redijt, et triumphauit, Plinio, cæteriſq; auctoribus. Cicero quidem etiam libro primo ad Att. in epiſtola, quam K. Ian. ſcripſit Piſone, & Meſſalla cos. 6. b. prodromos Pompeianos de aduentu Pōpeij nunciare ſcribit. qua de re nihil in hac epiſtola ait, ut omnino ante K. Ian. quibus conſulatum Piſo, & Meſſalla inierunt, ſcripta eſſe uideatur.

59. Q. METELLVS Q. F. CELER PROCOS. S. D. M. T. CICERONI 6

Si uales, bene eſt. Exiſtimaram] Hic Metellus prætor priore anno, conſule Cicerone, fuit; hoc autem anno Galliam proconſule adminiſtrauit, quam Cicero conſul in concione depoſuerat. auctores Saluſtius, Dio. et alij. Queritur Q. Metellum nepotem fratrem à Cicerone in Senatu, ſe abſente, fuiſſe oppugnatum. Hanc epiſtolam hoc anno ſcriptam eſſe ſequens Ciceronis reſponſio demonſtrabit, eandem autem ex prouincia miſſam eſſe hæc uerba indicant. qui prouinciæ, exercituiq; præſum

60. M. T. CICERO Q. METELLO Q. F. CELERI PROCOS. S. D.

Si tu exercituſq́; ualetis, bene eſt. Scribis ad me *reſpõdet Cicero ſuperiori Q. Metelli Celeris proconſulis epiſtolæ. hãc hoc anno ſcriptã eſſe, hinc intelligi poteſt, quòd in hac agitur de rebus recens actis à Q. Metello Celeris fratre tribuno plebis, qui fuit Plutarcho, Appiano, Dione, & ipſo etiam Cicerone auctoribus, Silano, & Murena cos. id eſt de iis rebus, quas ille tribunus contra ſe egit prid. K. Ian. K. Ian. III. Non. Ian. quo tempore Celer ipſe Roma abſuiſſe uidetur. Quibus de rebus agit etiam Dio in conſulatu Silani, & Murenæ.*

62. M. T. CICERO S. D. C. ANTONIO M. F. IMP.

Etſi ſtatueram] *Hic eſt C. Antonius, qui priore anno collega Ciceronis conſulis fuit, & hoc anno prouinciam Macedoniam, quam in conſulatu obtinuerat, proconſule regebat, Dione, & alijs auctoribus. Hanc epiſtolam hoc anno ſcriptam eſſe, apparet ex eo, quòd in hac commendat ei T. Pomponium Atticum in Græciam proficiſcentem; qui ante K. Ian. Piſone, & Meſſalla cos. profectus Roma fuiſſe uidetur; cum ad eundem lib. primo ad Att. ſcribat epiſtolam K.*

Ian. his conſulibus. Itaque in utraque epiſtola eadem ferè continentur, nam quòd in hac ait ne id dicam, quod aiunt falsò in me ſolere conferri abs te *ad Att. eſt. 6. b.* Antonium in cogendis pecuniis dictitare, partem mihi quæri, & à me cuſtodem communis quæſtus libertum eſſe miſſum. *Item quod in hac ait* Sed reliqua multo maius meum ſtudium deſiderant *id eſt, quod ad Att. ſcribit* prodromi Pompeiani nunciant aperte Pompeium acturum Antonio ſuccedi oportere *idem confirmant uerba epiſtolæ ad Att. cuius initium eſt. Accepi tuas: datæ VI. K. Feb. Meſſalla, & Piſone cos. quæ ſunt hæc* neque id ipſum certũ habeo, quãdo ad Antoniũ proficiſcare.

M. VALERIO MESSALLA.
M. PVPIO PISONE COS. *An. ab urbe cond.* DCXCII.

63 M. CICERO S.D.P. SEXTIO L.F. PRCOS.

Cum ad me Decius] *Hic P. Sextius quæſtor C. Antonio conſuli, ac deinde proconſuli in Macedonia fuit; hoc autem tempore cum eodem in prouincia erat. Itaque cum C. Antonio proconſuli*

conſuli ſuccedēdum eſſet, P. etiam Sextio quæſtori eius ſuccedendum erat. de ſucceſſore autem ipſi Antonio mittendo egit in epiſtola ſuperiore, agit etiam in hac, cum ait Antonium in ſenatu grauiſsime defendi intelligit enim, ne ei ſuccederetur. poſt autem Cæſare, & Bibulo cos. in iudicio eum defendit de repetundis iam ex Macedonia reuerſum, Dione auctore libro XXXVIII. & Cicerone in oratione pro Cœlio: quo iudicio damnatus eſt, quod ſuſpicio erat, ne cum Catilina olim coniuraſſet. Hæc autem epiſtola ſcripta eſt Meſſalla, & Piſone cos. quia Q. Fufius, de quo hic mentio fit, tribunus pleb. his conſulibus fuit Dione auctore lib. XXXVIII. Item quod de domo à ſe empta ſcribit, de qua ſcribit etiam ad Att. in epiſtola VI. K. Feb. data Meſſalla, & Piſone cos. Quæ cum ita ſint, puto in titulo epiſtolæ P. Sextium P. F. quæſtorem, aut proquæſtorem eſſe ſcribendum, quod oratio ipſa Ciceronis pro P. Sextio oſtendit, in qua eum Romæ, & in Macedonia C. Antonio conſuli, & proconſuli quæſtorem ait fuiſſe, de proconſulatu autem nihil.

L. AFRANIO.
Q. METELLO CELERE COS.
Anno ab urbe condita. DCXCIII.

His conſulibus nullæ extant ſcriptæ epiſtolæ.

C. IVLIO CAESARE
M. CALPVRNIO BIBVLO COS.
Anno ab urbe cond. DCXCIIII.

His conſulibus ne ullæ quidem ſcriptæ extant epiſtolæ.

L. CALPVRNIO PISONE.
A. GABINIO COS. *Anno ab urb. cond.* DCXCV.

234. M. CICERO TERENTIAE, ET TVLLIOLAE, ET CICERONI SVIS. S. P. D.

Ego minus ſæpe] *Hoc anno* Cicero *pulſus eſt à* P. Clodio *Trib. ple. menſe* Martio *(ut puto) extremo, nam ipſe, quemadmodum ſcriptum eſt lib.* III. *ad* Att. *cum hoc tempore in* Macedoniam *tẽderet,* Naryce Locridis *ſcripſit* Id. Aprilis*: poſt* Vibonem *uenit: inde* III. Id. Aprilis. *Scripſit* Thurij, *&* XIIII. K. Maij Tarenti*: inde* Brunduſium *uenit* XIII. K. Maij, Brunduſij *uero fuit* XIII. *dies, ut in hac epiſtola ſcriptum eſt, prid. autem* K. Maij *hanc epiſtolam* Terentiæ *ſcripſit* Brunduſij, *quemadmodum in extrema epiſtola adſcriptum eſt. Quæ cum ita ſint, ſanè apparet, cum ait in hac eadem epiſtola*

Brunduſio

Brunduſio profecti ſumus à . d . v . K. Maias *legendum eſſe a . d . II . K . Maias . alioquin nec* XIII. *dies Brunduſij fuerit , & dies epiſtolæ datæ repugnabit. Eſt autem intelligendum hanc ab eo epiſtolam ſcriptam eſſe tum, cum à Brunduſio proficiſcebatur, quod ſignificat , cum ſubiungit* per Macedoniam Cyzicum petebamus .

233. M. CICERO TERENTIAE, ET TVLLIOLAE , ET CICERONI SVIS S.P.D.

Noli putare] *Hanc epiſtolam ſcripſit iiſdem conſulibus , cum adhuc exularet.* III. *Non. Oct. Theſſalonicæ. Theſſalonicam autem uenerat a. d.* X. *K. Iun. ut ſcribit ad Att. lib.* III. 42.

232. M. CICERO TERENTIAE, ET TVLLIOLAE , ET CICERONI SVIS S.P.D.

Et literis multorum] *Scripta eſt iiſdem conſulibus a. d.* VI. *K. Decemb. Dyrrhachij . Dyrrhachium autem ſe à Theſſalonica paulo ante recepiſſe uidetur , tum ex hac epiſtola , tum ex epiſtola ad Att. lib.* III. 50. *hoc eodem die Dyrrhachij data.*

234 M. CICERO TERENTIAE, ET TVLLIOLAE, ET CICERONI SVIS S.P.D.

Accepi ab Ariſtocrito] *Iiſdem conſulibus pridie* K. *Decemb. Dyrrhachij data : eodemq́; die ſcripſit epiſtolam ad* Att. *lib*. III. 51.

P. LENTVLO SPINTHERE
Q. METELLO NEPOTE COS.
An. ab urbe cond. DCXCVI.

62. M. TVLLIVS CICERO S. D.
Q. METELLO NEPOTI COS.

Literæ Q. fratris] *Hic eſt* Q. *Metellus Nepos, de quo trib. pleb. ante diximus, qui hoc anno conſul cum* P. *Lentulo Spinthere fuit. petit ab eo Cicero, ut ſe in patriam reſtituat, quod impetrauit, nam lib.* IIII. *epiſt. ad* Att. *ſe prid. Non. Sept. hoc anno in urbem rediiſſe ſcribit. Itaque ante illud tēpus hæc epiſtola ſcripta eſt.*

CN. LENTVLO MARCELLINO
L. MARCIO PHILIPPO COS.
An. ab urb. cond. DCXCVII.

2. M. CICERO P. LENTVLO PROCOS.

Ego omni officio] P. *Lentulus, qui priore anno conſul*

no conſul Ciceronem de exilio reſtituerat, hoc anno, id eſt Marcellino, et Philippo conſulibus, procõſul in Cilicia erat, cupiebatq́; Ptolemæum regem à ſuis pulſum in regnum reducere. hac de re quid actum ſit. Cicero ſcribit Id. Ian. quemadmodum ex epiſtola elicitur. ex quo intelligi poteſt, Lentulum extremo ſuo conſulatu eſſe Roma profectum, quod ex Feneſtella etiam colligitur, auctore Nonio, qui ſic ſcribit ut magiſtratum tribuni inierunt, C. Cato turbulentus adoleſcens, nec imparatus ad dicendum concionibus aſsiduis inuidiam & Ptolemæo ſimul, qui iam profectus ex urbe erat, & P. Lentulo conſuli paranti iam iter concitare ſecando quidem populi rumore cœpit C. *autem Catonem hoc anno tribunatum plebis geſsiſſe apparebit ex ſequentibus etiam ad Lentulum epiſtolis: tribunos uero plebis* IIII. *Id. Decemb. inire ſolitos eſſe, ſatis ex Liuio, Dionyſioq́; perſpicuum eſt.*

4. M. CIC. P. LENTVLO. S.D.

Id. Ian.] *eidem Lentulo proconſuli narrat, quid de Ptolemæo reducendo ſit actum ab Id. Ian. uſque ad* XVI. K. *Feb. quo die hæc epiſtola data eſt, in qua meminit Lentuli Marcellini conſulis, & Lucilij tribuni pleb. qui fuerunt hoc anno.*

3. M. CICERO P. LENTVLO S. D.

A. Trebonio] *eidem Lentulo proconſuli commendat negocia Trebonij, quæ multa in prouincia Cilicia habebat. hanc epiſtolam ſubſequi ſuperiorem ex eo intelligi poteſt, quòd in quibuſdam libris manuſcriptis coniunctæ reperiũtur.*

4. M. CICERO P. LENTVLO S. D.

A. d. XVI. K. Feb.] *eidem Lentulo narrat quæ acta ſint poſt diem XVI. K. Feb. de re Ptolemæi. ſcripta tamẽ eſt ante K. Feb. quod inde intelligi poteſt, cum ait* Senatum haberi ante K. Feb. per legem Pupiam non poteſt, *& quoniam iiſdem de rebus ſcripſit ad Q. Fratrem lib. II. 310. a. XIIII. K. Feb. ſuſpicari quis poſſet, eodem die hanc etiam ſcriptam eſſe, aut non ita multo poſt.*

4. M. CICERO P. LENTVLO S. D.

Tametſi nihil] *eundem Lentulum de eadem re quid actum ſit certiorem facit. haud ita multo poſt VIII. Id. Feb. ſcripta eſt, cuius diei in hac epiſtola meminit, & rerum, quæ illo die actæ ſunt. cum ſi poſt eum diem multis diebus ſcripta fuiſſet, pluribus aliis de rebus actis eum certiorem facere potuerit, de quibus agit in*

epiſtol.

epiſtol. ad Q. Fratrem XV. K. ſcripta. 312. à

5. M. CICERO P. LENTVLO S. D.

Quæ gerantur] *cum eodem agit de eadem re Alexandrina. proculdubio hoc anno ſcripta eſt, præſertim cum eadem impedimenta, de quibus paulo ante ſcripſit, commemoret.*

61. Q. METELLVS NEPOS S. D. M. CICERONI.

Hominis importuniſsimi] *Q. Metellus, qui priore anno cōſul Ciceronem reſtituit, hoc anno proconſule cum imperio in Hiſpania erat, Plutarcho in Cæſare, & Dione auctoribus. Itaque idem in hac epiſtola ait.* [Ad Lollium perſcripſi de rationibus prouinciæ quid uellem fieri, ut is uos doceret, & commonefaceret] *Agit cum Cicerone de rebus à Clodio fratre hoc anno contra ſemetipſum, & Ciceronem actis. has res fuiſſe puto, de quibus agitur in oratione de Auruſpicum reſponſis, quæ hoc anno dicta eſt, teſte ipſo Cicerone, qui in oratione ipſa Philippi, & Lentuli conſulum meminit.*

67. M. CICERO S. D. L. LVCEIO Q. F.

Corâm me tecum] *Luceius Romanam hiſtoriam ſcribebat, petit igitur ab eo Cicero, ut de conſulatu, deq́; reſtitutione ſua in patriam ſeparatim ſcribat. Hanc epiſtolam Marcellino, & Philippo conſulibus eſſe ſcriptam epiſtola quædam ad Att. 58. indicat his conſulibus data, in qua hæc uerba ſunt* epiſtolam Luceio, quam miſi, qua res meas ut ſcribat, rogo, fac ut ab eo ſumas, ualde bella eſt, eumq́; ut approperet adhorteris, & quòd mihi ſe ita facturũ reſcripſit, gratias agas

CN. POMPEIO MAGNO II.
M. LICINIO CRASSO II. COS.
An. ab urbe cond. DCXCVIII.

6. M. CICERO P. LENTVLO PROCOS. S. D.

Legi tuas literas] *Initio ſecundi conſulatus Pompeij, & Craſſi, qui hoc anno ex interregno conſules facti ſunt App. & Dione auctoribus ſcripta eſt hæc epiſtola: quod inde intelligi poteſt, cum inquit* ſtipendium Cæſari datum, & ne ſuccederetur *hoc enim initio conſulatus ſui ſecundi Pompeium egiſſe ſcribit App. &*

Dio.

Dio. ſcripta autem uidetur ante menſem Aprilis quia lib. IIII. ad Att. 60. a. ſcribit Aprili menſe rumorem fuiſſe Puteolis, Ptolemæum eſſe in regno, in hac autem epiſtola reductionem eius Lentulum habere poſſe ait. reductum autem eſſe Pompeio, & Craſſo cos. tradit Dio. lib. XXXIX. Præterea quod ait in hac epiſtola quod mihi de filia, & de Craſsipede gratularis *ad Q. Fratrem lib. II. 315. ſcribit, prid. Non. Aprilis Marcellino, & Philippo cos. Tulliam Craſſipedi deſponſatam.*

8. M. CICERO P. LENTVLO PROCOS. S. D.

De omnibus rebus] *Hæc etiam ſcripta eſt Craſſo, & Pompeio cos. hos enim notat, cum ait* res omnes ſunt in amicorum noſtrorum poteſtate *item* otium nobis exoptandum eſt, quod ii, qui potiũtur rebus præſtaturi uidentur *item* Pompeium tibi amicum eſſe cognoui, & eo tu conſule quantũ ego perſpicio, quæ uoles obtinebis *adhuc non reductum regem ſignificat, quem tamẽ hoc eodem anno reductum eſſe a Gabinio procos. Syriæ ſcribit, ut dixi, Dio.*

94. M. CICERO M. MARIO S. D.

Si te dolor] *Marius in agris erat, Cicero Romæ,*

minuit

minuit ei uoluptatem ludorum, quos Pompeius Conſul II. id eſt, hoc anno edidit, quibus Marius nō affuit, de quibus ludis latius ſcribit Dio. lib. XXXVIIII. in ſecundo conſulatu Pōpeij.

222. M. CICERO C. SEXTILIO RVFO PROQVAESTORI S. D.

Omnes tibi commendo Cyprios] *Hic C. Sextilius primus Cyprū proquæſtore rexit, ut in hac epiſtola ſcribit Cicero: cum autem M. Cato, Dione auctore ſuperiore anno Philippo, & Marcellino cos. ex Cypro redierit, in quā Gabinio, & Piſone cos. profectus erat, eamq; interim in prouinciæ formam redegerat, profecto apparet, hūc Sextilium hoc anno in Cypro fuiſſe; præſertim uero, cum mentionem faciat legis P. Lētuli, qui biennio ante conſul fuit. huic ergo cōmendat Cicero oēs Cyprios, ſed maxime Paphios. Neque uero pro certo rem affirmamus.*

L. DOMITIO AHENOBARBO.
AP. CLAVDIO PVLCHRO COS.
An. ab urbe cond. DCXCIX.

64. M. TVLLIVS CICERO M. LICINIO P. F. CRASSO S. D.

Quantum meum ſtudium] *M. Craſſus priore anno*

re anno conſul Syriam prouinciam adeptus in eam eodem anno inuitis & obnunciantibus tribunis plebis profectus erat auctore Dione, & Plutarcho. Cicero autem huius anni initio pro eo egit in Senatu cum conſulibus Ap. Claudio, & L. Domitio; quid autem egerit ad Craſſum hac epiſtola in prouinciam ſcribit. de eadem etiam contentione, et defenſione Craſſi loquitur in epiſtola longa ad Lẽtulum, quæ extremo hoc hoc anno, ut oſtendam, ſcripta eſt. ita. Craſsi cauſam magna; illius commendatione ſuſceptam defendi in Senatu.

98. M. TVLLIVS CICERO C. CAESARI IMP. S. D.

Vide quàm mihi perſuaſerim] *C. Cæſar iam quintum annum proconſule bellum gerebat in Gallia, cum ad eum cum his literis C. Trebatium miſit Cicero, miſſum autem eſſe Domitio, & Claudio cos. hinc intelligi poteſt, quòd cum hanc epiſtolam ſcripſit, Balbus erat Romæ, quod ſignificat, cum ait* ſuſtulimus manus & ego, & Balbus *Idem autem Balbus erat Romæ his conſulibus Id. Ianuarijs, quemadmodum ex epiſtola ad Q. fratrẽ li. II. 3 I 6. intelligi poteſt, cuius initium eſt. Gaudeo tibi iucundas eſſe. At Trebatius iiſdem conſulibus eſt in Gallia menſe Maio. ut elicitur ex epiſt. ad Q.*

fratrem

fratrem 318. *quæ incipit*. A. d III. Non. Iun. *ubi hæc uerba ſunt* Trebatiũ Cæſare quòd ad ſe miſerim perſalſe, & humaniter etiã gratias mihi egit. *profectus eſt autem iiſdem conſulibus* Q. *Frater ad Cæſarem poſt* Tre*batium ante menſem* Iunium, *quod indicat epiſtola ad eum proficiſcentem ſcripta* 317. *cuius initium eſt*, Duas adhuc. In *qua extrema hæc uerba ſunt* Trebatium ut ualde ames, te ualde rogo

98 M. CICERO TREBATIO S. D.

In omnibus meis epiſtolis] *cum hæc epiſtola ſcripta eſt*, Trebatius *erat in* Gallia *cum* Cæſare, *itemq;* Balbus, *quia ait* in omnibus meis epiſtolis, quas ad Cæſarem, aut ad Balbum mitto Hortatur *eum, ut deſiderium urbis deponat, monetq; ne in* Britania *ſe decipi patiatur. bis autem in* Britaniam *traiecit* Cæſar, *primum priore anno* Pompeio, *et* Craſſo *cos.* Dione *auctore lib*. XXXIX. Iterum *hoc anno*, Domitio, & Claudio *cos*. Dione *auctore lib*. XL. Itaque *cum ſuſpicaretur* Trebatium *cum* Cæſare *in* Britaniam *traiecturum, hæc ſcribit, ſiquidem in epiſtola quadam ad* Att. *lib*. IIII. 63. *a. his cos. data, ait* ex Q. Fratris literis iam ſuſpicor Cęſarem eſſe in Britania.

99. M.

99. M. CICERO TREBATIO S. D.

Ego te commendare non deſiſto] *Trebatium item de Britania monet, ut ſi utile ſit in eam traijcere, traijciat, ſin minus, in Gallia maneat. meminit item literarum, quas à Q. fratre multas accipit, de quibus ante diximus.*

99. CICERO TREBATIO S. D.

Scripſit ad me Cæſar] *ſcribit ſe accepiſſe literas a Cæſare, quibus eum ſibi familiarem futurum affirmat. has autem epiſtolas ſe accepiſſe ait a. d.* III. *Non. Ian. ad Q. fratrem ſcribens* 318. *his uerbis.* Cæſar Trebatium, quòd ad ſe miſerim perſalſe, et humaniter etiam mihi gratias egit. *Videtur ſuſpicari, eum aut profectum iam, aut profecturum in Britaniam, quia ait.* ego ueſtras Britanicas literas expecto

103. CICERO TREBATIO S. D.

Ex tuis literis] *Hæc epiſtola ſuperiorem ſequitur, quia in illa ſuſpicari uidebatur eũ profecturum eſſe in Britaniam, in hac uero profectum eum non eſſe uidetur ſcire, cum ait,* in Britaniam te non eſſe profectum gaudeo, ubi ſis hyematurus ſcribas ad me uelim, *Cæſa-*

rem porrò a. d. VI. K. Oct. exercitum Britania reportaſſe ſcribit Cicero ad Att. lib. IIII. 65. b.

99. CICERO TREBATIO S. D.

Iandiu ignoro quid agas] *quærit item ab eo, ubi ſit hyematurus.*

100. CICERO TREBATIO S. D.

Legi tuas literas] *Extremo hoc eodem anno uidetur ſcripta hæc epiſtola, quia ait,* metuo ne frigeas in hibernis, quamobrem camino luculento utendum cenſeo. *In Britaniam item eum non eſſe profectum, ſe ſcire ſignificat, cum ait,* quòd ſi in Britaniam quoque profectus eſſes, nemo te in illa tanta inſula peritior fuiſſet.

102 CICERO TREBATIO S. D.

In equo Troiano] *Hæc item propè anni finem ſcripta uidetur, quia ait,* nunc uero in hibernis iniectus mihi uideris. *item* ecquid in Italiam uenturi ſitis hac hyeme, fac planè ſciam. *item non tranſiſſe eum in Britaniam ſe ſcire ſignificat, cum inquit,* In Britania non nimis φιλοθέωρον te præbuiſti.

9. M. T. CICERO P. LENTVLO. PROCOS. S. P. D.

Periucundæ] *P. Lentulus proconſule adhuc Ciliciam regebat; Ap. Claudio conſule ſcripta eſt ex his uerbis*, Appius dixit, ſeſe, ſi licitum eſſet, legem Curiatam ferre, ſortiturum eſſe cum collega prouinciam, ſi curiata lex non eſſet, comparaturum cum collega, tibiq; ſucceſſurum; legem curiatam cõſuli ferre opus eſſe neceſſe non eſſe, *hac eadem de re ſcribit etiam ad Q. fratrem V. Id. Oct. his cos. 325. ut omnino extremo hoc anno hæc epiſtola ſcripta eſſe uideatur; exponit quærenti Lentulo, cur Vatinium, Craſſumq; inimicos ante ſuos defenderit.*

17. M. T. CICERO S. D. L. VALERIO IVRISCONSVLTO

Cur enim tibi hoc non gratificer neſcio] *commendat Lentulo proconſuli Ciliciæ Valerium, qui in Cilicia erat; credo autem commendaſſe eum in extremo conſulatu eius: nam eundem commendat etiam Ap. Claudio proconſuli ſucceſſori Lentuli in prima ad eum epiſtola.*

INTERREGNVM SEX MENSIVM ANTE CN. DOMITIVM CALVINVM. M. VALERIVM MESSALLAM COS. *An. ab urbe cond.* DCC.

100. CICERO TREBATIO S. D.

Niſi ante Roma] *Trebatius item in Gallia erat. hoc autem anno per ſex menſes interregnum fuit ſine conſulibus, ut ait Dio lib.* XL. *Inde in reliquum anni creati ſunt conſules* CN. DOMITIVS CALVINVS, *&* M. VALERIVS MESSALLA. *hanc autem epiſtolam per interregnum illud ſcriptam eſſe, ex his uerbis intelligi poteſt,* quis enim tot interregnis iuriſconſultum deſiderat?

18. M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

Quãquam me nomine] *C. Curio in Aſia erat, ut ex ea epiſtola apparet, cuius initium eſt. Nondum erat auditum. cum ait,* et te iam ex Aſia Romam uerſus profectum eſſe conſtaret. *fuiſſe autem in Aſia cum poteſtate, declarant uerba illius epiſtolæ, quæ incipit. Hæc negotia, quæ ſunt,* uel quòd excelſo, & illuſtri loco ſita ſit laus tua in plurimorum & ſociorum, & ciuium conſpectu. *veri-*

ſimile autem eſt quæſtorem fuiſſe, quia paucis poſt annis fuit Tribunus plebis, ante tribunatum autem capiebatur quæſtura: quantopere autem & ſocios, & ciues Romanos publicanos, qui in Aſia negociabantur iuuare, & uexare poſſent quæſtores, apparet ex P. Rutilio quæſtore Q. Mucij Scæuolæ, quem iccirco equites Romani damnarunt, quod Aſianos à publicanorum iniurijs defenderat. Priores hæ epiſtolæ quo anno ſcriptæ ſint, ex earum uerbis non liquet: illud tantum cõſtat epiſtolam illam. Nondum erat auditum, ſcriptam eſſe hoc anno Caluino, & Meſſalla cos. quia in ea commendat Curioni ex Aſia Romam decedenti Milonem conſulatus candidatum hoc anno, Dione, Appiano, & Pædiano auctoribus. cum autem in omnibus epiſtolis ante illam agat de reditu eius, eodem forte anno omneis ſcriptæ eſſe uideri poterunt, antequam Curio ex Aſia decederet; ſiquidem in hac ait, ego te abfuiſſe tandiu à nobis gaudeo. hæc certe præcedit reliquas, quod in ea Curionem à ſe requiſiuiſſe literas ſcribit.

18. M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

Graui teſte] Agit cum Curione abſente de obitu patris eius.

18. M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

Rupæ ſtudium] *huius epiſtolæ cum ſuperioris coniunctum ferè argumentum eſt, agit enim de ludis funebribus in honorem patris Curionis edendis, eosq; in aduentum eius differrendos ſuadet: ludorum ſpectandorum ſatietate omnes defeſſos ait, propter magnificentiſſimos, ut puto, ludos, quos Pompeius in ſecundo ſuo conſulatu paulo ante dedit.*

101. M. CICERO TREBATIO S. D.

Mirabar quid eſſet] *Epicureum factum eſſe Trebatium ſe audiſſe ait à Panſa. rogat item, ut ad ſe ſcribat, quid agat, ut in ſuperiore ad eundem Trebatium.*

101. M. CICERO TREBATIO S. D.

Adeone me iniuſtum] *Hæc epiſtola his certe conſulibus ſcripta eſt, nam monet Trebatium ut uitet Treuiros, quibus cum bellauit Cæſar hoc anno, Dione auctore. ſcripta eſt autem a. d. III. Non. Martias. ergo per interregnum.*

102. CICERO TREBATIO S. D.

Quàm ſint moroſi] *ante ſe moleſte tuliſſe ait, quod*

Trebatius in Gallia inuitus eſſet, nunc dolere, quòd illic ſit libenter. inuitum ante fuiſſe ibi Trebatium intelligitur fere ex omnibus ſuperioribus epiſtolis.

103. CICERO TREBATIO S. D.

Accepi à te aliquot epiſtolas] *In hac itẽ ſignificat, ſe cognouiſſe, quàm forti animo militiam ferat, contra quàm ille antea fecerat: data eſt VI. Id. Ap. de Pontino.*

19. M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

Epiſtolarum, genera] *Hortatur Curionem ad laudem, & maximam eſſe eius expectationem ait, rẽp. afflictã eſſe innuit: forte quòd ſine conſulibus eſſet, nec comitia conſularia haberi ciuili contentione poſſent. Scripta eſt certe poſt ſuperiores, quia inquit,* utar ea clauſula, qua ſoleo, teq; ad ſtudium ſummæ laudis cohortabor. *hac autem clauſula uſus eſt prima, & tertia ante epiſtola.*

19. M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

Hæc negotia] *Admirabilem expectationem eius reditus eſſe ait. de rep. afflicta eadem repetit.*

Non obliuione] *Hæc epiſtola ſine dubio ſcripta eſt poſt reditum Ciceronis ab exilio, quia ait*, & proxime recenti aduentu meo cum rem aliter inſtitutam offendiſſem, ac mihi placuiſſet, ſi affuiſſem, tamen nulla re ſaluti tuæ defui: cumq; eo tempore inuidia annonæ inimici non ſolum mei, uerum etiam amicorum tuorum plus ualuiſſet. &c. *nam inuidiam annonæ, quæ grauior facta erat poſt reditum Ciceronis, fecit Clodius & Ciceroni, & amicis eius. Eſt autem intelligendum tria iudicia commemorari in hac epiſtola a Cicerone, unum, quo, cum eſſet Sextius Quæſtor C. Antonij proconſulis Macedoniæ, accuſabatur una cum proconſule ſuo de repetundis: ut ſupra dictum eſt, alterum de ambitu: tertium de ui: ut ſcribit ad Q. fratrem Marcellino, & Philippo cos.* 311. *In primo iudicio ait ſe defendiſſe eum, cum inquit*, & primis illis temporibus, quibus in inuidiam abſens, & in crimen uocabare, defendi. *iudicio de ui eſt abſolutus, defendente Cicerone, quia ſcribit ad Q. fratrem epiſtola ſcripta Lentulo, & Philippo cos. ita*, Sextius noſter abſolutus eſt III. Id. Martias. *tertio iudicio de ambitu eſt condemnatus, de quo eum conſolatur in hac epiſtola, cum ait*, iniquitas totius iudicii, multaq;

alia

alia reip. uitia, plus quàm cauſa ipſa, ueritasq; ualuiſſent. *cum ergo damnatus illo iudicio exularet Sextius, ad eum ſcripſit hanc epiſtolam Cicero conſolandi cauſa. Quia uero ait,* non obliuione amicitiæ noſtræ, neque intermiſsione conſuetudinis meæ ſuperioribus temporibus ad te nullas literas miſi, *et paulo poſt,* cum uero & interuallum iam ſatis longum fuiſſet, *ſignificat aliquot tempora interceſſiſſe poſt eius exilium, quibus non ſcripſerat. item quia ait,* illud utinam ne uere ſcriberem ea te rep. carere, in qua neminem prudentem res ulla delectet *propterea in eam opinionem adducor, ut credam, ſcriptam eſſe hanc epiſtolam biennio poſt, quàm Sextius damnatus fuerat, cum propter ſeditiones ciuiles conſules creari non poſſent, ſed interregna alia ex alijs inirentur, quod hoc tempore factum eſt. Quamobrem hic ponendam eſſe hanc epiſtolam, nihil tamen affirmantes, duximus.*

CN. DOMITIO CALVINO, M. VALERIO MESSALLA *Cos. in reliquum anni.*

102. CICERO TREBATIO. S. D.

Chryſippus Vectius] *Aduentante æſtate ſcri-*

pta eſt Caluino, et Meſſalla Cos. quia ait, ſin œſtiuus timor te debilitat, aliquid excogita, ut feciſti de Britania, *in quam ſcilicet traijcere cum Cæſare anno ſuperiore noluit.*

20. M. T. CICERO C. CVRIONI. S. P. D.

Nondum erat auditum] *Superioribus proximis ad Curionem literis magnam eſſe reditus eius expectationem ſignificauit, in hac autem eum ipſum Romam aduentare ait. Itaque huic aduentanti Milonem commendat, qui in annum ſequentem conſulatum petebat. Dione, Appiano, Pædiano auctoribus.*

CN. POMPEIO MAGNO III. COS. SINE COLLEGA *An. ab urb. cond.* DCCI.

96. M. CICERO M. MARIO. S. D.

Mandatum tuum] *Hoc anno cum ciuili contentione conſularia comitia haberi non potuiſſent, quibus Milo, Hypſæus, & Scipio petebant, interregnum fuit uſque ad V. K. Martias, quo die Cn. Pompeius Magnus conſul creatus ſtatim iniit, auctore Pædiano in Milonianam. Hæc igitur*

igitur epiſtola Pompeio. III. Coſ. ſcripta eſt, quia de nece Clodij agit hoc anno per interregnum commiſſa, & de nouis legibus, quas tulit Pompeius. III. conſul, ut ait Pædianus his uerbis, Pompeius ſtatim conſulatum iniit, deinde ante diem tertium de legibus nouis ferendis retulit. *eadem & de legibus, & de iudicijs App. lib. II. et Dio. lib. XL. quæ nunc Cicero. Præterea de T. Munatio Planco Burſa damnato agit, de quo etiam Dio in tertio conſulatu Pópeij: damnatus eſt autem, quòd curiam incenderat in funere Clodij, teſte Dione.*

73. M. CICERO. S. D. T. FABIO.

Etſi egomet] *Quanquàm non admodum certa eſt huius epiſtolæ ſedes, tamen ante bellum ciuile Cæſaris ſcripta eſſe uidetur, quod ex his uerbis intelligi poteſt,* Ea denique uidetur cõditio impendere legum, iudiciorum, temporum, ut optime actum cum eo uideatur eſſe, qui quàm leuiſsima pena ab hac rep. diſceſſerit. *conſolatur autem Fabium de repulſa lata, quam repulſam ipſe uidetur tuliſſe Pompeio III. Conſule remp. extraordinaria cum poteſtate adminiſtrante, quod uidetur his uerbis ſignificari*; & cum unũ ſit iudicium ex tam multis, quod reprehendatur, ut quod una ſententia, eaque dubia potentiæ alicuius

condonatum

condonatum exiſtimetur, omnibus his de cauſis debes iſtam moleſtiam quàm leniſſime ferre.

230. M. T. CICERO.
T. TITIO. T. F. LEGATO. S.

Etſi non dubito quin] *T. Titius legatus erat rei frumentariæ curandæ. commendat ei C. Auianum, ut commodet ei de loco, quò deportet frumentum, ut puto in Sicilia: nam & C. Auianus in Sicilia eſt epiſt. 232. & Sicilia horreum populi R. ſolet eſſe. ſedes hæc uidetur eſſe huius epiſtolæ, quòd ait ſe hoc idem obtinuiſſe per triennium, dum Pompeius ei negotio præfuit. Pompeius autem Lentulo, & Metello cos. rem frumẽtariam in quinquennium eſt adeptus, Dione auctore, quo expleto, facile hoc anno alius ſucceſſit cum hoc Titio legato. coniectura tamen eſt.*

SER. SVLPICIO RVFO.
M. CLAVDIO MARCELLO COS.
An. ab urb. cond. DCCII.

30. M. T. CICERO AP. PVLCHRO IMP. S. P. D.

Si ipſa reſp.] *Ap. Claudius Proconſul erat in Cilicia*

licia, ſucceſſeratq; ante biennium Lentulo, Cicero Romæ erat. huius autem epiſtolæ quanquàm incerta ſedes eſt, tamen illud affirmari poſſe uidetur, non initio proconſulatus Appij miſſam eſſe, cum Imperator, non proconſul in titulo epiſtolæ nominetur. Scripta eſt certe antequàm Ciceroni obtigiſſet, ut Appio in prouincia ſuccederet: ſucceſſit enim his iiſdem conſulibus, ut infra apparebit. De reconciliata gratia agit, quæ P. Clodij fratris eius cauſa fuerat interrupta. redierat aũt in gratiam cũ eo tum cum cóſul eſſet. ut eodẽ anno in epiſtola lóga ſcripſit ad Lẽtulũ.

31. M. T. CICERO PRO COS. AP. PVLCHRO IMP. S. P. D.

Cum & contra] *Nunciat Ap. Claudio proconſuli Ciliciæ, ſibi obtigiſſe, ut ei in prouincia ſuccederet, rogat eum, ut ſibi prouinciam quàm expeditiſſimam tradere uelit. Romæ adhuc erat Cicero, ut in ſequenti ait. non uidetur autem proconſul eſſe nominandus, niſi poſteaquàm aut in prouinciam peruenit, aut certe imperium ad urbem accepit.*

31. M. T. CICERO PROCOS. AP. CLAVDIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

A. d. XI. K. Iun.] *Scripta eſt, tum cum in Ciliciam*

liciam proficiſcebatur ſucceſſurus Appio, *menſe* Maio, *quemadmodum ex epiſtolarum ad* Att. *li bro* V. *intelligi poteſt.* Fuit *autem in* Tuſculano *cum* Attico Non. Maij, *inde* Arpino, Arcano, Aquino, Cumano, Pompeiano, Trebulano *peragratis*, Beneuentum *uenit a. d.* V. Id. Maij, Tarentum *autem a. d.* XV. K. Iun. *at uero* Brunduſium *a. d.* XI. K. Iun. *quemadmodum in hac epiſtola ſcribit. ergo poſt* XI. K. Iun. *ſcripta eſt, tamen ante* K. Iun. *ſiquidem ait, ſe* C. Pontinium *legatum expectare* Brunduſii, *eumq; ante* K. Iun. *uenturum arbitrari: de quo ſic ſcribit etiam ad* Att. *lib.* V. 70. De Pontinio rectè ſcribis, eſt.n.ita, ut ſi ante K. Iun. Brunduſii futurus ſit, minus urgendi fuerint M. Annius, & Tullius.

III. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Quod tibi decedenti,] *Cælius* Ciceronem *proconſulem in prouinciam proficiſcentem certiorem facit de rebus urbanis, quemadmodum ei decedenti pollicitus erat ſe facturum. Scripta eſt poſt* IX. K. Iun. *ſed tamen ante* K. Iun. *quia ait* te a. d. IX. K. Iun. ſubroſtrani diſſiparant periſſe. *item,* Marcellus conſul prouinciarum relationem in K. Iun. diſtulit.

32. M. T. CICERO PROCOS. AP. PVLCHRO IMP. S. P. D.

Prid. Non. Iun.] *Scripta eſt poſt diem Prid. Non. Iun. quo die ſe fuiſſe etiam Brunduſii ſignificat in epiſtola ipſa.*

202. M. CICERO C. MEMMIO S. D.

Etſi non ſatis] *C. Memmius Pompeio III. Coſ. de ambitu condemnatus Athenis nunc exulabat. Quò Cicero uenerat a. d. VI. K. Quint. ut eſt in epiſtolis ad Att. 72. b. Ibi cum uidere Memmium exulantem non potuiſſet, quòd ſe prid. quàm Athenas uenerat Cicero, Mitylenas contuliſſet, ſcribit ad eum, doletq; ſe non potuiſſe eum Athenis uidere: petit autem ab eo, ut Patroni cuidam commodet, qua de re ſic ad Att. lib. V. 74. a.* commodius uiſum eſt & Xenoni, & poſt ipſi Patroni, me ad Memmium ſcribere, qui prid. quàm ego Athenas ueni, Mitylenas profectus erat, ut is ad ſuos ſcriberet, poſſe id ſua uoluntate fieri.

203. M. CICERO C. MEMMIO.

C. Auiano Euandro] *ad eundem Memmium ſcribit, atque ei commendat Auianum ſtatuarium, ut ei de habitatione accommodet. Scripta eſt ante K. Quint. quia inquit Auiano ſubitum*

bitum eſſe remigrare k. *Quint.*

32. M. T. CICERO PROCOS.
M. COELIO S. P. D.

Quid? me hoc tibi] *Cicero Athenis profectus eſt prid.* Non. *Quint. cum ibi decem dies ipſos fuiſſet. ad* Att. 73. *a. eo die Athenis proficiſcens hanc epiſtolam ſcripſit, ut ex ipſa epiſtola apparet. Reſpondet epiſtolæ Cœlij ſuperiori, cuius initium eſt. Quod tibi.*

112. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Certe inquam] *certiorem facit Ciceronem abſentem de rebus urbanis, ideſt Meſſallam abſolutum, Marcelli impetus reſediſſe, Hirrum ſecum ædilitatem petere: mandat, ut ſi ædilis creatus fuerit, ſibi curet Pantheras, & ſyngrapham Sitianam ei commendat.*

113. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Eſt ne? uici] *Nunciat item ſe in ædilitate competitorem habere Hirrum.*

33. M. T. CICERO PROCOS. AP.
PVLCHRO IMP. S. P. D.

Tralleis ueni] *Cicero proficiſcens in Ciliciam*

Epheſum

Epheſum uenit XI. k. Sext. Att. 74. b. *Tral leis* VI. k. Sext. *ex hac epiſtola.* Laodiceam *in prouinciam prid.* k. Sext. Att. 75. 79. 82. Fam. 241. 243. *Hanc ſcripſit poſt* VI. k. Sext. *ante prid.* k. Sext. *quia ait, ſe putare illo die futurum* Laodiceæ. De *conueniendo in prouincia* Appio *agit.*

113. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Inuideo tibi] Scripta *eſt* k. Sext. *ut adſcriptum eſt in extrema epiſtola. nunciat de rebus urbanis, ut* C. Marcellum *conſulem deſignatum eſſe,* Curionē *petere tribunatum plebis, comitia ædilicia, quibus ipſe petebat, nondum eſſe habita,* Pantheras, *et* Syngraphā Sitianam *ei cōmēdat.*

114. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Quã tu cura ſis] Timere *ſe ait de copijs* Ciceronis, *ſi* Parthi *moueant, optat ei tantum belli, quo triumphum conſequi poſsit,* Curionem *deſignatum* Trib. pleb. *nunciat, nihil de ſuis comitijs ædilitijs ait, nondum autem habita fuiſſe uidentur.*

119. M. COELIVS M. CICERONI. S. D.

Sic tu inquis] Nunciat *ſe uiciſſe competitorem*

C Hirrum,

Hirrum, & ædilem ſe factum: rogat item eum de Pantheris, ſeq; a.d. IIII. Non. Sep. hanc dediſſe ait.

248. M. CICERO PROCOS. S. D.
M. MARCELLO COS.

Te & pietatis] *Cum accepiſſet à Cœlio comitijs conſularibus C. Marcellum conſulem factum, gratulatur M. Marcello conſuli de C. Marcello fratre eius patruele in inſequentem annum conſule deſignato: quia uero de Parthis nunciari aliquid ait, neque ſe publice adhuc ea de re ſcribere uelle, propterea hæc epiſtola uidetur præcedere eam, quam publice miſit, in qua de Parthis nunciat.*

249. M. CICERO PROCOS.
C. MARCELLO COS. DES. S. D.

Maxima ſum lætitia] *gratulatur ei, quòd conſul deſignatus ſit.*

249. M. CICERO PROCOS.
C. MARCELLO COLLEGAE S. D.

Marcellum tuum] *Gratulatur C. Marcello collegæ in auguratu de C. Marcello filio conſule deſignato.*

250. M.

250. M. CICERO IMP.
L. PAVLLO COS. DES. S. D.

Etſi mihi nũquàm] *Gratulatur L. Paullo Coſ. deſ. de conſulatu. Hæ quatuor epiſtolæ gratulationis eodem, ut puto, die ſcriptæ ſunt. non uidetur autem in titulo epiſtolæ Imperator appellandus, quòd nondũ in Amano rem geſſerit.*

341. M. T. M. F. CICERO PROCOS. S. D.
COS. PRAET. TRIB. PL. S. P. Q. R.

Si uos bene ualetis, bene eſt; ego quidem ualeo. cum prid. K. Sext.] *Quod negarat paulo ante, cum ſcriberet ad M. Marcellum conſulem, ſe adhuc de Parthico metu publicè ſcribere uelle, id nunc facit: nũciat enim Senatui, ut uenerit in prouinciam prid. K. Sext. ut accepto nuncio de bello à Parthis in Syriam illato, iter in Ciliciam per Cappadociam facere cœperit. Cum autem hæc ſcripſit in Ciliciam per Cappadociam tendebat.*

33. M. T. CICERO PROCOS.
AP. PVLCHRO IMP. S. P. D.

Cum meum factum] *eodem tempore ſcripta eſt, atque ſuperior, quia ait, ſe prid. K. Sext. in prouinciam ueniſſe, prid. K. Sept. ab Iconio*

caſtra mouiſſe, iter in Ciliciam per Cappadociam facere, agit cum Appio de ratione conueniendi eum in prouincia.

243. M. CICERO IMP. S. D. M. CATONI.

Cum ad me legati] *Nunciat, quemadmodum legati ab Antiocho Comageno ad ſe uenerint in caſtra ad Iconium a. d. III. K. Sept. & numciarint regis Parthorum filium cũ magnis Parthorum copijs ad Euphratem ueniſſe, ſe tamen de hac re nihil publice ſcribere. non uidetur autem Imperator eſſe appellandus in titulo epiſtolæ, ſed Proconſul ob cauſam, quam ante diximus. Præterea uero mendoſe eſt in epiſtola ſe in caſtris ad Iconium conuentum eſſe à legatis. a. d. III. Non. Sept. Siquidem ad Att. 79. a. ſcribit, ſe luſtraſſe exercitum apud Iconium. III. K. Sept. & ad Appium. 35. caſtra mouiſſe ab Iconio prid. K. Sept.*

240. M. T. M. F. CICERO PROCOS. S. P. D. COS. PRAET. TRIB. PL. S. P. Q. R.

Si uos ualetis, bene eſt, ego quidem ualeo.

Etſi non dubie] *Ter ante Romam ſcripſit de metu Parthico, primo ad M. Marcellum conſulem obſcuriſſime, qua in epiſtola negauit, ſe ad eum*

eum de ea re ſcribere uelle, ne publice, cum ad conſulem ſcriberet, ſcribere uideretur: deinde eadem illa ad Senatum, id eſt, quemadmodum de bello à Parthis in Syriam illato quotidie & nuncij, et literæ afferrentur, qua in epiſtola ait, ſe cum exercitu per Cappadociæ partem eam, quæ cum Cilicia continens eſt, iter feciſſe, caſtraq́; ad Cybiſtra, quod oppidum eſt ad montem Taurum locaſſe: tertio in epiſtola ad Catonem, quã ait, ſe in caſtris ad Iconium a. d. III. K. Sept. accepiſſe à legatis Antiochi Comageni regis Parthorum filium Euphratem tranſire cœpiſſe: ea tamen de re nihil publice ſcripſiſſe. Quarto nunc ad Senatum ſcribit, aitq́; ſe non ſolum à legatis Comageni regis, Parthos Euphratem tranſire cœpiſſe, audiſſe, ſed etiam a. d. XIII. K. Oct. cum exercitum in Ciliciam duceret, à Tarcondimoto accepiſſe Parthos item Euphratem tranſiſſe. Ergo quæ negarat Catoni ſe publice ſcripſiſſe, nunc quia certiora habet, ſcribit. Se ad Taurum inſtituiſſe ducere ait. Hanc epiſtolam de Parthico tumultu recitatam in Senatu Non. Oct. ſcribit ad Att. 81.

116. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Etſi de rep.] *Narrat S. C. facta prid. K. Oct. ut C. Marcellus, L. Paullus coſ. deſ. ad K. Martias, quæ futuræ eſſent in ſuo conſulatu de pro-*

uinciis Gallijs referrent ad Senatum.

22. M. T. CICERO PROCOS.
M. COELIO RVFO AEDILI CVR.
DES. S. P. D.

Plurimum tibi] *Reſpondet epiſtolæ Cœlij. Sic tu inquis. gratulatur ei quòd ædilis factus ſit, & ſerius ſe hoc facere ait, quia ſerò audierit, in ijs enim & locis eſſe, quò & propter longinquitatem, & propter latrocinia tardiſſime omnia perferantur. erat autem fortaſſe ad montem Taurum, de quo ſuperiore epiſtola.*

36. M. T. CICERO PROCOS. S. D.
AP. PVLCHRO.

Etſi quantum] *Cicero Tarſum uenit Ciliciæ urbem III. Non. Oct. Att. 79. a. Tarſo Amanum uerſus profectus eſt Non. Oct. ex hac epiſtola: poſtridie eius diei hanc epiſtolam ſcripſit, ut in hac ait. querelis quibuſdam Appij reſpondet. De Parthis quod falsò nunciatum erat Romæ ita quærenti Appio reſpondet,* de Parthis quod quæris, fuiſſe nullos puto. Arabes qui fuerunt admixto Parthico ornatu, dicuntur omnes reuertiſſe. hoſtem eſſe in Syria negant ullum.

23. M. T. CICERO IMP. M. COELIO RVFO AEDILI CVR. DES. S. P. D.

Tu uide] *Cicero a. d. III. Id. Oct. in Amanum montem uenit, in eo rem bene geſſit, apud Iſſum Imperator appellatus eſt. Fam. 245. a. Att. 79. a. Cum hanc epiſtolam ſcripſit, in eo quintum, & uigeſimum iam diem Pindeniſſum oppidum oppugnabat, ideſt XVI. K. Decemb. nam Pindeniſſum captum eſt Saturnalibus, ut ſcribit ad Att. 78. ideſt XIIII. K. Ian. cum per ſeptem, & quinquaginta dies illud oppugnaſſet, ut ait in epiſtola ad Catonem 245. Nullas ſe à Cœlio accepiſſe literas ait, poſtea quàm ædilis factus eſt. neque enim dũ accepiſſe uidetur eas, quarum initium eſt. Etſi de republica.*

120. M. COELIVS. M. CICERONI S. D.

Sanequam] *hæc epiſtola ſcripta eſt a. d. XIIII. K. Decemb. ut ex ipſa apparet, in qua agit de falſo metu Parthico a Caſſio nunciato; qui Arabas ornatu Parthico in prouinciam immiſiſſe credebatur, qua de re ſcripſit ſuperiore etiam epiſtola ad Appium poſtr. Non. Oct.*

21. M. T. CICERO PROCOS.
C. CVRIONI TRIB. PL. S. P. D.

Sera gratulatio] *gratulatur Curioni de Tribunatu plebis ſerius, ut ait, quia longius abeſt. ſcripta eſt hæc epiſtola poſt captum Pindeniſſum, ideſt poſt XIIII. K. Ian. quod intelligi poteſt ex his uerbis,* paucis diebus eram miſſurus domeſticos tabellarios, ut quoniam ſanè feliciter, & ex mea ſententia remp. geſsimus, unis literis totius æſtatis res geſtas ad Senatum perſcriberem.

110. M. CICERO VOLVMNIO S. D.

Quòd ſine prænomine] *Hæc epiſtola ſcripta eſſe uidetur Decembri menſe, quia meminit Curionis Trib. pleb. cum ait,* cupio noſtrum illum amicum in Tribunatu quam plurimum habere grauitatis. *Dolet poſt diſceſſum ſuum omnia òmnium dicta in ſe conferri.*

223. M. CICERO Q. THERMO PROPRAET. S.

L. Gemicilio Curuo] *Q. Thermus proprætor erat Aſiæ tum, cum Cicero proconſul erat Ciliciæ, quemadmodum ex ſequentibus epiſtolis aperte apparebit, commendat ei hac epiſtola L. Gemicilium. quo autem menſe eam ſcripſerit ex*

uerbis

uerbis eius non liquet.

224. CICERO THERMO PROPRAET. S.

Cluuius Puteolanus] *Incertum eſt an hæc epiſtola ſcripta ſit ante rem geſtam à Cicerone in Amano, an uerò poſteaquàm geſſit. illud non dubium eſt, ſcriptam eſſe poſtquàm Epheſo profectus eſt, Epheſum autem uenit* XI. K. *Sext. Att. 74. b. ſiquidem ait,* dixerat mihi Euthydemus cum Epheſi eſſem.

224. CICERO THERMO PROPRAET. S.

Etſi mihi uideor] M. *Anneius legatus Ciceronis rei ſuæ cauſa profectus erat ad Thermum proprætorem Aſiæ quemadmodum apparet ex epiſtola ad Thermum, cuius initium eſt. Quò magis. profectus autem uidetur eſſe poſt rem à Cicerone in Amano monte geſtam, quia ait,* Tum uero poſteaquam mecũ in bello, ac in re militari fuit, tantam in eum uirtutem, prudentiam, fidem, tantamq́; erga me beneuolentiam cognoui, ut hominem neminẽ pluris faciã. *Hunc ergo cõmendat Thermo.*

226. M. CIC. P. SILIO PROPRAET. S. D.

T. Pinnio] *Illud ſatis conſtare uidetur, hũc Silium*

lium in prouincia eodem tempore fuiſſe, atque Ciceronem, quia ait ipſe Cicero ad Silium, 227. magnum theatrum habet iſta prouincia, non ut hæc noſtra. *item uidetur eodem tempore fuiſſe in prouincia, quo Cicero, & Thermus in Cilicia, & Aſia, & Bibulus in Syria erant, quia ſcribit ad Att. 86.* Thermum, Silium uerè audis laudari, ualde ſe honeſte gerunt, adde M. Nonium, Bibulum, me ſi uoles. *quanquàm eo in loco mendóſe legitur Siluiũ, meo quidem iudicio. prouincia uero in qua erat Silius, uidetur fuiſſe Bithynia, in qua ſunt Nicæenſes, quorum in hac epiſtola meminit. Itaque hæ omnes epiſtolæ ſcriptæ ad Silium proprætorem ſcriptæ ſunt a Cicerone ex prouincia, quibus uero menſibus non liquet.*

226. M. CICERO
P. SILIO PROPRAET. S. D.

Et in Atilii negotio] *Gratias agit Silio de Atilio, & commendat Q. fratrem, oſtendit autem ſe in prouincia eſſe cum ait,* cum enim ſerò ueniſſem.

226. M. CICERO
P. SILIO PROPRAET. S. D.

Non putaui] *Commendat ei C. Lenium. oſtendit*

dit ſe eſſe in prouincia, cū ait: Ego eum à me inuitiſsimus dimiſi, quòd conſilio eius fideli, ac bono libenter utebar, *rogat eum ut ad ſe confectis eius negotijs quàm primum remittat.*

226. M. CICERO P. SILIO PROPRAET. S. D.

Nero meus] *commendat Silio Neronem, et quoſdam eius familiares.*

207. M. CICERO CRASSIPEDI S. P. D.

Quanquàm tibi præſens] *Difficile eſt de uera huius epiſtolæ ſede aliquid affirmare, ſed tamen duplici coniectura ducor, ut credam, hoc tempore ſcriptam eſſe; altera quòd is Craſſipes quæſtor Bithyniæ fuiſſe uidetur, cum ait*; Cuius rei quātam poteſtatem Quæſtor habeat non ſum ignarus, *ut Quæſtor eſſe C. Silij proprætoris Bithyniæ uideatur: altera eſt, quòd utrique cōmendat ſocios Bithynicos familiares ſuos: in primis autem Craſſipedi P. Rupilium magiſtrum in ea ſocietate, C. uero Silio P. Terentium Hyſponem, qui operas in ſcriptura pro magiſtro daret, ut in ſequenti epiſtola. ex quibus intelligi poteſt, id quod initio diximus, cum hoc tempore, quo Silius proprætor erat in Bithynia ſcriptam*

ptam eſſe hanc epiſtolam, tum uero Craſſipedem Silij in Bithynia fuiſſe quæſtorem.

227. M. CICERO
P. SILIO PROPRAET. S. D.

Cum P. Terentio Hyſpone] *Commendat P. Terentium Hyſponem, qui in Bithynica ſocietate operas in ſcriptura pro magiſtro daret. de cuius negotio ſe egiſſe ait cum Epheſijs tum, cum fuit Epheſi in Ciliciam ueniens.*

222. CICERO SILIO S. P. D.

Quid ego tibi commmendem eum] *Commendat ei Egnatium. Quanquam non eſt adſcriptum proprætori, tamen idem Silius uidetur eſſe. Videturq́; hæc epiſtola ſubſequi ſuperiores, quia ait,* ſed hæc coràm.

L. AIMILIO PAVLO,
C. CLAVDIO MARCELLO COS.
An. ab urb. cond. DCCIII.

243. M. CICERO IMP. C. CATONI S. D.

Summa tua auctoritas] *Iam Cicero æſtiuis confectis*

fectis Q. Fratrem legatum hybernis, & Ciliciæ præfecerat, inde in Aſiam Tarſo Non. Ian. reuerſus erat, Att. 82. tum igitur hanc epiſtolam ſcripſit, in qua omnes res à ſe geſtas in Amano monte exponit, ſe Pindeniſſum cepiſſe nunciat, exercitum in hyberna dimiſiſſe, Q. fratrem prouinciæ præfeciſſe, ſupplicationem propterea ut ſibi Cato decernat, petit.

249. M. CICERO IMP.
C. MARCELLO. C. F. COS. S. P. D.

Quando id accidit] *Petit item a conſule, ut de ſupplicatione ſibi de rebus à ſe in prouincia geſtis decernenda referat.*

250. M. CICERO IMP.
L. PAVLO COS. S. D.

Maxime mihi fuit] *Petit idem a Paullo conſule, quod petijt ſupra a collega Marcello: miſit etiã hoc eodem tempore de eadem re literas ad Senatum, quæ interciderunt, de quibus loquitur in ſuperiore epiſtola ad Marcellum, cum ait.* peto à te, ut quàm honorificentiſsimum S.C. literis meis recitatis, faciendum cures, *non ſcripſiſſe autem ſe ſtatim poſt res geſtas indicat in epiſtola ad Appium, 40. cum ait,* idq; à me rectè factum puto, quòd non ſtatim ut

Imperator

Imperator appellatus ſim, ſed alijs rebus additis, æſtiuisq; cōfectis literas miſerim. *atque hæ tres epiſtolæ eodem fere die ſcriptæ eſſe uidentur.*

115. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Non dubito] *Hæc epiſtola ſcripta uidetur principio huius anni, quia ait,* conſules adhuc S. C. nullum niſi de feriis latinis facere potuerunt. *nam eiuſmodi* S. C. *primis anni menſibus fiebant. Item,* Curioni noſtro Tribunatus conglaciat. *et poſt,* pro Cæſare loqui cœpit. *inierat autem* IIII. *Id. Deceb. qui dies ſolennis erat.*

116. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Quàm cito] *Hæc epiſtola ſcripta uidetur poſtri die, quàm ſuperior, nam ait,* tuo liberto pluribus uerbis ſcriptas pridie dederam. *item audiſſe uidetur rem à Cicerone bene geſtam, quia ait,* quo adhuc felicius rem geſsiſti.

35. M. CICERO PROCOS. S. D. AP. PVLCHRO

Pluribus uerbis] *Hæc epiſtola ſcripta eſt, dum Cicero eſſet Laodiceæ, ubi moratus eſt à* III. *Id. Feb.*

Feb. uſque ad Non. Maij, Att. 90. b. fam. 25. inquit enim in hac epiſtola Hæc ſcripſi ſubito cum Bruti pueri Laodiceæ me conueniſſent, & ſe Romã properare dixiſſent. *item ſcripta eſt poſt brumam, quia ait,* tametſi id quidem fecerunt ridicule, quas enim literas afferebant, ut opus æſtate facere poſſent, eam mihi poſt brumam reddiderunt, *ex quo intelligi poteſt Imperatorem, non proconſulẽ in titulo epiſtolæ eſſe appellandum, cum priore anno imp. ſit appellatus. querelis item quibuſdam Appij reſpondet.*

251. M. CIC. C. CASSIO PROQVAES. S. D.

M. Fabium.] *C. Caſſius proquæſtor erat Syriæ, eum hortatur, ut Romam properans curet, nequid ſibi temporis in prouincia prorogetur. ſe de M. Fabio ſtudioſe facturũ, quæ rogauit, ait,*

25. M. T. C. IMP.
M. COELIO AEDILI CVR. S. P. D.

M. Fabio] *Commendat Cælio rem M. Fabij. ſcripta uidetur per hyemem, quia ait,* iandiu propter hyemis magnitudinẽ nihil noui ad nos afferebatur. *Hoc feciſſe C. Caſſij rogatu uidetur ex ſuperiore ad eum epiſtola.*

225. M. CICERO C. CVRTIO PEDVCEANO PRAET. S. P. D.

M. Fabium] *Commendat item huic rem M. Fabij, oſtendit etiam ſe in prouincia eſſe, cum ait,* etiam cum procul abſim.

225. M. CICERO C. TITIO L. F. RVFO PRAET. VRB. S.

L. Cuſtidius] *Commendat huic L. Cuſtidium, oſtẽdit etiam ſe in prouincia eſſe, cũ ait,* etiam cum longiſsime abſim.

39. M. T. C. IMP. AP. PVLCHRO S. D.

Vix tandem] *literas ab Appio iam placato, poſtquàm ad urbem acceſſerit, ſi accepiſſe ait: rogat eum, ut ſe adiuuet in ſupplicatione decernenda. hæc aliquanto poſt ſuperiores de ſupplicatione uidetur ſcripta, quia ait,* omniuo ſerius miſi literas, quàm uellem, in quo cum difficultas nauigandi fuit odioſa, tum in ipſum diſceſſum ſenatus incidiſſe credo meas literas.

23. M. T. C. IMP. COELIO AED. CVR. S. P. D.

Putares ne unquam] *Reſpondet de pantheris. ſe ſolicitum*

ſe ſolicitum eſſe quid de prouincijs decernatur: & Romam redire cupere ait. ſcripta eſt Megalenſibus: id eſt Non. Apr. ex epiſtola.

223. CICERO THERMO PROPRAET. S.

Cum mihi multa] *commendat Thermo M. Marcilium. ſcripta eſt hoc tempore, quia ait. Marcilium ad ſe ueniſſe Laodiceam, ubi hoc tempore erat Cicero, ut oſtendimus.*

225. CICERO THERMO PROPRAET. S.

Quo magis] *Ante K. Maias ſcripta eſt, quia ait,* ego in Ciliciam proficiſci cogito circiter K. Maias, ante eum diem redeat Anneius legatus oportet. *erat autem Anneius ad Thermum profectus rei ſuæ cauſa, ut diximus. quæ cum ita ſint, & ſuperiori, & huic epiſtolæ in titulo addendum eſt Imp.*

25. M. T. C. IMP. M. COELIO AEDILI CVR. S. P. D.

Raras tuas quidem] *ſcripta eſt ante Non. Maij, quia ait*, proficiſci in Ciliciam cogitabam Non. Maii, & cum primum æſtiua attigiſſem, militaremq; rem collocaſſem, de-

cedere, *reſpondet epiſtolæ Cælij, cuius initium eſt. Non dubito.*

39. M. T. CICERO IMP.
Q. THERMO PROPRAET. S. P. D.

Officium meum] *Scripta eſt tum, cum in Ciliciam reuertebat ex Aſia, quia ait,* quòd in Ciliciam proficiſcebar, *monet, ut prouinciæ quæſtorem nobilem potius, quàm legatos præficiat.*

40. M. T. CICERO IMP.
AP. PVLCHRO S. P. D.

Cum eſt ad nos allatum] *Appius accuſatus à Dolabella opem Ciceronis per literas implorarat. pollicetur ei opem Cicero, cum ait,* promitto me pro tua dignitate in hac prouincia, cui tu præfuiſti, rogando, deprecatoris, laborando, propinqui, auctoritate, cari hominis, ut ſpero, apud ciuitates, grauitate, Imperatoris ſuſcepturum officia, atque partes. *intelligit autem, ut legatos ex Cilicia mittendos ſuadeat periculi Appij deprecatores: ſcripta uidetur, uel cum Laodiceæ erat, uel poſtquàm in Ciliciam reuerſus eſt, quia ait,* Pontinus conſcendens iã nauim Epheſo Laodiceam reuertit. *ſperat eum propediem*

Cenſorem

Cenſorem auditurum. petit nequid ſibi temporis addatur in prouincia.

142. M. T. CICERO IMP. PAPIRIO PAETO. S. D.

Summum me ducem.] *Hæc epiſtola ſcripta uidetur poſtquàm Laodicea diſceſſit quia ait.* Is cum ad me Laodiceam ueniſſet. *Commendat Papirio item rem M. Fabij. quam ſupra commendauit etiam Cœlio,*

29. M. T. CICERO IMP. C. COELIO L. F. QVAEST. DES. S. P. D.

Cum optatiſsimum] *ſcripta eſt poſt K. Quint. quia ait*, accepi à te miſſas literas in Cilicia, cum eſſem in caſtris a. d. x. K. Quint. *item quòd ait*, gratiſsimum mihi feceris, ſi ad me in Ciliciã, quàmprimum ueneris.

24. M. T. CICERO IMP. M. COELIO RVFO AEDILI CVR. DES. S. P. D.

Solicitus equidem] *De deceſsione cogitat, quòd ait*, quare etſi cum hæc leges, ego iam annum munus confecero, tamen obuiam mihi nelim ſint literæ tuæ, quæ me erudiant de omni rep. ne hoſpes planè ue-

niam, *eum uidere ædilem ſe cupere ait.*

43. M. T. CICERO IMP. AP. PVLCHRO VT SPERO, CENSORI S. P. D.

Cum eſſem in caſtris] *Adhuc in Cilicia eſt Cicero, quod inde intelligitur, cum ait,* cum eſſem in caſtris ad fluuium Pyramum redditæ mihi ſunt uno tempore à te epiſtolæ duæ. *fuit autem in caſtris a. d. X K. Quint. ut ſupra diximus. Item cum ait,* fiet à me cum per Aſiam decedam. *gratulatur eum abſolutum eſſe de maieſtate, cenſorem iam illum eſſe ſperat.*

247. M. CATO M. CICERONI IMP. S.

Quod & reſp.] *Reſpondet Cato epiſtolæ Ciceronis, cuius initium eſt. Summa tua auctoritas. in qua ſupplicationem petierat.*

121. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Non diu] *de ſupplicatione eius quid egerit Curio Trib. pleb. Paullus, & Marcellus cos. Cato, Fauonius, Furnius, Lentulus, Balbus nunciat, item, ut Pōpeius cum ſenatu incubuerit, ut Cæſar ante Id. Nouemb. decedat è prouincia.*

28. M.

28. M. T. CICERO IMP. CANINIO SALVSTIO PROQVAEST. S. P. D.

Literas à te mihi ſtator] *Saluſtius erat proquæſtor Bibuli proconſulis Syriæ. Scripta eſt poſt* XVI. *k. Sext. quia ait*, literas à te mihi ſtator tuus reddidit Tarſi a. d. XVI. K. Sext. *ſe prid. K. Sext. deceſſurũ putat, quia ait*, quin ad diem decedam nulla cauſa eſt, præſertim ſublato metu Parthico.

122. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Gratulor tibi affinitate] *gratulatur Ciceroni filiam Dolabellæ nupſiſſe. nunciat ei mortem Q. Hortenſii cum ait*, Q. Hortanſius cum has literas ſcripſi animam agebat. *uidetur ſcripta hæc epiſtola quo tempore Cicero è Cilicia deceſſit, quia ſcribit in Bruto*, cum è Cilicia decedens Rhodum ueniſſem, & eò mihi de Q. Hortenſii morte eſſet allatum.

44. M. T. CICERO IMP. AP. PVLCHRO S. P. D.

Gratulabor tibi prius] *gratulatur Appio quod abſolutus ſit de ambitu, excuſat ſe, quòd Tulliam Dolabellæ accuſatori eius collocauerit. ſcri-*

pta eſt paulo poſt quàm diſceſſit, quia ait, decedenti mihi, & iam imperio annuo terminato a.d.III. Non. Sext. cum ad Sidam naui accederem, literæ à meis ſunt redditæ.

248. M. T. CICERO M. CATONI S. D.

Lætus ſum] *Agit gratias Catoni de ſupplicatione, iā propius acceſſiſſe uidetur, quia ait*, ego, ut ſpero, propediem te uidebo.

249. M. CICERO IMP.
C. MARCELLO C. F. COS. S. P. D.

Quantæ tibi curæ] *agit gratias de ſupplicatione. eodem tempore, quo ſuperior, ſcripta uidetur, quia ait*. ego, ſi me nauigatio non morabitur, quæ incurrebat in ipſos Eteſias, propediem te, ut ſpero, uidebo.

45. M. T. CICERO IMP.
AP. PVLCHRO. S. D.

Quaſi diuinarem] *Agit gratias de ſupplicatione, cum iam ſperat cenſorem.*

25. M.

25. M. T. CICERO IMP.
M. COELIO AEDILI CVR. S. P. D.

Non potuit accuratius agi] *Agit gratias de ſupplicatione, & quòd ſibi gratulatus ſit de matrimonio Tulliæ. reſpondet epiſtolis ſuperioribus Cœlij. Quã cito, & Gratulor tibi affinitate.*

122. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Pudet me] *Queritur de iniurijs Appij iam Ceſoris, & ſe Ciceronem expectare ait, atque eum quàm primum uidere cupere.*

123. M. COELIVS M. CICEROOI S. D.

Tanti non fuit] *In hac etiam de Appio cenſore agit, rogatq; Ciceronem, ut quàmprimum ueniat. ad arma rem ſpectare ait, propter contentionem Cæſaris, & Pompeij de exercitibus dimittendis, item ait,* ſcis Appium Cenſorem hic oſtenta facere? de ſignis de tabulis &c. *at ad Att. Scribit Id. Oct. ita,* ſcribe de cenſoribus, maximeq; de ſignis, tabulis quid fiat, *ergo hæc ante Id. Oct. Scripta.*

36. M. CICERO
TERENTIAE, ET TVL. SVIS. S. D.

Si tu, & Tullia lux noſtra] *Cicero Epheſo di-*

 ſceſſi

ſceſſit K. *Oct. Att.* 96. *b.* *Athenas uenit prid.* Id. *Oct. ex hac epiſtola. quæ ſcripta eſt* X V. K. *Nouemb. ſe ad arma rem ſpectare audiſſe ait.*

257. TVLLIVS, ET CICERO MEVS, ET FRATER, ET FR. F. TIRONI SVO S. D.

Paulo facilius] *Cicero diſcedens Patris ægrotum ibi Tironem reliquerat. ad eum igitur de ualetudine ſcribit* I I I. *Non. Nouemb.*

257. TVLLIVS TIRONI SVO S.

Non queo ad te] *Scripta eſt Non. Nouemb. Alyzia. de ualetudine item Tironis agit.*

257. TVLLIVS, ET CICERO TIRONI SVO. S. D. ET Q. FRATER ET FILIVS.

Nos apud Alyziam] *Scripta eſt* V I I I. *Id. Nouemb. quia ait,* nos apud Alyziam diem unum cõmorati ſumus, is dies fuit Non. Nouemb. Inde ante lucem proficiſcentes a. d. V I I I. Id. Nouemb. has literas dedimus. *de ualetudine Tironis item agit.*

258. TVLLIVS TIRONI SVO S. P. D. ET CICERO, ET Q. FRATER, ET Q. F.

Varie ſum affectus] *data eſt* V I I. *Id. Nouemb. Leucade. de ualetudine Tironis item agit.*

256. TVLLIVS, ET CICERO F, ET Q. Q. TIRONI HVMANISS. ET OPTIMO S. P. D.

Vide quanta in te ſit] *Scripſit hanc epiſtolam Leucade proficiſcens* V I I. *Id. Nouemb. de ualetudine Tironis agit.*

258. TVLLIVS ET CICERO ET Q. Q. TIRONI S. P. D.

Tertiam ad te] *Scripta Actio ueſperi* V I I. *Id. Nouemb.*

257. TVLLIVS ET CICERO S. D. TIRONI SVO.

Septimum iam diem] *Data* X V. K. *Decemb. Corcyræ. mendoſe autem legitur* X V. K. *Nouemb. quia ait in epiſtola ſequenti*, Corcyræ fuimus uſque ad X V I. K. Decemb. tempeſtatibus retenti: a. d. X V. K. à portu Corcyræorum ad Caſsiopen ſtadia C X X proceſsimus,

proceſsimus, De ægritudine agit.

259. TVLLIVS ET CICERO TIRONI SVO. S. P. D.

Nos à te] Corcyra ad Caſsiopen ſe proceſſiſſe ait a. d. XV. K. Decemb. ibi fuiſſe uſque ad IX. K. poſtridie in Italiam ad Hydrunten peruenisſe, VII. autem K. Decemb. Brunduſium uenisſe, & ſecum in oppidum Terentiam introiſſe, a. d. V. K. Decem. Brunduſii Tironis literas accepiſſe, quibus cognouit Tironem conualuiſſe. rogat igitur eum ne temerè nauiget: uideturq; Brunduſio diſceſſiſſe, quia ait, equum, & mulum Brunduſii tibi reliqui.

C. CLAVDIO MARCELLO L. CORNELIO LENTVLO COS. An. ab urb. cond. DCCIIII.

260. TVLLIVS ET CICERO, TERENTIA, TVLLIA, Q. Q. TIRONI S. P. D.

Etſi opportunitatem] Cicero a. d. VIII. Id. Decemb. in Trebulanum uenit Att. 101. b. de Formiano uero Taracinam uenit prid. K. Ian. Inde in Albanum Pompeij, ita a. d. III. Non. Ian.

Ian. ad urbem cogitabat Att. 104. *d. hanc au tem epiſtolam Tironi ſcripſit prid.* Id. *Ian. qua certiorem Tironem facit, qui adhuc ægrotus erat Patris, quēadmodum ad urbem acceſſerit prid.* Non. *Ian. item quemadmodum Cæſar ad ſenatum minaciter ſcripſerit, & ut ſenatus con ſulibus, prætoribus, Tribunis plebis, & ſibi proconſuli remp. cōmendarit: Italiæ regiones, quas quiſque tueretur, deſcriptas eſſe, ſe Capuā ſumpſiſſe. hoc autem* S. C. *factum eſſe* VII. Id. *Ian. ſcribit Cæſar lib. primo de bello ciuili.*

74. CICERO RVFO S.

Quoquomodo potuiſſem] V*idetur hæc epiſto la ſcripta tum, cum Cicero ad urbem erat, primum quia ait, ſe Tribunos militum, cōtubernales, & præfectos detuliſſe, quæ delatio non niſi ad urbem fiebat: deinde quia addit,* cum Tullius rure redierit, mittam eum ad te. *agit cum Quæſtore ſuo Rufo de relatis prouinciæ rationibus.*

238. TVLLIVS TERENTIAE, ET PATER TVLLIOLAE, DVABVS ANIMIS SVIS, ET CICERO MATRI OPTIMAE, SVAVISSIMAE SORORI S. P. D.

Si uos ualetis, nos ualemus] D*ata eſt* VIII. K. Feb.

K. Feb. Minturnis: nã mendoſe legitur VIII. K. Quint. fuit enim Minturnis hoc die, ut ſcribit ad Att. III. a. accedit, quòd agit cum uxore, & filia, an debeant Roma cedere aduentu Cæſaris, an ibi tuto eſſe per Dolabellam poſſint, qua de re agit etiam in ſequenti epiſtola VII. K. Feb. data Formijs.

239. TVLLIVS TERENTIAE, ET PATER SVAVISSIMAE FILIAE, CICERO MATRI, ET SORORI S. P. D.

Conſiderandum] Data eſt VII. K. Feb. Formijs. agit de eadem re, atque in ſuperiore egit.

260. M. TVLLIVS S. D. TIRONI SVO.

Quo in diſcrimine] Cicero VI. K. Feb. uenit Capuam Att. II 2. a. Hanc ſcripſit IIII. K. Feb. Capua. Tiro adhuc erat Patris. ſe adhuc præeſſe oræ maritimæ à Formijs ait. Cæſarem Ariminum, Piſaurum, Anconam, Aretium occupaſſe ait, urbem à ſe relictam eſſe. hortatur Tironem, ne aut æger, aut hyeme nauiget.

259. Q. CICERO TIRONI S. D.

Magnæ nobis.] Q. Cicero rogat Tironem ne ſe tam longæ nauigationi committat, & uiæ per hyemem,

hyemem, niſi bene firmus ſit. quod ab eo petijt etiam ſuperiore epiſtola M. Cicero.

124. M. COELIVS CICERONI S. D.

Ecquando] *Cicero Capua profectus eſt Formias* III. K. Feb. *inde a conſulibus iuſſus redijt prid.* Non. Att. 112. *b.* 114. *b. Capua uero diſceſſit* VII. Id. Att. 115. *a.* Pompeius X. k. Mart. *Canuſii erat.* Att. 127. *a. Canuſio profectus eſt* VIII. K. Att. 134. *b.* V. K. Mart. *Brunduſium neniſſe poterat, expeditus enim anteceſſerat legiones Luceria.* Att. 124. *a. Cæſar* K. *Ar pis fuit.* VII. Id. *Brunduſium uenit perſequẽs Pompeium.* Att. 136. *b.* 150. *a. Pompeius Brunduſio conſcendit* Id. Mart. Att. 150. *b. uel a. d.* XVI. K. Apr. Att. 152. *Hoc autem tempore hæc epiſtola ſcripta uidetur, quia ait.* Cæſar me, cum expuliſſet ex Italia Pompeium, conſtituit ad urbem uocare, id quod iam exiſtimo cõfectum, niſi maluit Pompeium Brunduſii circunſcedere.

262. TVLLIVS TIRONI S.

Omnia à te data] *data eſt* IIII. Id. Apr. *monet, ut conualeſcat.*

262. TVLLIVS TIRONI S. D.

Andricus] *Data* III. *Id. Apr. de ægritudine agit.*

262. TVLLIVS TIRONI S.

Aegypta] *Data eſt poſt prid. Id. Apr. quia ait.* Aegypta ad me uenit prid. Id. Apr. *ſe accepiſſe ab eo epiſtolam uacillantibus literulis ait, ex quo apparet iam Tironem conualeſcere, præſertim cum addat ſibi nunciatum, eum febri carere, & belle habere.*

45. M. T. CICERO SER. SVLPICIO. S. D.

C. Trebatius] *Cæſar, pulſo ex Italia Pompeio, poſt Id. Mart. Romam redierat, ad ſenatum de rep. retulerat, ærarium diripuerat. Itaque hac epiſtola rationem affert Cicero, cur rogante Cæſare non uenerit in Senatum. poſt fugam Pompeij ſcriptam eſſe hæc uerba indicant,* uides orbem terarum imperiis diſtributis ardere bello, urbem ſine legibus, ſine iudiciis, ſine iure, ſine lege, ſine fide relictam direptioni, & incendiis, *ſcripta tamen eſt ante diem illum, qui dicitur* III. K. *Maias, ex ſequenti ad eundem epiſtola. agit cum eo de conueniendo illo, ſeq; cogitare ait ab urbe longius diſcedere.*

46. M.

124. M. COELIVS. M. CICERONI S. D.

Exanimatus] *Rogat Ciceronem Cœlius, ne ſe ad Pompeium Italia pulſum conferat, ne Cæſarem offendat. Itaque ait,* Cæſar iratus Senatui exiit, *intelligit autem extra urbem, ut in Hiſpaniam contra Afranium, & Petreium legatos Pompeij eat, & poſt addit,* quòd ſi totum tibi perſuadere non poſſum, ſaltem, dum quid de Hiſpaniis agamus, ſcitur, expecta, quas tibi nuncio aduentu Cæſaris fore noſtras; quam iſti ſpem habeāt amiſsis Hiſpaniis, neſcio, *non uidetur autem adhuc diſceſſiſſe Italia Cæſar, quòd ait,* me ſecum in Hiſpaniam ducit, nā niſi ita faceret, priuſquàm ad urbem acceſsiſſem, ubicunque eſſes, ad te percurriſſem. *meminit harum literarum Cœlij, in epiſt. ad Att. 163. in qua ait, ſe in Cumano Sulpicium expectare.*

46. M. T. CICERO SER. SVLPICIO S. D.

A. d. III. K. Maias] *agit cum eodem de conueniendo, et de conſilio profectionis ad Pōpeium, qui in Epiro erat cum conſulibus. Scripta eſt poſt III. K. Maias, ut ex epiſtolæ primis uerbis apparet. ad Att. etiam 163. ait ſe Seruium expectare ad Non. quod in Cumano ſe facturum eſſe in hac epiſtola ſcribit.*

26. M. T. CICERO IMP. M. COELIO AEDILI CVR. S. P. D.

Magno dolore] *Reſpondet epiſtolæ Cœlij, qua ſe deterruerat, ne Pompeium Italia pulſum ſequeretur.*

64. M. CICERO RVFO S.

Etſi mihi] *Scripta eſt paulo ante, quàm iret ad Pompeiũ, quia ait,* mihi conſilium captum eſt iam diu, *item,* quare ſi ſimul placebit ſtatim ad me uenias. *intelligit autem profectionem ad Pompeium, ut apertè apparet ex epiſtola.*

236. M. CICERO TERENTIAE SVAE S. P. D.

Omnes moleſtias] *Cæſare in Hiſpaniam profecto Cicero ſe ad Pompeium in Græciam contulit, auctore Plutarcho in Cicerone. ex itinere autem hanc epiſtolam ſcripſit, quod intelligitur, cum ait,* nauim ſpero nos ualde bonam habere, in eam ſimulatq; conſcendi hæc ſcripſi, deinde conſcribam ad noſtros familiares multas epiſtolas, quibus te, & Tulliam noſtrã diligentiſsime commendabo. tu uelim iis uillis utare, quæ longiſsime

giſsime abſint à militibus, *data eſt* VII. Id. *Iun.*

Cæſar hoc eodem anno, Hiſpaniјs uictis, Placentina militum ſeditione compreſſa, Romam iterum reuerſus eſt, et Dictator creatus comitia habuit, quibus ſe, et Iſauricum conſules in inſequentem annum creauit, atque intra undecim dies Dictatura abdicauit auctor App. & Cæſar lib. III. *de bello ciuili.*

C. IVLIO CAESARE II.
P. SERVILIO ISAVRICO COS.
An. ab urb. cond. DCCV.

Cæſar hoc anno prid. K. Ian. traiecit in Epirum. aduerſus Pompeium, eumq́; per quatuor ferè menſes obſedit. auctores Suetonius in Cæſare, & Cæſar lib. III. *de bello ciuili.*

125. M. COELIVS M. CICERONI S. D.

Ergo me potius] *Quo tempore Pōpeius ad Dyrrhachium in Epiro, & Cæſar ad flumen Tapſum caſtra habebāt, Cœlius Romæ Prætor hāc epiſtolam ſcripſit. Cæſar de bello ciuili lib.* III. *Hoc indicare etiam Cœlius in epiſtola uidetur, cum ait,* quid iſtic facitis? prælium expectatis, quod firmiſsimum eſt.

130. DOLABELLA CICERONI S. D.

Si uales gaudeo] *Scripta eſt, cum Pompeius ad Dyrrhachium obſeſſus eſt à Cæſare, quia ait,* pulſo Italia Pompeio, amiſsis Hiſpaniis, circumuallato nunc denique. *hortatur eum, ut Pompeium tanquam uictum relinquat. Terentiam minus belle habuiſſe nunciat, ſed eam iam conualuiſſe.*

237. M. CICERO TERENTIAE SVAE S. P. D.

Si uales bene eſt; ego quidem ualeo. Valetudinem tuam] *Cicero cum Pompeio erat. in caſtris ſibi nunciatum ait, Terentiam in febrim ſubito incidiſſe. Data. IIII. Non. Iun.*

239. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S. D.

Si uales, bene eſt, ego ualeo. Da operam.] *monet eam, ut det operam, ut conualeſcat.*

236. M. CICERO TERENTIAE SVAE. S. P. D.

Nec ſæpe eſt] *De prædio uendendo agit. Data Id. Quint.*

Pompeius hoc anno in Pharſalia media æſtate, ut ait Plut. in Bruto, ſummo prælio cum Cæſare decertauit.

decertauit. ex qua uictus in Aegyptum ſe recepit, atque ibi interfectus eſt eodem die, quo de Mithridate triumphauerat Dione auctore, id eſt prid. K. Oct. Plinio, & Capitolinis lapidibus teſtibus. Itaque Cicero. IIII. K. Decēb. ſcribit ad Att. 173. b: de exitu Pompeij.

237. M. CICERO TERENTIAE SVAE. S. P. D.

Quòd nos in Italiam] *Data eſt prid. Non. Nouemb. Brunduſio. nunciat ſe rediſſe in Italiam. & a bello receſſiſſe ſignificat, cum ait,* perturbati dolore animi, magniſq; iniuriis metuo, ne id conſilii ceperimus, quod non facile explicare poſsimus. *qua de re etiam ad Att. 172. b. Hoc eſt autem tempus illud, quo Cicero Brunduſii per multos menſes moratus eſt. Cæſarem autem poſt prælium Pharſalicum in Aegyptum ſe contuliſſe, atque ibi per nouem menſes fuiſſe tradit Appianus. de quo tempore ſic Cicero in Oratione pro Q. Ligario.* apud quem igitur hoc dico? nempe apud eum, qui cum hoc ſciret, tñ me antequàm uidit reip. reddidit, qui ad me ex Aegypto literas miſit, ut eſſem idem, qui fuiſſem, qui cum ipſe Imperator in toto Imperio populi R. unus eſſet, eſſe me alterum paſſus eſt, à quo, hoc ipſo C. Panſa nūcium perferente, conceſſos mihi faſces laureatos te-

 nui,

nui, quoad tenendos putaui, qui mihi tum denique ſe ſalutem putauit reddere, ſi eam nullis ſpoliatam ornamentis redderet.

239. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S. D.

In maximis] *agit de ualetudine Tulliæ, de qua agit etiam in epiſt. ad Att. 273. quæ data eſt IIII. K. Decemb. de conuenienda illa loquitur his uerbis*, quòd me propius uultis accedere, uideo ita eſſe faciendum: etiam ante feciſſem; ſed me multa impedierunt, quæ ne nunc quidem expedita ſunt, *qua de re agit etiã in epiſtola ad Atticũ de qua dixi.*

237. M. CICERO TERENTIAE SVAE S. P. D.

Ad cæteras] *Agit de ualetudine Dolabellæ, & item Tulliæ, ut ante.*

238. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S. D.

Si quid haberẽ] *Agit itẽ de ualetudine Tulliæ.*

C. IVLIO CAESARE DICTATORE II.
An. ab urb. cond. DCCVI.

Hoc *anno, Cæſar in Aegypto alteram Dictaturam inijt*

inijt ſine conſulibus, magiſtro equitum M. An*tonio*. Auctore Dione.

238. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S. D.

Si uales, bene eſt: ego ualeo. Etſi eiuſmodi tempora] *Data eſt prid. Non. Ian. Videtur ſcripta, poſteaquàm reliquit Pompeium ex his uerbis*, quanquàm alia ſunt, quæ magis curemus, magiſque doleamus, quæ me ita conficiunt, ut ii uoluerunt, qui me de mea ſententia detruſerunt. *quod uidetur de ijs dictum, qui illum inuitum coegerunt partes Pompeianas relinquere.*

237. M. CICERO TERENTIAE SVAE S. P. D.

Si uales, bene eſt: ego ualeo. Tullia noſtra] *Data eſt* X V I I. K. *Quint. cogitabat Ciceronem filium obuiàm Cæſari mittere, quem deceſſiſſe Aegypto fama erat, ut ait ad Att.* 185. *a. Tulliam ad ſe ueniſſe prid. Id. Iun. ait, itemq; ad Att.* 181. *a.*

238. TVLLITVS TERENTIAE SVAE S. D.

Si uales, bene eſt: ego ualeo. conſtitueramus] *Data eſt* X I I. K. *Quint. ait ſe mutaſſe conſilium de mittendo Cicerone Cæſari obuiam,*

ſecum adhuc habere Tulliam.

237. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S.P.D.

Quid fieri placeret] *Data* VII. *Id. Quint.*

237. M. CICERO TERENTIAE SVAE S.P.D.

Quod ſcripſi ad te] *Data* VI. *Id. Quint.*

239. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S.D.

Si uales, bene eſt: ego ualeo. Nos neque] *Data* IIII. *Id. Sext. ſe nihil habere certi de Cæſaris aduentu ait.*

240. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S.D.

Si uales, bene eſt: ego ualeo. Redditæ mihi] *Data prid. Id. Sext. redditas ſibi iam tandem à Cæſare literas ſatis liberales ait. intelligit autem illas, de quibus ait in oratione pro Q. Ligario hoc modo,* qui ad me ex Aegypto literas miſit, ut eſſem idem, qui fuiſſem. *Incertum ſe eſſe ait, an Cæſari uenienti obuiam procedat, an ibi, ubi eſt, eum expectet, ideſt Brunduſii.*

239. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S.D.

Si uales, bene eſt:ego ualeo. Nos quotidie] *Data K. Sept. ſe ex literis Terentiæ capturum conſilium ait, quid ſit agendum, ideſt an Cæſari obuiam eundum, an eum Brũduſii expectandum, an propius Romam accedendum.*

239. TVLLIVS TERENTIAE SVAE S.D.

In Tuſculanum] *Iam Cicero acceptis à Cæſare literis, de quibus ſupra dictum eſt, Romam pro pius acceſſerat, ſiquidem ſcripſit hanc epiſtolam V. K. Oct. de Venuſino, in qua ſe uenturum in Tuſculanum ait Non. aut poſtridie.*

255. M. CICERO TREBONIO S.P.D.

Et epiſtolam tuam] *C. Trebonius in Hiſpaniam miſſus fuerat à Cæſare poſt prælium Pharſalicum, ut Longino ſuccederet. auctore Dione, & Cicerone in hac epiſtola. Quæ ſcripta ad eum uidetur in Hiſpaniam hoc tempore, ideſt ante bellum Africanum, quod initio ſequentis anni geri cæptũ eſt, quia legiones Trebonij cũ ab eo ad Scipionem, qui in Africa erat, defeciſſent, eũq; mortuũ bello Africano audiſſent, Scapula, & Aponio ducibus lectis Trebonium ex Hiſpania exegerunt. Dione auctore. ex quo apparet hanc epi*

ſtolam ſcriptam eſſe ante defectionem legionum paulo poſt factam. Hic autem C. Trebonius priore anno prætor urbanus fuerat Seruilio conſule. Cæſar lib. III. de bello ciuili.

Q. FVFIO CALENO
P. VATINIO COS.

Cæſar, qui ſine conſulibus alteram Dictaturam hoc anno geſſit, Romam tertium .ſ. ex Aegypto, & Ponto reuerſus ſibi in ternos nouiſſimos menſes Q. Fufium Calenum, P. Vatinium conſules ſubrogauit. Dio. Suetonius.

C. IVLIO CAESARE III.
M. AEMILIO LEPIDO COS.
An. ab. urb. cond. DCCVII.

Cæſar cum extremo ſuperiore anno XIIII. K. Ian. Lilybæum ab urbe perueniſſet, atque à Lilybæo in Africam VI. K. Ian. conſcendiſſet, huius demum anni initio bellum Africanũ aggreſſus eſt cum Scipione, Catone, & Iuba rege.

58. M. CICERO S. D. CN. PLANCIO.

Binas à te accepi] Iam Cicero in urbem reuerterat, in gratiã cum Cæſare redierat: quãquam illum in Italiam uenientem non uiderat, ut ipſe ſcribit ad Caſſium 252. Terentiam uxorem repudiarat,

pudiarat, Publiliā alteram duxerat. reſpondet hac epiſtola Plancio Corcyræ exulanti, qui gratulatus erat Ciceroni, & quòd Caſar ei ueniam dediſſet, & quòd alteram uxorem duxiſſet. Scripta uidetur dum Africanum bellum gerebatur, quia ait, ut ea, quæ partim iam adſunt, partim impendent, moderate feramus, quod eſt difficile in huiuſmodi bello, cuius exitus ex altera parte cædem oſtentat, ex altera ſeruitutem.

126. M. CICERO
M. TERENTIO VARRONI S. D.

Ex iis literis] *Varro uidetur Roma abfuiſſe aliquandiu, cum autem aduentus eius appropinquare diceretur, Cicero ſcripſit ad eum hanc epiſtolam, poſtquam uenit in urbem, quia ait,* me ſciro poſteaquàm in urbem uenerim, *item per bellum Africanum, quod intelligitur, cum ait,* uideor ſperare debere, ſi te uiderim, & ea, quæ premant, & ea, quæ impendeant, me facile tranſiturum. *cupit cum eo congredi, ſiue in Tuſculano, ſiue in Cumano, ſiue Romæ.*

252. M. CICERO S. D. C. CASSIO.

Etſi uterque noſtrum] *C. Caſsius Brunduſii morabatur.*

moratur. ut ſcribit paulo poſt. ſe reliquiſſe arma ait, & in gemitu Italiæ, & in urbis miſerrimis querelis uerſari, properaſſe, ut Cæſarem in Italia uideret, nec potuiſſe. Scripta eſt per bellum Africanum, quia ait, utrunque autem poſitum eſſe arbitrabar in celeritate uictoris, quæ ſi fuiſſet, eandem clementiam experta eſſet Africa, quam cognouit Aſia, quam etiam Achaia, *id eſt priore anno Cæſare è Ponto per Aſiam, & Græciam decedente, & ueniam omnibus dante.*

93. CICERO DOMITIO S. D.

Non ea res me deterruit] *Cõſolatur Domitium Cicero de euerſa repub. polliceturq́; ei operam ſuam quacunque in re ei prodeſſe poſsit. De bello, quod gerebatur, neſcio quid intelligere uidetur, cum ait.* Hæc quanquàm nihilo meliora ſunt, nunc etiam atque etiam multo deſperatiora. *Videtur item Romæ eſſe, ex epiſtola.*

58.. M. CICERO S. D. CN. PLANCIO.

Accepi perbreues] *Conſolatur iterum Plancium de exilio. Scripta eſt multo poſt alteram ad eundem Plancium, quia ait,* ſed tamen etſi antea

anteа ſcripſi, quæ exiſtimaui ſcribi oportere.

216. M. CICERO L. PLANCO S. P. D.

Non dubito] *Satis conſtat hanc epiſtolam ſcriptam eſſe poſt bellum Alexandrinum à Cæſare ſuperiore anno confectum. uidetur autem Plancus eſſe cum Cæſare in bello Africano ne, an Hiſpanieſi? Africano certe, in quo, auctore Oppio, fuit, cũ Romæ per bellum Hiſpanienſe fuerit, ex Philippica II: 175. ubi ait M. Antonium ex itinere Romam reuertiſſe, ne L. Plãcus prædes ſuos uenderet. commendat ei hæreditatem Capitonis apud Cæſarem.*

78. M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

Etſi ea perturbatio] *A. Manlius Torquatus cum pro Pompeio contra Cæſarem ſtetiſſet, hoc tempore exulabat Athenis, eum igitur Cicero conſolatur. Scripta eſt hæc epiſtola quo tempore bellum Africanum gerebatur, quia ait,* cumque omnium bellorum incerti exitus ſint, ab altera uictoria tibi periculum nullum eſſe perſpicio, quod quidem ſeiunctum ſit ab omnium interitu: ab altera te ipſum nunquam timuiſſe certo ſcio, *item.* Hoc uero tempus, quo exanimati omnes, & ſuſpenſi

ſpenſi ſumus, hoc moderatiore animo ferre debes, quod & in eâ urbe es, ubi nata, & alta eſt ratio, ac moderatio uitæ. *item*, & habes Ser. Sulpicium, quem ſemper unicè dilexiſti, *qui Sulpicius tũc Achaiæ præerat, cum bellum in Africa gerebatur. De Cæſare ita ait.* nec enim is, qui adhuc in te iniuſtior, quàm tua dignitas poſtulabat, fuit, non magna ſigna dedit animi erga te mitigati.

231. CICERO ALLIENO PROCOS. S. D.

Democritus] *Allienus prætor erat in Sicilia, ut apparet ex epiſtola ſequenti, atque dum bellum Africanum gerebatur, ut ſcribit Oppius de bello Africo his uerbis.* deinde Allieno prætori, qui Siciliam obtinebat, de omnibus rebus præcipit, & de reliquo exercitu celeriter imponendo.

232. CICERO ALLIENO PROCOS. S. D.

Et te ſcire arbitror] *Eodem tempore ſcripta uidetur, quo ſuperior, quia ait,* C. Auianus in Sicilia eſt.

80. M. CICERO. S. D. A. TORQVATO.

Superioribus literis] *Et hæc etiã Africani belli tempore ſcripta, quia ait*, quotidie aliquid audimus rerum earum. *item*, quem exitum acies habitura ſit diuinare nemo poteſt. *item*, nihilo te nunc maiore in diſcrimine eſſe, quàm quemuis aut eorum, qui diſceſſerint, aut eorum, qui remanſerint: alteri dimicant, alteri uictorem timent; *ſuperiores literas intelligit eas, quarum initium eſt: Etſi ea perturbatio. quibus ſe eum conſolatum eſſe ait. Cicero adhuc Romæ eſt. Torquatus Athenis.*

76. M. CICERO. S. D. L. MESCINIO.

Gratæ mihi] *Romæ ſcripta eſt belli Africani tempore, quia ait*, me nulla res alia Romæ tenet, niſi expectatio rerum Africanarum uidetur enim mihi res in propinquum adducta diſcrimen.

93. CICERO THORANIO S. D.

Etſi cum hæc ad te.] *Extremo hoc bello ſcripta uidetur. quia ait.* appropinquare exitus huius calamitoſiſsimi belli, aut aliquid actũ, & confectũ, cum hæc ſcriberẽ uidebatur.

batur. *quanquàm de Hiſpanienſi bello poteſt etiam intelligi. Conſolatur eum de exilio.*

92. CICERO THORANIO S. D.

Dederam] *Scripta eſt triduo poſt ſuperiorem, in qua illum ſe tum conſolatum eſſe ait. aduentum Cæſaris innuit, cum ait,* non eſt quòd te aduenientibus offerre geſtias, *item*, quòd ſi recipiet ille ſe, ad tempus aderis.

80. M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

Noui, quod ad te] *Hoc eodem tempore ſcripta eſt, quia ait,* cum hæc ſcribebam aliquid iam actum putabam, non quo ego certo ſcirem, ſed quòd non difficilis erat coniectura, *item*, equidem quòd nos Romæ ſumus, miſerrimum duco. *De Cæſare autem ſcribit hoc modo*, eius enim qui tardior in te leuando fuit, non eſt mihi dubia de tua ſalute ſententia. *Torquatus autem adhuc erat Athenis, quia ait*, reliquum eſt, quod te angat, quòd abſis tandiu à tuis, *item*, Seruium diſceſsiſſe Athenis moleſte tuli.

126. CICERO VARRONI S. D.

Caninius idem tuus] *Agit cum Varrone, quemadmodum*

admodum conuenire poſſint, rationem affert, cur Romæ *ſit, non autem abſit, ut ille. extremo* A*fricano bello ſcripta eſt, quia ait,* cenſeo latendum tantiſper ibidem, dum deferueſcat iſta gratulatio, & ſimul dum audiamus, quemadmodum negotium confectum ſit, confectum enim eſſe exiſtimo, C*æſar a. d.* XI.K.A*pr.in acie contra* S*cipionem conſtitit.*O*ppius lib.* V.

127. CICERO VARRONI S.D.

Etſiquid ſcribere] *agit de conueniendo illo. uidetur autem eſſe adhuc in urbe, quia ait,* ſcribam, quod te uelle puto, me ad te cito eſſe uenturum, etſi uide quæſo ſatis ne rectum ſit, nos hoc tanto incendio ciuitatis in iſtis locis eſſe.

127. CICERO VARRONI S.D.

Περὶ δυναστῶν] D*e conueniēdo illo item agit, quia ait,* tu ſi minus ad nos, nos accurremus ad te.

128. CICERO VARRONI S.D.

Mihi uero ad Non.] D*e conueniendo illo etiam agit, quia ait,* mihi ſi ſpatium fuerit in Tuſculano

ſculano ante Non. ueniendi, iſtic te uidebo, ſin minus, perſequar in Cumanum.

128. CICERO VARRONI.

Caninius noſter] *Scripta eſt, quo tempore Cæſar confecto bello Africano, Romam redibat, quia ait,* nec quà uenturus ſit ſciri. *Hircium familiarem Cæſaris ſecum Romæ eſſe ſignificat.*

129. CICERO VARRONI S.D.

Cœnabam apud Seium] *Agit item de aduentu Cæſaris, quia ait,* quando, quà, quò nihil adhuc ſcimus, *item,* aduentat Dolabella, eum puto magiſtrum fore. *fuit autem in Africa Dolabella cum Cæſare, auctore Plutarcho, Cicerone in ſecunda Philippica. præceſſit autem Cæſarem. Itaque ad Att. 187. ait,* ego miſi Tironem Dolabellæ obuiam, *quòd autem ait,* non nulli dubitant. an per Sardiniam ueniat, *idem eſt apud Hirtium, qui ait Cæſarem Romam per Sardiniam ueniſſe.* Item. non deſino apud iſtos, qui nūc dominātur cœnitare. *agit de conueniendo eo.*

135. M. CICERO PAPIRIO PAETO S.D.

Delectauerunt] *non dum Cæſar rediiſſe Romam uidetur,*

uidetur, quòd intelligitur ex his uerbis, Hæc ad illum cum reliquis actis perferuntur, ita enim ipſe mandauit. *item in urbe ipſum eſſe apparet, quòd ait*, Hirtium & Dolabellam dicendi diſcipulos habeo, cœnandi magiſtros: puto enim te audiſſe illos apud me declamitare, me apud illos cœnitare.

109. M. CICERO VOLVMNIO S. D.

Quòd declamationibus] *Eodem tempore ſcripta eſt, cum adhuc eſſet in urbe. meminit enim declamationum, meminit item* Hirtij, *Dolabellæ, Caſſij diſcipulorũ. Inquit præterea*, quanquàm uenies, ut ipſe intelligo, in maximum quaſi concurſum occupationum, quas ſi, ut uolumus, exceperimus, ego uero multam ſalutem & foro dicam, & curiæ.

137. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Cum eſſem otioſus] *Cicero iam* Roma *exierat, quod ſe facturum indicauerat ſuperioribus epiſtolis: erat autem in* Tuſculano *apud* Hirtium, *quia ait*, cum eſſem in Tuſculano. *item*, ego me hic Hirtiano iure delecto. *cœnas ſignificans* Hirtianas: *Scripta eſt, quo tempore Cæſar redibat ex* Africa, *quia ait ſe miſiſſe*

diſcipulos obuiam Cæſari uenienti. diu autem in expectatione fuit aduentus Cæſaris, nam qui Id. Iun. Vticæ conſcendit, non niſi VII. K. *Sext. Romam peruenit. Oppius lib.* V.

79. M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

Peto à te] *Eodem tempore ſcripta eſt, quo ſuperior, quòd & ab urbe abſit, & de recreata ualetudine, ut in ſuperiore agat, ſic enim ſupra*, ipſe melior fio primũ ualetudine, quam intermiſsis exercitationibus amiſeram, *hic autem*, peto à te, ne me putes obliuione tui rarius ad te ſcribere, quàm ſolebam, ſed aut grauitate ualetudinis, qua tamen iam paululum uideor leuari, aut quòd abſim ab urbe, ut qui ad te proficiſcantur ſcire non poſsim. *Videtur propius acceſſiſſe Torquatus, quia ait*, fac ſciam, quid agas, & ubi futurus ſis, ut quò ueniam ſcire poſſim, *& uidetur ei Cæſar ignouiſſe, quia ait*, nec eos, à quibus reciperis uereri debes, nec eos quos adiuuiſti.

138. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Tamen à malitia] *Iam Cæſar quartum Romam reuerterat, id eſt ex Africa. Narrat quemadmodum Balbus, qui cum Cæſare inde uenerat,*

recta

recta à porta domum ſuam uenerit. uideturq; Cicero in urbem rediſſe, credo propter Cæſaris aduentum, cum ex uerbis his, tum ex ijs, quæ ſequuntur, ſed ſi me expediero, ut in iſta loca uenire poſsim, non committam, ut te ſerò à me certiorem factum putes.

96. M. CICERO M. MARIO S. D.

Perſæpe] *reddit rationem, cur ante ad Põpeium uenerit, poſtea eum reliquerit. Scripta uidetur confecto bello Africano, quia ait,* diſceſsi ab eo bello, in quo aut in acie cadendum fuit, aut in aliquas inſidias incidendum, aut deueniendum in uictoris manus, aut ad Iubam confugiendum, aut capiendus tanquàm exilio locus, aut conſciſcenda mors uoluntaria, *innuit autem Catonem, qui hoc bello ſibi mortem conſciuerat. uidetur eodem tempore in urbe ſcripta, quo ſuperior, quia ait,* Ego ſi quæ uolo expediero, breui tempore te, ut ſpero, uidebo.

137. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Non tu homo] *Reſpondet quid de agris futurum ſperet, quos diuiſurum militibus ſuis Cæſarem fama erat. Itaque ait,* Veientem quidem agrum, & Capenatem metiuntur.

hic non longe abeſt à Tuſculano, nihil tamen timeo. *in urbe autem eſſe uidetur cum Cæſare, quia ait.* Hoc tamen ſcito non modo me, qui conſiliis non interſum, ſed ne ipſum quidem principem ſcire, quid futurum ſit, *apparet præterea hoc anno ſcriptam eſſe, quia ait,* de lucro propè quadriennium uiuimus. *ſiquidem hic erat quartus belli ciuilis annus.*

138. M. CICERO S. D. PAPIRIO PAETO.

Dupliciter] *Romæ ſe eſſe ſignificat, cũ ait,* mane ſalutamus domi & bonos uiros multos, ſed triſtes, & hos lætos uictores. *Hircio cœnam dediſſe ſine pauone ait, item ſe non potuiſſe uenire ad Papirium, ut conſtituerat, uenturum tamen, & cum eo cœnaturum.*

141. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Heri ueni in Cumanum] *agit de conuenien do Papirio, & cœnando cum eo, ut ſupra. Se uero ueniſſe in Cumanum nunciat.*

98. M. CICERO M. MARIO S. D.

A. d. VIII. K.] *In Cumanum ſe ueniſſe ait, quod etiam ſcripſit in ſuperiore epiſtola ad Papirium.*

pirium. monet Marium, ut ſe biduo, aut triduo expectet, quia dixerat in epiſtola ad eundem, cuius initium eſt. Perſæpe : ego, ſi quæ uolo expediero, breui tempore te, ut ſpero, uidebo. *Hoc eodem tempore fingit ſe cum Varrone in Cumano ſermonem illũ habuiſſe, quem ſcripſit lib.* IIII. *Academicorum ad Varronem.*

47. M. T. C. SER. SVLPICIO S. D.

Vehementer] *Ser. Sulpicius Achaiam proconſule regebat præfectus à Cæſare, antequam in Africam iret, quemadmodum ſcribit ad Cæcinam,* Brutum Galliæ præfecit, Sulpicium Græciæ, *& ad Torquatum exulantem Athenis,* & habes Ser. Sulpicium, quem ſemper unice dilexiſti. *item,* Seruium diſceſſiſſe Athenis moleſte tuli. *conſolatur eum de communibus miſerijs. Scripta uidetur hoc tempore, cum Cicero Romæ cum Cæſare eſſet, quia ait.* Cæſar ipſe ita de te iudicat, & omnes ciues ſic exiſtimant, quaſi lumen aliquod, extinctis cæteris, elucere ſanctitatem, prudentiam, & dignitatem tuam. *Illa autem indicãt Seruium abeſſe, quæ ſequuntur,* quòd autem à tuis abes, id eo leuius ferendum eſt, quòd eodem tempore à multis, ac magnis moleſtiis abes.

228. M. CICERO P. SERVILIO ISAVRICO PROCOS. COLLEGAE S. D.

Gratæ mihi uehementer] P. *Seruilius Iſauricus, qui biennio ante conſul fuit, Aſiam proconſule regebat. hoc tempore hæc epiſtola ſcripta uidetur, quia Ciceronem cum Cæſare Romæ fuiſſe apparet, qui nunquam cum eodem per bellum ciuile antea fuerat, ex his uerbis.* Ego ad te de reip. ſumma quid ſentiam non ſæpe ſcribam propter periculum eiuſmodi literarum. quid agatur autem ſcribam ſæpius. ſperare tamen uideor Cæſari collegæ noſtro fore curæ, & eſſe, ut habeamus aliquam remp. cuius conſiliis magni referebat te intereſſe: ſed ſi tibi utilius eſt, id eſt glorioſius, Aſiæ præeſſe, & iſtam partem reip. male affectam tueri, &c.

56. M. CICERO P. NIGIDIO FIGVLO S. D.

Quærenti] *Idem dico de hac epiſtola, ac de ſuperioribus proximis, quod ex his uerbis intelligitur*, nec mihi quicquam tali tempore in mentem uenit optare, quod non ultro mihi Cæſar detulerit. *item*, obtinemus ipſius Cæſaris ſummã erga nos humanitatem. *item*, ego quod intelligere, & ſentire, quia

quia ſum Romæ, & quia curo, attẽdoq;, poſſum, id tibi affirmo, te in iſtis moleſtiis, in quibus es hoc tempore, non diutius futurum. *item ſcripta uidetur antequàm Marcellus reſtitueretur, quia ait*, ipſius conſuetudinem, quam adhuc meus pudor mihi clauſit, inſinuabo, *neque enim niſi poſt Marcelli reſtitutionem Cicero in rep. loqui cœpit, ex oratione pro Marcello. conſolatur Nigidium de exilio.*

88. M. CICERO TREBATIO S. D.

Antea miſiſſem] *Exulabat pariter Trebatius, atque Torquatus, & Nigidius. Hinc igitur conſolatur, eiq; operam ſuam pollicetur, ut illis. Quoniam autem eaſdem ſententias ponit in his duabus epiſtolis ad Trebatium, quas uſurpauit in ijs ferè, quæ ſcriptæ ſunt ad Torquatum, & Nigidium, propterea eo adducti ſumus, ut putauerimus eas eodem tempore ſcriptas eſſe. Sententiæ autem potiſsimum ſunt hæ*, & ipſe, qui plurimum poteſt, quotidie mihi delabi ad æquitatem, & ad rerum naturam uidetur, &c. *item*, neque ipſe Cæſar, ut multis rebus intelligere potui, eſt alienus à nobis; & omnes ferè familiariſsimi eius caſu deuincti magnis meis ueteribus officiis, me diligenter obſeruant, & colunt.

bat. ſe cum Cæſare Romæ eſſe, ſatis aperte in ipſa epiſtola oſtendit.

87. M. CICERO TREBATIO S. D.

Ego quanti te faciam] *De hac epiſtola ſupra dictum eſt.*

53. M. CICERO S. D. M. MARCELLO.

Neque monere] *Iterum hortatur Marcellum, ut ſe Cæſari ſummittat ſui ipſius exemplo, cum ait,* ut quod ego facio, tu quoque in animum inducas. *item,* is etiam, qui omnia tenet, fauet ingeniis, nobilitatem uero, & dignitatem hominum, quantum ei res, & ipſius cauſa concedit, amplectitur, *quæ uerba oſtendunt, nondum Cæſarem ignouiſſe Marcello.*

108. M. CICERO GALLO S. D.

Miror] *Scripta uidetur dominante Cæſare, quia ait,* & ais fore, ut te Cæſar reſtituat; *quia uero ſubiungit,* negas me audere quod ſententiam dicere; *hoc anno ſcripta uidetur antequàm loqui in rep. cœpiſſet, cuius rei initium fecit, cum pro Marcello in Senatu dixit, ex oratione ipſa.*

48. M. T. CICERO SER. SVLPICIO S. D.

Accipio excuſationem] *Adhuc Ser. Sulpicius Achaiæ præerat. nunciat ei Cicero, ut Cæſar in Senatu dixerit, ſe M. Marcello redeundi poteſtatem facere, atque ut ipſe Cæſari propterea pluribus uerbis gratias egerit, cum ſilere in perpetuum ſtatuiſſet.*

54. M. CICETO S. D. M. MARCELLO.

Etſi perpaucis] *Hortatur Marcellum, ut domum redeat: Scripta eſt, poſtquàm Cæſar Marcello ignouit, quia ait*, denique ſi fuit magni animi non illſe ſupplicem uictori, uide ne ſit ſuperbi aſpernari eiuſdem liberalitatem. *oſtendit præterea ſe paucis ante diebus ad eum literas dediſſe quibus doceret, quid ei faciẽdum eſſet, fuerunt autem illæ, quibus nunciauit Cæſarem ei in Senatu peperciſſe, quæ non extant.*

89. M. CICERO AMPIO BALBO S. D.

Gratulor tibi mi Balbe] *Gratulatur Balbo, quòd à Cæſare reſtitutus ſit. erat in urbe Cicero cum Cæſare, quia ait*. omnia promiſſa, confirmata, certa, & rata ſunt, quæ ad reditum & ſalutem tuam pertinent, uidi, cognoui, interfui.

88. M. CICERO TREBATIO S. D.

Dolabellam] *Gratulatur Trebatio, quòd à Cæſare per Dolabellam reſtitutus ſit.*

82. M. CICERO A. CAECINAE S. D.

Vereor] *Cæcina ſcripſerat librum contra Cæſarem, & ea de re exulabat. nunciat ſe breui gratulaturum eſſe, quòd ei Cæſar ignouerit, polliceturq; ea in re operam ſuam. ſcripta eſt poſteaquam Cæſar Marcello pepercit, quia ait,* Marcellum, cui maxime ſuccēſebat, cū maxima illius dignitate reſtituit, *oſtendit præterea ſe Romæ cum Cæſare eſſe, cum ait,* me amicíſsime quotidie magis Cęſar amplectitur.

55. M. MARCELLVS M. CICERONI S.

Plurimum] *Reſpondet Marcellus literis Ciceronis, quæ interciderunt, quibus Cicero gratulatus erat, quòd ei Cæſar ignouiſſet, & ſuaſerat ei, ut Romam rediret, quod ex his uerbis colligitur.* Res quemadmodum acta ſit, ueſtræ literæ declarāt, *itē*, gratulatio tua &c.

108. M. CICERO CVRIO S. D.

Memini] *Curius hoc tempore morabatur Patris urbe*

urbe Achaiæ, quemadmodum ex epiſtola, cuius initium eſt, M. Curius; intelligi poteſt, in qua M. Curium Ser. Sulpicio Achaiæ hoc tempore procos. commendat. Laudat eum, quòd abſit ab urbe, euerſa rep. De Cæſare aũt, et de ſe, qui Romæ una eſſe uidentur, ita ait, nec uero nũc culpa in eo eſt, in cuius poteſtate omnia ſunt, *item*, cum ſalutationi nos dedimus amicorum, quæ ſit hoc etiam frequentius, quàm ſolebat, quòd quaſi auem albam uidentur bene ſentientem ciuem uidere, abdo me in bibliothecam.

134. CICERO PAPIRIO PAETO S.D.

Duabus] *Scripta eſt, antequàm Cæſar in Hiſpaniam proficiſceretur (profectus eſt autem extremo hoc anno) item, cum idem præfectus eſſet moribus (præfectus eſt autem poſtquàm ex Africa rediit, auctore Dione) Hæc autem ex his uerbis intelliguntur,* quandiu hic erit nôſter hic præfectus moribus, parebo auctoritati tuæ, cum uero aberit, ad fungos me tuos conferam.

142. M. CICERO PAPIRIO PAETO S.D.

Accubueram] *Eodem tempore ſcripta uidetur, quo ſuperior, quia ait, ſe ad eum uenturum, &*

cum

cum eo cœnaturũ, ut in ſuperiore, cum inquit, nihil eſt quòd aduentum noſtrum extimeſcas, non multi cibi hoſpitem accipies, ſed multi ioci, *item in utraque legis ſumptuariæ meminit, ſupra enim,* domum ſi habebo in denos dies ſingulos legis ſumptuariæ conferam, *hic uero,* epulamur unà non modo contra legem, ſi ulla nunc lex eſt, ſed etiam intra legem, & quidem aliquanto.

91. M. CICERO Q. LIGARIO S. D.

Me ſcito] *Nunciat ſe pro eo ſupplicaſſe domi Cæſari. extremò autẽ anno ſcripta eſt, quia ait,* Ego idem tamen cum ad II. K. intercalares priores rogatu fratrum tuorum ueniſſem mane ad Cæſarem, *intelligit autem* II. K. *intercalares priores, ultimum diem prioris menſis ex duobus illis, quos interpoſuit Cæſar ſe, et Lepido coſ. inter Nouembrem, & Decembrem menſes, ut annum confuſum ordinaret, auctore Macrobio lib. primo Saturnalium.*

86. M. CICERO A. CAECINAE S. D.

Cum eſſet] *Quia* K. *Ian. præfinitæ erant à Cæſare Cæcinæ, quibus ille eſſe in Sicilia poſſet. idq; ex Largo Cæcinæ amico Cicero audierat, propterea, profecto in Hiſpaniã Cæſare à Balbo, & Oppio.*

et Oppio, qui Romæ remiſerant, impetrarat, ut ultra K. Ian. eſſe poſſet. qua de re Cæcinam hac epiſtola certiorem facit. monet præterea, ne ad reliquias Aſiaticæ negociationis proficiſcatur, datq́; ei literas commendatitias, quas Furſano proconſuli in Siciliam profecturo reddat; quæ ſequuntur.

87. M. CICERO T. FVRFANO S. D.

Cum A. Cæcina] *Hæ literæ cum ſuperioribus coniunguntur.*

85. A. CAECINA M. CICERONI S. D.

Quod tibi non tam cito] *Excuſat filium, quòd librũ non tam cito Ciceroni reddiderit: de Aſiatica negotiatione ita reſpondet.* De Aſiatico itinere, quanquàm ſumma neceſsitas premebat, ut imperaſti, feci. *Oratoris Ciceronis meminit, quem ſcripſit ad M. Brutum hoc anno in Galliam, abſoluto Catone. ex oratore.*

82. M. CICERO A. CAECINAE S. D.

Quotieſcunque] *Reſpondet ſe legiſſe librum, eumq́;, ut ille ſuperiore epiſtola præceperat, diligentiſſime cuſtodire. conſolatur de exilio.*

Huic

Huic loco ſubiungere placuit epiſtolas quaſdā commendaticias ad Ser. Sulpicium, M. Brutum. P. Seruilium, L. Acilium, *qui in prouincijs erano hoc anno.* Quod *fecimus hoc conſilio, ne, cū difficilis earum diſpoſitio eſſet, quia nihil præter commendationem continerent, reliquarum ſuperiorum hiſtoriam impedirent.*

Quæ ad Ser. Sulpicium *in* Achaiā *ſcriptæ ſunt.*

211. M. CICERO SER. SVLPICIO S. D.

M. Curius] Ser. *Sulpicium hoc anno* Achaiæ *præfuiſſe ſatis ante demonſtrauimus, huic commendat* M. Curium, *qui* Patris *negotiabatur.*

211. M. CICERO SER. SVLPICIO S.

Non concedam] *Commendat res* Attici *epiroticas.*

212. M. CICERO SER. SVLPICIO S. P. D.

Cum Lyſone Patrenſi] *Commendat* Lyſonem Patrenſem.

212. M. CICERO SER. SVLPICIO S. P. D.

Aſclapone Patrenſi] *Commendat* Aſclaponem Patrenſem.

212. M. CICERO SER. SVLPICIO S.P.D.

M. Aemilius] *Commendat domum Auiani, & rem familiarem, quæ eſt Sycione.*

213. M. CICERO SER. SVLPICIO S.P.D.

T. Manlium] *Commendat Manlium, qui negotiatur Theſpijs.*

213. M. CICERO SER. SVLPICIO S.P.D.

L. Coſsinio] *Commendat Libertum L. Coſſinij.*

214. M. CICERO SER. SVLPICIO S.D.

Cum antea] *Rurſus cõmendat Lyſonem Patrenſem.*

214. M. CICERO SER. SVLPICIO S.P.D.

Hageſaretus] *Commendat Hageſaretum Lariſſæum.*

214. M. CICERO SER. SVLPICIO S.P.D.

L. Meſcinius] *Commendat negotia L. Meſcinij, quæ erant in Achaia. ſcriptam autem eſſe hoc anno hãc epiſtolam, quo cõſul fuit M. Lepidus, apparet ex eo, quod ait,* quod quo minore dubitationẽ

dubitatione facere poſsis literas ad te à M. Lepido conſule &c.

215. M. CICERO
SER. SVLPICIO S. D.

Licet eodem exemplo] *commendat rurſus rem Auiani, & meminit Ser. Sulpicij filij.*

215. M. CICERO
SER. SVLPICIO S. P. D.

Etſi libenter] *Commendat rurſus rem Meſſinij.*

Quæ ad M. Brutum in Galliam ſcriptæ ſunt.

207. M. CICERO BRVTO S. P. D.

Cum ad te tuus Quæſtor] *M. Brutus præfectus fuerat à Cæſare Galliæ citeriori eo tempore, quo in Africã profectus eſt, teſte App. et Plutarcho in Bruto, Itaque ſcribit Cic. ad Cæcinam li.* VI. Brutũ Galliæ pręfecit, Sulpiciũ Græciæ. *apparet etiam ex Oratore Ciceronis M. Brutum præfuiſſe Galliæ poſt bellum Africanum, quia in eo ait, ſe Catone abſoluto aggreſſum eſſe ſcribere oratorem ad M. Brutum, qui tum erat in Gallia. addit præterea.* Ergo omnibus terris una Gallia communi non ardet in-

 cendio,

cendio, in qua frueris ipſe te, cum in Italiæ luce cognoſceris. *Succeſſit autem Bruto hoc anno* III. K. *Ian. Panſa. fam.* 253. *Huic Cicero commendat Varronem Quæſtorem tum, cum Galliæ præerat.*

208. M. CICERO BRVTO S. P. D.

Quia ſemper] *Commendat Arpinates.*

209. M. CICERO BRVTO S. D.

Alia epiſtola] *Commendat Q. Suffidium Arpinatum legatum.*

209. M. CICERO BRVTO S. D.

L. Caſtronius.] *Commendat L. Caſtroninm.*

209. M. CICERO BRVTO S. D.

L. Titio] *Commendat Strabonem.*

Quæ ad P. Seruilium Iſauricum ſcriptæ ſunt.

227. M. CICERO P. SERVILIO S. D.

A. Cæcinam] *P. Seruilium Iſauricum in Aſia proconſule fuiſſe ante demoſtratum eſt. ei commendat*

mendat A. *Cæcinam.*

228. M. CICERO P. SERVILIO S. D.

Ex prouincia] *Commendat Andronem Laodicenſem.*

228. M. CICERO
P. SERVILIO COLLEGAE S.

C. Curtius] *Commendat rem C. Curtij, quam habet cum quodam Colophonio.*

229. M. CICERO
P. SERVILIO COLLEGAE S. D.

Quia non eſt obſcura] *Commendat T. Ampium Menandrum.*

229. M. CICERO
P. SERVILIO COLLEGAE S. D.

Multos tibi commendem] *Commendat T. Aguſium.*

229. M. CICERO
P. SERVILIO COLLEGAE S. D.

Cerelliæ] *Commendat poſſeſſiones Aſiaticas Cerelliæ.*

Quæ ad Acilium proconſulem Siciliæ ſcriptæ ſunt.

218. M. CICERO ACILIO PROCOS. S.

L. Manlius] *Acilius hic proconſul erat in Sicilia, quemadmodum ex epiſtolis ſequentibus omnibus apparet: erat autem quo tempore Cæſar dominabatur, quia in una harum epiſtola, cuius initium eſt. cum Demercio Mega, ait, ei* Dolabella rogatu meo ciuitatem à Cæſare impetrauit, qua in re ego interfui. *ex his uerbis intelligi poteſt, et Cæſarem obtinere hoc tempore remp. & Ciceronem cum illo fuiſſe in gratia, quod fieri non potuit, niſi poſtquam bellum Africanum confectum eſt, & Cæſar Romam rediјt, nam niſi poſt bellum Africanũ Cæſarem Cicero non uidit. Huic Acilio forte ſucceſſit Furfanus, de quo in epiſtola ad Cæcinam 86. Acilius autem forte is eſt, qui ſequenti anno Ser. Sulpicio in Græciam ſucceſſit. commendat ei L. Manlium.*

218. CICERO ACILIO PROCOS. S. D.

C. Flauio] *commendat Flauium.*

218. CICERO ACILIO PROCOS. S.

In Aleſina] *Commendat M. & C. Clodios ex Aleſina ciuitate, quæ eſt in Sicilia.*

218. C.

218. CICERO ACILIO PROCOS. S.

Cn. Otacilio] *Commendat negotia Naſonis, quæ habet in Sicilia.*

219. CICERO ACILIO PROCOS. S.

Auitum] *Commendat Lyſonem Lilybætanum. Lilybæum autem in Sicilia eſt.*

219. CICERO ACILIO PROCOS. S.

C. Auianus] *Commendat negotia Auiani.*

219. CICERO ACILIO PROCOS. S.

Cum Demetrio Mega] *Commendat Demetrij Siculi negotia.*

219. CICERO ACILIO PROCOS. S.

Hippiam] *Commendat Hippiam Calatinum. Calate autem in Sicilia eſt.*

219. CICERO ACILIO PROCOS. S.

L. Brutius] *Commendat L. Brutium amicū ſuum iam inde à quæſtura ſua Sicilienſi.*

220. CICERO ACILIO PROCOS. S.

Cum familia Titurnia] *Cómẽdat M. Titurniũ.*

CAESARE DICTATORE III. DES. IIII. ET COS. IIII. SINE COLLEGA. *An. ab urbe cond.* DCCVIII.

91. M. CICERO LEPTAE S. D.

Simul accepi] *Cæſar hoc anno cum Pompeij liberis pugnauit, in Hiſpania, cum eò extremo ſuperiore anno Romā* XXVII. *diebus peruenisset Appiano auctore, et in caſtris tertiam Dictaturam iniſſet, auctore Dione. Hoc igitur tempore ſcripſiſſe uidetur hanc epiſtolam Cicero, quia ait,* de Hiſpaniis noui nihil. magnum tamen exercitum Pompeium habere conſtat, nam Cæſar ipſe ad nos miſit exemplum Patieti literarum, in quo erat, illi XI. eſſe legiones. *præterea meminit Oratoris ſui, ita,* Oratorem meum tantopere à te probari uehementer gaudeo, *ſe Romæ eſſe ſignificat, cum ait,* me Romæ tenuit omnino Tulliæ meæ partus, ſed cum ea quemadmodum ſpero ſatis firma ſit, teneor tamen dum à Dolabellæ procura-

toribus

toribus exigam primam penſionem.

254. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Longior epiſtola] *ſcripta eſt initio belli Hiſpanienſis, qui ait*, de Hiſpania nihil adhuc certi, nihil omnino noui.

253. M. CICERO S. D. C. CASSIO.

Præpoſteros] *ſcripta eſt eodem tempore, quo ſuperior, quia ait*, de Hiſpania noui nihil, ſed expectatio ualde magna, rumores triſtiores. Panſa noſter paludatus a. d. III. K. Ian. profectus eſt. *id eſt in Galliam Ciſalpinam, ut M. Bruto ſuccederet, ex epiſtola ad Att. 195. Nunciat P. Syllam mortuum. Hanc ſecundam eſſe ad Caſſium epiſtolam indicat, cum ait*, alteras habebis has breues.

131. CICERO P. DOLABELLAE S. D.

Non ſum auſus] *Dolabella erat in Hiſpania cum Cæſare, ex Philip. ſecunda. Scripta hæc eſt eodem tempore, quo ſuperior, quia ait*, te ſcire uolo uehementer populum ſolicitum fuiſſe de P. Syllæ morte. *cuius meminit in ſuperiore.*

253. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Puto te iam ſuppudere] *Hanc tertiam epiſtolam uocat, ſeq́; eam ſcripſiſſe ait, antequam ab illo ne ſchedulam quidem acceperit: ex quo intelligi poteſt, non multo poſt ſecundam eſſe ſcriptam. De ſpectris Catianis agit.*

254. C. CASSIVS S. D. M. CICERONI.

Non mehercule] *Reſpondet ſuperioribus epiſtolis, quibus Cicero nunciarat de Panſa, & de ſpectris Catianis egerat. eodem tempore ſcripta eſt, quia ait,* in Hiſpaniis quid geratur reſcribe, ſi Cæſar uincit celeriter me expecta.

132. CICERO DOLABELLAE S. D.

C. Suberinus] *Commendat Dolabellæ, qui in Hiſpania erat cum Cæſare, C. Suberinum, quem repẽtino bellum oppreſſum eſſe ait in Hiſpania, in qua poſt Afranium ſuperatum, nemo bellum fore putarat.*

209. CICERO C. CAESARI IMP. S.

Præcilium] *Cæſar in bello erat, ut puto, Hiſpanieſi, cum Præcilium hac epiſtola ei Cicero commendauit,*

mendauit. quoniam autem in titulo eſt Imp. uidetur ſcripta poſt XI. K. Mart. nam eo die Cæſar Imp. appellatus eſt, Ategua in Hiſpania capta. auctore Oppio.

210. M. CICERO C. CAESARI IMP. S.

P. Craſſum] *Commendat Cæſari P. Craſſum; eundem eſſe in Hiſpania hinc intelligitur, quòd ait,* in Hiſpaniam ad te maxime ille quidem ſuo conſilio, ſed etiam me auctore, eſt profectus.

131. CICERO DOLABELLAE SVO S. D.

Vel meo] *Cicero hoc anno menſe, utputo, Ianuario, filiam amiſit, quæ ex partu perijt, ut ait Pædianus in Piſonianam. Itaque Cæſar ſcripſit literas conſolatorias ex Hiſpania ad Ciceronem prid. K. Maij datas, ut ait ad Att. 211. a. cum autē eius rei ignarus Dolabella deſideraret literas Ciceronis, ipſe ei hac epiſtola ita reſpondet.* Vel meo ipſius interitu mallem literas meas deſiderares, quâm eo caſu, quo ſum grauiſsime afflictus, quem ferrem certè moderatius, ſi te haberem. *non ſcribit autem apertè de obitu Tulliæ, quia fama iam accepiſſe eam putat, quemadmodum Cæſar acceperat. Quod autem addit,* ſed quoniam breui tempore.

ui tempore, ut opinio noſtra fert, te ſum uiſurus. *item* celeriter unà futuros nos ar bitror, *id ait, quia finem belli Hiſpanienſis adeſſe intelligebat. Sic enim ſcribit ad Att.* 199. Hirtius literas dedit Narbone XIII. K. Maii, in quibus ſcriptum erat Sex. Pompeium Corduba exiſſe, & fugiſſe in Hiſpaniam citeriorem, Cneum fugiſſe neſcio quo, nihil prætereà noui. *Hirtius autem lib. V. tradit Cn. Pompeiũ interfectum eſſe à Cæſare prid. Id. Apr. at Dio ſcribit uicto riam Cæſaris Hiſpanienſem Romæ nunciatam eſſe pridie Parilia, id eſt X. K. Maij.*

49. SER. SVLPICIVS M. CICERONI S.

Poſteaquam] *Ser. Sulpicius ex Græcia conſolatur Ciceronem de obitu filiæ. certiorem ſe eſſe facturum eum de prouincia ait, ubi tranquillio re eum eſſe animo cognouerit.*

69. M. CICERO S. D. L. LVCEIO Q. F.

Quanquam] *Lucceius, ut cæteri, conſolatus erat literis Ciceronem de obitu filiæ, quæ literæ interciderunt. his reſpondet Cicero cum ait,* ergo & domeſtica feremus, ut cenſes, & publica paulo etiã fortius fortaſſe quàm tu ipſe, qui præcipis, *item,* ut mones, quantum

potero,

potero, me ab omnibus moleſtiis, & angoribus abducam, *Sic ad* Att. 212. *b. de morte filiæ*, uellem domeſtica ferre poſſem, quàm iſta contemnere.

265. TVLLIVS TIRONI S.

Spero ex tuis literis] *Tiro hoc tempore iterum ægrotauerat, quantum autem intelligi poteſt ex* XII. *epiſtolarum ad* Att. 198. *a. menſe* M*aio conualuerat, inquit enim*, Ego hic uel ſine Sica, Tironi enim melius eſt, facillime poſſem eſſe, ut in malis, *in hac autem inquit*, ſpero ex tuis literis tibi melius eſſe, *item*, Ego hic ceſſo, quia ipſe nihil ſcribo, *In agris Cicero erat. Tiro Romæ.*

263. TVLLIVS TIRONI S.

Video] *Nondum firmus erat* Tiro, *quia ait*, ualetudo tua me ualde ſolicitat, ſed inſerui, & fac omnia: tum te meum eſſe, tum mihi cumulatiſsime ſatisfacere putato, *idem autem ſcripſit in ſuperiore, cum inquit*, mecum es, ſi te curas. *Docet eum, non recte dici, fideliter inſeruire ualetudini.*

264. TVLLIVS TIRONI S.

Solicitat] *Sperat Tironem cito firmum fore, ſi diligentiam adhibuerit. item ait*, tu potes K. ſpectare gladiatores, poſtridie redire, & ita cenſeo.

264. TVLLIVS TIRONI S.

Expecto] *Se ait expectare literas Tironis, Tironem magis. in hac, ut in ſuperiore, meminit Demetrij.*

262. TVLLIVS TIRONI S.

Ego uero cupio] *Iam firmior eſſe uidetur Tiro, quia ait*, ego uero cupio te ad me uenire, ſed uiã timeo, grauiſsime ægrotaſti. *item*, iam ad id biduum, quod fueris in uia, dum in Cumanum uenis, accedent continuo ad reditum dies quinque. Ego in Formiano a.d III. K. eſſe uolo: ibi te ut firmum offendam, mi Tiro, effice, *ſcripta eſt poſt epiſtolam, cuius initium eſt. Video. quia ait.* docui te fides ἔτυμον quod haberet, *quòd autem ait.* Pompeius erat apud me cum hęc ſcribebam, *uidetur legendum*, *Pomponius. Data eſt* XIIII. K. *ut puto, Iunias.*

Quid igitur?] *Iam Tiro uidetur in Tuſculanum ueniſſe, quia ait,* ſi uero etiam Tuſculanum tibi profuerit, Dii boni quanto illud mihi erit amabilius, *item*, fac bellus reuertare, non modo te, ſed etiam Tuſculanum noſtrum plus amem, *item*, te quando expectemus, fac ut ſciam.

51. M. T. CICERO S. D. SER. SVLPICIO.

Ego uero] *Reſpondet epiſtolæ qua Sulpicius ſe conſolatus eſt de morte filiæ. Iam Sulpicius decedere cogitabat è Græcia, quia ait,* ſperabam tuum aduentum, ſic enim audiebam, appropinquare. *quod idem ſignificat etiam Sulpicius in epiſtola, cuius initiũ eſt,* Etſi ſcio, *prid. K. Iun. Athenis data. In agris eſſe ſe oſtendit, cum ait.* Itaque & domo abſum, & foro.

55. M. CICERO M. MARCELLO S.

Etſi nihil noui] *Iam Cicero expectabat Marcellum, qui ſe illius conſilio uſurum eſſe reſcripſerat, quod intelligitur ex his uerbis,* magiſque tuas literas expectare incipiebam; uel te potius ipſum. *Veretur autẽ, ne, quanquàm Marcellus redire decreuerat, tamen tardius*

dius decedat, ſiquidem ait, uenit mihi in mentem ſubuereri interdum, ne te delectet tarda deceſsio, *ſcripta eſt autem multo poſt ſuperiorem illam. Etſi perpaucis: quia ambas has literas ait ſe dediſſe Theophilo liberto eius ad eum proficiſcenti. oportet enim Theophilum poſt ſuperiores illas literas in Græciam allatas Romam rediiſſe, nunc autem ad Marcellum iterum in Græciam proficiſci.*

55. SER. SVLPICIVS CICERONI S.

Etſi ſcio] *Has literas dedit Sulpicius prid. K. Iun. Athenis, quibus certiorem facit Ciceronem, M. Marcellũ Italiam uerſus nauigaturum, antequàm conſcenderet, à P. Chilone eſſe interfectum.*

70. L. LVCEIVS Q. F. S. D.
M. T. CICERONI M. F.

Si uales, bene eſt: ego ualeo, ſicut ſoleo] *Cicero in ſolitudine erat mẽſe Iunio, ut eſt ad Att. 209. b. Vt autem Brutus conſolatus eſt Ciceronem de morte filiæ tum, cum in ſolitudine erat, ut eſt ad Att. 199. a. b. 190. a. Sic Lucceius eodem tempore eundem iterum conſolatus eſt, ut apparet ex epiſtola.*

71. M.

71. M. CICERO L. LVCEIO Q. F. S. D.

Omnis amor tuus] *Reſpondet ſuperiori epiſtolæ, qua ſe conſolatus eſt Lucceius.*

65. P. VATINIVS IMP.
M. CICERONI SVO S. D.

Si uales bene eſt, ego ualeo. Si tuam conſuetudinem] *P. Vatinius hoc anno cum Imperio à Cæſare miſſus eſt in Illyricum hac occaſione, auctore Appiano in Illyrico. Cum Q. Cornificius Quæſtor Cæſaris pro prætore in Illirico à M. Octauio Põpeij duce, qui ſe ex fuga Pharſalici prælij magna claſſe in illum ſinũ contulerat, premeretur, Gabiniusq́; mãdato Cæſaris in Illyricum cum legionibus nouis profectus ibi mortuus animum Octauio addidiſſet, tum Vatinius Brunduſio cum aliquot nauibus aduerſum Octauium miſſus eſt, qui uicto demum, fugatoq́; Octauio, & prouincia recepta, ac Cornificio reddita uictor cũ toto exercitu, & claſſe Brunduſium ſe recepit, ut tradit Oppius lib. IIII. Has deinde Illyriorum, qui cum Octauio ſteterant iniurias cum Cæſarem ulturum eſſe, confectis omnibus bellis Illyrij timerent, ad Cæſarem legatos miſerunt, qui ſe ut in amicitiam, fidemq́; reciperet, peterent. Quibus Cæſar reſpondit, ſe ſi tributa penderẽt, obſidesq́; darent, ueniam illis eſſe daturum.*

turum. Vtrunque autem pollicentibus ipſis Vatinium cum legionibus, & magno equitatu ad eum miſit. Hoc autem factum eſt, quantum ex Appiano, & ex his epiſtolis intelligi poteſt, hoc anno, uictis quidem Hiſpanijs, uerum non dum Cæſare Romam reuerſo. Qua in prouincia, oblata belli gerendi occaſione, cum Vatinius bene rem geſſiſſet, atque Imperator appellatus fuiſſet, de rebus geſtis ad Senatum miſit literas, petijtq; per has etiam literas à Cicerone, ut ſupplicationem ea de cauſa ſibi decerneret. Epiſtola data eſt III. Id. Quint. Naronæ. Ergo ante reditum Cæſaris. Nunciat præterea ſe audiſſe. ſeruum eius fugitiuum eſſe cum Vardæis, de quo nihil Cicero ſibi mãdarit, ſe illum inuenturum, niſi in Dalmatiam aufugerit. ex quo apparet eum nunc in Illyrico eſſe.

129. CICERO VARRONI S.D.

Etſi munus] *Mittit ad Varronem quatuor libros Academicos. apparet hanc epiſtolam ſcriptam eſſe hoc anno circa Id. Quint. ex epiſt. ad Att. 214. a.*

231. M. CICERO SVLPICIO IMP. S.

Cum his temporibus] *Pleriq; exiſtimant in titulo huius epiſtolæ ſcribendum eſſe pro Sulpicio,*

cio, Vatinio, atque his literis Ciceronem Vatinij ſuperiori epiſtolæ reſpondere, quòd ſe ei libenter ſupplicationem decreuiſſe dicat. quibus & ipſe aſſentirem, niſi hæc uerba ſubſequerentur: præterea à te peto maiorem in modum pro noſtra amicitia, & pro tuo perpetuo in me ſtudio, ut hac etiam in re elabores. Dionyſius ſeruus meus, qui meam bibliothecam multorum numorum tractauit, cum multos libros ſurripuiſſet, nec ſe impune laturum putaret, aufugit. is eſt in prouincia tua. eum, & M. Bollanus, & multi alii Narone uiderunt. ego ſi hominem per te recuperauero, ſummo me à te beneficio affectum arbitrabor. *neque enim intelligi poteſt, cur Cicero ad Vatinium ita ſcripſiſſet, cum ille in ſuis literis ita nunciaſſet.* dicitur mihi ſeruus tuus anagnoſtes fugitiuus cum Vardæis eſſe, &c. *Accedit, quòd ſi ad Vatinium ſcripſiſſet, non uidetur uerisimile ita loquuturum fuiſſe.* Non exiſtimaui, me ſaluo iure noſtræ ueteris amicitiæ, multorumq; inter nos officiorum facere poſſe, ut honori tuo deeſſem. *cum quo inimicitiæ fuerunt. Itaque uereor, nec hic P. Sulpicius alter proconſul Illyrici ſit pari cum Vatinio imperio à Cæſare miſſus. quãdoquidem Vatinius in re geſta contra Octauium collegam habuit etiam Sulpicium. Quod intelligitur ex*

his uerbis Oppij lib. V. Cæſar cum cohortibus ſeptem, quæ ex ueteranis legionibus in claſſe cum Sulpicio, & Vatinio rem geſſerant ex oppido Ruſpina egreſſus, proficiſcitur ad portum. *Quod ſi ita eſt, ergo ut Vatinius, ſic Sulpicius ob rem bene geſtam de ſupplicatione à Cicerone petierat. Vt autem Vatinij literæ extant, ſic Sulpicij exciderunt. Vt ad Vatinium reſponſio deſideratur, ſic ad Sulpicium habetur. Vt Vatinius ſe ſine literis Ciceronis de ſeruo eius curaturum ſcripſerat, ſic Sulpicius de eodẽ ſeruo inueſtigãdo rogatur.*

92. CICERO LEPTAE S.

Maculam] *Scripta eſt, dum expectabatur Cæſar ex Hiſpania, quia ait.* Ego me Aſturæ diutius arbitror commoraturum, quoad ille quandoque ueniat. *meminit etiam Oppij, & Balbi, qui Romæ remanſerant, Cæſare in Hiſpaniam profecto. Balbum autem ægrum fuiſſe, & in hac epiſtola ait, & ad Att. 222. b. in epiſtola hoc tempore ſcripta.*

106. M. CICERO M. FABIO GALLO S. D.

Amoris quidem tui] *Iudicium P. Sextij, de quo fit in hac epiſtola mentio, oſtendit eam hoc tempore ſcriptam eſſe, quia eadem de re ſcribit ad Att.*

ad Att. *menſe* Sextili. 223. *antequam* Cæſar *Romam uenerit.*

107. CICERO M. FABIO GALLO S. D.

Quòd epiſtolam] *Apparet ſcriptam eſſe aduentante Cæſare ex Hiſpania, quia ait.* Magiſter adeſt citius, quàm putaramus, *magiſtrum autem Dictatorem Cæſarem intelligit. Sic in epiſt. ad Att. 223 ſcripta menſe Sextili ait.* Cæſar adeſt.

Q. FABIO MAXIMO
C. TREBONIO COS.

Hoc anno Cæſar poſtquam ex Hiſpania rediÿt Conſules ſibi ſuffecit in reliquum anni Q. Fabium Maximum, & C. Trebonium. auctore Dione.

194. M. CICERO
Q. CORNIFICIO COLLEGAE. S.

Grata mihi uehementer] *Iam Cæſar quintum, & ultimum à bello Romam reuerterat, id eſt, ex Hiſpaniis. reuertit autem Octobri menſe auctore Velleio. lib. 2. Q. Cornificium in prouincia Syriæ finitima eſſe apparet, quod ait,* Ex Syria tumultuoſiora quædam nobis nunciata ſuut, quæ quia tibi ſunt, propiora,

quàm nobis, tua me cauſa magis mouent, quàm mea, *ſcripta uidetur epiſtola, cùm, reuerſo ex Hiſpania Cæſare, populus R. uarijs ſpectaculis operā dabat, quia ait*, Romæ ſummum otium eſt, ſed ita, ut malis ſalubre aliquod, & honeſtum negociū, quod ſpero fore, quia uideo id curę eſſe Cæſari, *ſignificat autem bellum Parthicum, quod parabat Cæſar antequàm interficeretur. meminit etiam Oratoris ſui, cum ait*, me ſcito, dum tu abſis, quaſi occaſionem quandam, & licentiam nactum ſcribere audacius, & cætera quidem fortaſſe, quæ etiam tu concederes, ſed proxime ſcripſi de optimo genere dicendi. *Hanc autē epiſtolam primam eſſe, ex ijs quas ad Cornificiū ſcripſit in prouinciam, ex his uerbis colligitur*, grata mihi uehementer eſt memoria noſtri tua, quam ſignificaſti literis &c.

203. M. CIC. Q. VALERIO Q. F. ORCAE LEGATO PROPRAET. S. D.

Cum municipibus] *Q. Valerius præpoſitus erat à Cæſare agris diuidendis, credo poſtquàm ex Hiſpania redijt, quia Cicero in epiſtola, qua commendat ei C. Curtium, ait ita*. Hoc autem tempore eum Cæſar in ſenatum legit. *ſenatum aut ſuppleuiſſe Cæſarem, poſtquàm redijt*

dijt ex Hiſpania ſcribit Dio. Hæc epiſtola commendat municipes Volateranos, quorum agris diuidendis Valerius præfectus erat.

204. M. CIC. Q. VALERIO Q. F. ORCAE LEGATO PROPRAET. S. P. D.

Non moleſte fero] *Commendat Valerio C. Curtium, qui poſſeſſionem habebat in agro Volaterrano.*

205. M. CICERO C. CLVVIO S. P. D.

Cum in Galliam] *Cluuius item uidetur, ut Valerius præpoſitus fuiſſe a Cæſare diuidendis agris, quia ait,* etſi non ſum neſcius, & quæ temporum ratio, & quæ tua poteſtas ſit, tibiq; negocium datum eſſe à C. Cæſare, non iudicium, *Commendat ei agrum uectigalem municipij Attellani.*

206. M. CICERO M. RVTILIO S. P. D.

Cum & mihi] *Item M. Rutilius præpoſitus erat agris diuidendis à Cæſare, ut ex ipſa epiſtola apertiſſime apparet. Commendat ei prædia Laberij.*

295. CICERO CORNIFICIO COLLEGAE S. D.

Quod extremum] *Loquitur de tumultu in Syria excitato, ut in ſuperiore ad eundẽ, cum ait,* quod mihi uideor ex tuis literis intelligere, te nihil commiſſurum eſſe temere, nec antequàm ſciſſes, quò ille neſcio quis Cæcilius Baſſus erumperet &c. *Hic enim Baſſus tumultuatus eſt in Syria, Dione auctore. loquitur etiam de ludis Cæſaris, cum ait,* equidem ſiciam obdurui, ut ludis Cæſaris noſtri æquiſſimo animo uiderem T. Plancum &c. *de quibus ludis ſupra diximus.*

66. M. CICERO P. VATINIO IMP. S. D.

Grata tibi] *Cicero ut Sulpicio ſupplicationem decreuerat ſic etiam Vatinio. ut autem deſiderantur literæ, quibus Cicero decretam ei à ſe ſupplicationem eſſe nunciauerat, ſic etiam Vatinianæ, quibus Ciceroni gratias agebat: hæc enim epiſtola reſcripta eſt ad literas Vatinij, quibus ille gratias egerat, & Pompeiàm uxorem ei commendauerat. quòd autem ait,* Dalmatis Dii malefaciant, qui tibi moleſti ſunt. ſed tamen, ut ſcribis, breui capientur, & illuſtrabunt res tuas geſtas, *oſtendit Vatinium ex Illyrico iam tũ, cum eas literas ſcripſit, in Dalmatiam*

matiam profectum eſſe, quòd à Dalmatis laceſſeretur, ſperatq; res Dalmaticas acceſſionem futuram Illyricæ uictoriæ, ob quã ei ſupplicatiò decreta fuerat. monet de Dionyſio.

108. M. CVRIVS M. CICERONI SVO S.D.

Si uales bene eſt: ſum enim] *Data eſt a.d. IIII. K. Nouemb. à M. Curio, qui Patris erat: rogat Ciceronem, ut Sulpicij ſucceſſori ſe commendet, qui menſe Iunio ex Achaia deceſſit. Huic epiſtolæ reſpondet Cicero initio ſequentis anni.*

65. P. VATINIVS IMP. M. CICERONI SVO S.D.

Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. De Dionyſio] *Data eſt Non. Dec. Naronæ. P. Vatinius cum in Dalmatiam profectus bellum gerere cœpiſſet. inde recedere propter frigora coactus fuerat. petierat tamen à Cæſare ob res Dalmaticas geſtas ſupplicationem. de ea uero adhuc non retuliſſe Cæſarem moleſte fert. petit à Cicerone ut apud Cæſarem cauſam ſuam agat. Sic enim ait,* Cæſar adhuc mihi iniuriam facit. de meis ſupplicationibus, & rebus geſtis Dalmaticis adhuc non refert. quaſi uero non iuſtiſsimi triumphi in Dalmatia res geſſerim &c. *Quod autem addit*, Ego poſt

 ſupplicatio

ſupplicationes mihi decretas in Dalmatiam profectus ſum, *intelligitur poſt ſupplicationes de rebus Illyricis. De Dionyſio ſe nihil adhuc extricare reſpondet. in Illyricum uero receſſiſſe oſtendit, cum ait,* quòd me frigus Dalmaticum, quod illinc eiecit, etiam hic refrigerauit, *item,* indigneq; oppidum captum, & bellum iam confectum relinquere ſum coactus.

132. CICERO DOLABELLAE. S.D.

Gratulor Baiis noſtris.] *Dolabella ad Baias erat. ac orationem pro Deiotaro à Cicerone requiſierat, quam dixit Cicero domi apud Cæſarem ex Hiſpania reuerſum. quod ex his uerbis orationis intelligitur.* Non dubito, quin Deiotarus tuis literis, quarũ exemplum legi, quas ad eum Tarracone dediſti, ſe magis etiam erexerit. *Eſt enim Tarraco urbs Hiſpaniæ. ad eum orationem hanc ſe mittere ait. & ipſe Cicero ruſticari uidetur, cum ait. Oratiunculam pro Deiotaro, quam requirebas, habebam mecum, quod non putaram. Cæſarem porro cum Dolabella ad Baias fuiſſe hoc anno poſt tertia Saturnalia id eſt, XII. K. Ian. intelligitur ex epiſtola ultima lib. XIII. ad Att.*

C. IVLIO

C. IVLIO CAESARE V.
M. ANTONIO COS.
An. ab. urb. cond. DCCIX.

109. CICERO CVRIO S. D.

Ego uerò iam te nec hortor] *Scripta eſt hæc epiſtola initio anni huius ex his uerbis*, in campo certę non fuiſti, cum hora ſecunda comitiis quæſtoriis inſtitutis, ſella Q. Maximi, quem illi conſulem eſſe dicebant, poſita eſſet. quo mortuo nunciato, ſella ſublata eſt. ille autem, qui comitiis tributis eſſet auſpicatus, centuriata habuit, conſulem hora VII. renunciauit, qui uſque ad K. Ian. eſſet, quæ erant futuræ mane pòſtridie, *Hic autem fuit C. Caninius Rebilus, qui in locum Q. Maximi ſuffectus eſt. Dio. Macrob. reſpondet epiſtolæ Curij ſuperiori.*

222. M. CICERO ARISTO PROCOS. S. D.

Sumpſi hoc mihi] *Petierat Curius à Cicerone, ut ſe commendaret ſucceſſori Sulpicij, qui uidetur fuiſſe Acilius, Itaque in ſuperiore ad Curium epiſtola ita reſpondet*, Acilio, qui in Gręciam profectus eſt cum legionibus de te ſcripſi, eamq; epiſtolam cum hac coniun-

xi,

xi, *hæc autem epiſtola uidetur eſſe, quæ ad Ariſtum ſcripta eſt, cui commendat M. Curium: fortaſſe enim appellatus eſt Acilius Ariſtus.*

195. M. CICERO CORNIFICIO S.

Libentiſsime] *Ex ſuperioribus ad Cornificium epiſtolis apparet eum fuiſſe cum imperio non longe à Syria prouincia, & bellum Parthicum ſuſpectum fuiſſe. ex hac autem conſtat eum Syriam, & bellum Parthicum à Cæſare obtinuiſſe, quod Cæſar parabat hoc anno antequam interficeretur. hanc rẽ ei hac epiſtola gratulatur.*

109. CICERO CVRIO S. D.

Facile perpexi] *Hæc epiſtola multo poſt ſuperiorem ad Curium ſcripta eſt, quia ait,* Acilio non fuiſſe neceſſe meas dari literas, facile patior. *Hunc Acilium ſucceſſorem fuiſſe Sulpicij intelligi poteſt, cum addit.* Sulpicii tibi operam intelligo ex tuis literis non multum opus fuiſſe.

M. ANTONIO
P. DOLABELLA COS.

Cæſar cos. V. Id. Mart. interfectus eſt, cum quinque mẽſes Romæ poſt reditum ex Hiſpania fuiſſet.

ſet. auct. Velleio *. in cuius locum ſuffectus eſt* P. Dolabella.

167. D. BRVTVS M. BRVTO, ET C. CASSIO S. D.

Quo in ſtatu ſimus, cognoſcite] M. *Brutus, & C. Caſsius prætores urbani poſt necem Cæſaris armis Antonij cos. diffidentes Roma aberant.* D. *Brutus ſocius eiuſdem coniurationis Romæ erat, quod ex his uerbis intelligitur.* Heri ueſperi apud me Hirtius fuit, qua mente eſſet Antonius demonſtrauit, peſsima ſcilicet, nam neque prouinciam mihi dare poſſe aiebat, neque tuto quemquã noſtrũ in urbe eſſe. *Quæ uerba indicant non multo poſt necem Cæſaris hãc epiſtolam eſſe ſcriptam. ad Att. certe ſcribit. 226. a.* M. *Brutum uiſum eſſe ſub Lanuuio poſt prid. Id. Apr.*

266. TVLLIVS TIRONI S. D.

Etſi mane] *Cicero ruſticabatur eo tempore, quo Octauius ex Apolloni a ad cernendam hæreditatem Cæſaris Romam uenit. mandat Tironi, quem à ſe, ut ait, Romam dimiſerat, ut ſibi pecuniam curet, & ut omnia certa ſibi reſcribat, quid Antonius, quid Octauius, quæ hominum opinio, quid futurum putet. addit præterea uix*

teneri

teneri quin accurrat. item Aquini fuiſſe Hirtium, qui tum Romæ erat, cum ſuperior epiſtola ſcripta eſt. Scripta autem hæc uidetur poſt XIIII. K. *Maias, quia Octauius ex Apollonia Romam uenit illo die.* Att. 228. *a.*

91. M. CICERO BITHYNICO S.

Cum cæterarum] *Non eſt dubium, quin hæc epiſtola extremis ijs bellis ciuilibus, quibus Cicero interfuit, ſcripta ſit, cum ita ſcribat,* cum cæterarum rerum cauſa cupio eſſe aliquando remp. conſtitutam. *item quod ait,* eos, qui tẽporibus ualuerunt, aut ualeant, &c. *nam qui ualuerunt referre uidetur ad Cæſarianos, qui ualeant, ad Antonianos, & Octauianos. præterea ſcribit ad Tironem in ſequẽti epiſtola,* ad Bithynicum ſcripſi. *quod tamen an de hac epiſtola, & de hoc Bithynico dictum ſit, affirmare non auſim.*

265. TVLLIVS TIRONI S.

Tu uero conſice] *Mandat item, ut pecuniam curet. Scripta eſt hoc tempore, quia ait.* Balbus ad me ſcripſit tanta ſe epiphora oppreſſum, ut loqui non poſsit, Antonium de lege quid egerit. *legem autẽ intelligit, quam fixerat Antonius poſt mortem Cæſaris, qua Si-*

culi

culi ciues Romani facti ſunt. Att. 229. *Adhuc etiam ruſticabatur, cum ait.* liceat modo ruſticari, *neque dum amicitiam cum Antonio diremerat, quia ait*. ego Antonii inueteratam ſine ulla offenſione amicitiam retinere ſanè uolo, ſcribamq; ad eum.

132. CICERO DOLABELLAE COS. S.D.

Etſi contentus eram] *Gratulatur Cicero Dolabellæ Conſuli de rebus ab eo præclarè geſtis, intelligit autem columnam in foro Cæſari mortuo erectam, quam ipſe proſtrauerat. Scripta uidetur* VIII. Id. *Maias ex ad* Att. 234. a. *ubi ait*. epiſtolæ ad Dolabellam exemplum tibi miſi, *&* 235. b. Ego ad Dolabellam VIII. Id. dederam literas.

194. C. TREBONIVS M. CICERONI S.

Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. Athenas] *C. Trebonius in Aſiam proficiſcebatur prouinciam, cum has literas dedit* VIII. K. *Iun. Athenis. narrat Ciceroni, ut uiderit Athenis filium eius literis operam dantem, ſe item audiſſe turbulenta quædam de rep. quæ cupit eſſe falſa.*

255. M. CICERO C. TREBONIO S. D.

Oratorem meum] *Eodem tempore quo Trebonius ad Ciceronem ſcripſit epiſtolam ſuperiorem, Cicero hanc ad illum. mittit ad eum Oratorem ſuum, petit, ut ad ſe crebro ſcribat, in primisq́; ut doceat, cuiuſmodi iter ſuum fuerit, ubi Brutum uiderit, quamdiu ſimul fuerit.* M. *autem Brutum intelligit, qui per hæc tempora in agro Antiati erat.*

179. M. CICERO C. MATIO S. D.

Nondum ſatis conſtitui] *Agit cum Matio de ludis Octauij ab eo curatis in honorem Cæſaris mortui. Scripta uero hoc tempore uidetur, quia ad* Att. 240. *in epiſtola data poſt* X V. K. *Iun. ita ait*, de ludorum apparatu Matius mihi diſplicet, *item, quia in hac epiſtola ait*, cum in Tuſculanum ueſperi ueniſſem, *nam ad* Att. 241. *ſcribit in Tuſculanum ſe uenturum* VI. K. *Iun.*

168. M. BRVTVS, ET C. CASSIVS PRAET. M. ANTONIO COS. S. P. D.

De tua fide] *Brutus, & Caſſius prætores, ut dixi, Vrbani cum Roma abeſſent, petunt ab Antonio, an Romæ* K. *Iun. tuto eſſe poſſint in magna*

ueteranorum

ueteranorum frequentia. quæ conuentura erat. ex quo apparet hanc epiſtolam ante K. Iun. *ſcriptam eſſe.*

183. M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Finem nullum facio] *Hoc tempore ſcripta eſt, quia ait,* rep. à Dolabella mea præclariſsime geſta: manabat enim illud malum urbanum, & ita corroborabatur quotidie, ut ego quidem & urbi, & otio diffiderem urbano. *Intelligit autem columnam euerſam à Dolabella, de qua ſupra. addit præterea,* tabulæ figuntur, immunitates dantur, pecuniæ maximæ deſcribuntur, exules reducuntur, S. C. falſa referuntur, *item,* cuius æra refigere debebamus, eius etiam chirographaſ defendimus. *quæ uerba indicant hanc epiſtolam ſcriptam eſſe poſt* K. Iun. *quia ſcribit in prima Philippica, poſt illum diem hæc acta eſſe ab Antonio. Caſſius adhuc non longè ab urbe aberat, quia ait,* uerum hæc propediem, & multa alia coram.

181. C. MATIVS M. CICRONI S. P. D.

Magnam uoluptatem] *Reſpondet Matius epiſtolæ ſuperiori cuius initium eſt.* Nondum ſatis conſtitui. *Rationē affert, cur Cæſaris ludos curarit,*

rarit, cum ait, At ludos, quos Cæſaris ui-ctoriæ Cæſar adoleſcens fecit, curaui: at id ad priuatum officium, & ad honeſtarem reip. pertinebat, *addit præterea ſæpe ſe ueniſſe domum Antonij conſulis.*

182. M. CICERO M. OPPIO S.

Dubitanti mihi] *Scripta eſt, cum Cicero proficiſceretur in Græciam, quia ait,* dubitanti mihi de hoc toto conſilio profectionis, quòd in utranque partem in mentem multa ueniebant, magnum pondus acceſsit ad tollendam dubitationem iudicium, & conſilium tuum, *item quia ait.* grauiſsimum iudicium de mea fide feciſti, cum poſt mortem Cæſaris te ad meam amicitiam contuliſti. *profectus eſt autem in Græciã menſe Quintili, ut infra apparebit.*

104. CICERO TREBATIO S.D.

Amabilior mihi Velia] *Data* XIII. k. *Sext. Velia, cum in Græciam proficiſceretur, quod & ex hac epiſtola, et ex proemio Topicorũ apparet.*

104. CICERO TREBATIO S.D.

Vide quanti] *Data eſt* V. K. *Sext. Rhegio. ait ſe*

ut primum

ut primum Velia nauigare cœperit, inſtituiſſe Topica Ariſtotelica conſcribere, eumq́; librum Rhegio ad eum mittere.

169. BRVTVS ET CASSIVS PRAET. ANTONIO COS. S.D.

Literas tuas legimus] *Data eſt prid. Non. Sext. à M. Bruto, & C. Caſſio prætoribus urbanis qui Roma aberant, ſed tamen in Italia. Conqueruntur de minis Antonij, & de edicto quodam, quo Antonius minabatur idem ſupplicium optimis ciuibus, quod Cicero ſumpſerat de ſceleratiſſimis. Philip. III.*

144. M. T. CICERO L. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Et abfui] *Scripta eſt poſtquàm rediјt è Græcia quia ait,* & abfui proficiſcẽs in Græciam, & poſteaquàm de medio curſu reip. ſum uoce reuocatus, nunquàm per M. Antonium quietus fui. *reuerſus eſt autem in urbem prid. K. Sept. quod ex prima Philippica intelligitur.*

71. M. T. CICERO S. D. TITIO

Etſi unus] *Cõſolatur Titium de morte filij diffi-*

 cile

cile eſt autem intellectu, an impendente ciuili bello Cæſariano, an Antoniano hác epiſtolá ſcripſerit, cum ſcribat ita. tantũ literæ proficere uidentur debere, quantum ſtatus ipſe noſtræ ciuitatis, & hæc perturbatio temporum perditorum, cum beatiſsimi ſint, qui liberos non ſuſceperunt, minus autem miſeri, qui his temporibus amiſerunt, quam ſi eoſdem bona, aut denique aliqua rep. perdidiſſent, *item*, hoc tamen non dubitans confirmare poſſum, ea miſceri parari, impendere reip. quæ qui reliquerit nullo modo mihi deceptus eſſe uideatur, *itẽ*, non mehercule quenquam audiui hoc grauiſsimo, & peſtilẽtiſsimo anno adoleſcentulum, aut puerum mortuum, qui mihi non à Diis immortalibus ereptus ex his miſeriis uideretur,

169. D. BRVTVS IMP. M. CICERONI S.

Si de tua in me uoluntate] *D. Brutus Galliæ citeriori à Cæſare, auctore Appiano, præfectus in eam prouinciam aliquanto poſt necem Cæſaris profectus erat: atque in ea nunc bellum gerebat. cum autem rem præclare geſſiſſet, literas ad Senatum ſcripſerat, fortaſſe de ſupplicatione. petit à Cicerone, ut ſuam cauſam in Senatu defendat, inquit autẽ*, progreſſus ſum ad in-

alpinos

alpinos cum exercitu non tam nomen captans imperatorium, quàm cupiens militibus ſatisfacere, firmosq; eos ad tuendas noſtras res efficere, itē, cum omnium bellicoſiſsimis bellū geſsi, multa caſtella cepi, multa uaſtaui. non ſine cauſa ad ſenatum literas miſi. adiuua nos tua ſententia. *Itaque Philip. VI. ait. an non D. Brutus potuit legiones Antonio, & pro prouinciam tradere. domum redire? triumphare?*

175. M. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Permagni intereſt] *Iam Brutus Imp. appellatus erat, ex ſuperiore epiſtola. Commendat duabus epiſtolis Bruto L. Lamiam præturam petentem, credo ueritus, ne altera earum intercepta periret. hoc autem anno petiȷt præturam Lamia, quia ædilis fuit ſub uictoriā Cæſaris Africanam. inter ædilitatem autem, & præturam biennium intercedebat. petit autem Cicero a Bruto, ut ad Lupum Romam mittat, ut equitum ſibi centurias, in quibus ille regnat, conficiat.*

175. M. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Lamia] *eodem tempore ſcripta eſt, quo ſuperior, ut ibi dictum eſt. commendat iterum ei præturam Lamiæ.*

183. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Vehementer lætor] *Scripta eſt poſt* XIII. K. *Oct. poſtquàm Philippicam ſecundam in Antonium dixerat. ſe tuto in Senatum uenire non poſſe ait, cædem enim eum quærere, eiusq; initium a. d.* XIII. K. *Oct. à ſe facturum putaſſe. Caſſius adhuc cum M. Bruto abeſſe ab urbe in Italia uidetur, quia ait,* Quare ſpes eſt in uobis, qui ſi icciřco abeſtis, ut ſitis in tuto, ne in uobis quidem, ſin aliquid dignum ueſtra gloria cogitatis: uelim, ſaluis nobis, ſin id minus, res tamen publica per uos breui tempore ius ſum recuperabit,

144. M. CICERO
L. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Meum ſtudium] L. *Plancus petierat à Cicerone, ut cauſam ſuam ageret in Senatu, reſpondet Cicero, ſe id facturum fuiſſe, ſi aut tuto in Senatū, aut honeſte uenire potuiſſet. ex quo intelligi poteſt hanc epiſtolam eodem tempore ſcriptam eſſe, quo ſuperior eſt.*

184. M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Auget tuus amicus] *Nondum uidetur Caſſius in Syriá prouinciá profectus, quòd ſe, quid con*

ſilij

ſilij ei det, non habere Cic. dicat. Scripta eſt poſt VI. N. Oct. *quia ait,* itaque a. d. VI. Non. Oct. productus in concionem à Cannuſio, turpiſsime ille quidem diſceſsit, ſed tamen ea dixit de conſeruatoribus patriæ, quæ dici deberent de proditoribus.

197. M. T. CICERO CORNIFICIO S. D.

Omnem conditionem] *Cornificius Africæ hoc tempore prætor erat, quod ſequẽtes epiſtolæ indicant. Scripta hæc eſt poſt* VII. *Id. Oct. quia ait.* a. d. VII. Id. Oct. Antonius Brunduſium uenerat, profectus obuiam legionibus Macedonicis quatuor, quas ſibi conciliare pecunia cogitabat, eaſq; ad urbem adducere, & in ceruicibus noſtris collocare.

196. M. CICERO CORNIFICIO S.

C. Anicius] *Extant epiſtolæ quædam ad Cornificium ſcriptæ, tum cum in Africa erat, quarum quia ſedes incerta eſt, earum aliquot huic epiſtolæ ſubijciemus. Hac ei commendat C. Anicium legatum in Africa legatione libera.*

199. M. T. CICERO CORNIFICIO S.

Q. Tullius, qui in Africa negotiatus eſt] *cõmẽdat Q. Turiũ, qui in Africa negotiatus erat.*

199. M. CICERO CORNIFICIO

Sex Aufidius] *Commẽdat Aufidij negotia, quæ erant in Africa.*

169. M. CICERO D. BRVSO IMP. S.

Lupus familiaris noſter] *Scripta eſt poſt* V. *Id. Decemb. quia ait,* Romam ueni a.d. V. Id. Decemb. *nondum uidetur Antonius prouinciam Galliam a populo obtinuiſſe, quia ait,* ſi iſte prouinciam nactus erit, ſpem reliquam nullam uideo ſalutis. *Hortatur præterea, ut Antonio reſiſtat, & libertatẽ recuperet.*

171. M. CICERO D. BRVTO IMP. S.

Cum adhibuiſſet] *M. Antonius edixerat, ut adeſſet Senatus frequens a.d.* VIII. *k. Decemb. eo die ipſe non affuit, in a.d.* IIII. *k. Decemb. diſtulit, adeſſe in capitolio iuſſit, quod in templum ipſe neſcio quà per Gallorũm cuniculũm aſcẽdit: cũ de rep. relaturus fuiſſet, allato nuncio de legione quarta, mente concidit, effugere*

feſtinans

feſtinans S. C. *de ſupplicatione per diſceſſionem fecit: inde paludatus urbe fœde, ac miſere fugit, cum ueſperi illo ipſo die* S. C. *de prouincijs feciſſet, cum igitur* Antonius *in* Galliam, *quam à populo obtinuerat,* D. Bruti *prouinciam irrupturus cum exrcitu uideretur, hortatur* Brutum Cicero, *ne in ſalute, et libertate populi* R. *conſeruanda auctoritatem* Senatus *expectet nondum liberi. meminit* Cæſaris *adoleſcẽtis, qui exercitum priuato conſilio contra* Antonium *parauerat, item legionis* Martiæ *&* quartæ, *quæ* Antonium Cos. *reliquerant.*

170. M. CICERO D. BRVTO IMP. S.

Lupus noſter] *Scripta eſt poſt* XIII. *k. Ian. quia ait,* cum Tribuni pl. edixiſſent, ſenatus adeſſet a.d. XIII. K. Ian. haberẽtq; in animo de præſidio cos. des. referre, quãquàm ſtatueram in Senatum ante K. Ian. non uenire, tamen cum eo die ipſo edictum tuum propoſitum eſſet, nefas eſſe duxi, aut ita haberi ſenatũ, ut de tuis diuinis in rẽp. meritis ſileretur, quod factũ eſſet, niſi ego ueniſſem, aut etiã, ſi quid honorifice de te diceretur, me nõ adeſſe. Itaque in Senatum ueni mane &c. *eo autem die in* Senatu *dixit tertiam* Philippicam *& ad populum quartam, in quibus* D. Brutum *laudauit, quòd edictum fecit, quo ſe* Galliam *in pote-*

ſtate S. P. Q. R. *poteſtate retẽturũ pollicebatur.*

196. M. CICERO S. P. D. CORNIFICIO

Nos hic cum homine] *Scripta & hæc eſt poſt* XIII. K. *Ian. quia ait*, a.d. XIII. K. Ian. ſenatus frequens mihi eſt aſſenſus de prouinciis ab iis, qui obtinerent obtinendis, neque cuiq; tradendis, niſi qui ex. S. C. ſucceſsiſſet. *quod idem Cornificij cauſa ſuaſiſſe ait, ne ſcilicet C. Caluiſio, cui Antonius Africam tradiderat, prouincia cederet. Suaſit autem hoc Cicero in tertia Philippica, his uerbis*, cenſeo, ſenatum ad ſummam reip. pertinere arbitrari, ab iis, qui prouincias obtinent obtineri ex lege Iulia, quoad ex S. C. cuiq; eorum ſucceſſum ſit.

267. Q. CICERO TIRONI SVO S. D.

Mirificã mihi uerberationem] *Scripta uidetur hoc anno, quia reprobendit conſules des. Hirtium, & Panſam.*

264. CICERO F.
TIRONI SVO DVLCISS. S.D.

Cum uehementer] *Cicero F. erat Athenis cum M. Bruto & Caſſio, ſequenti autem anno cum*

Bruto proficiſcitur in Macedoniam . erat autem hoc tempore Athenis ut in epiſt. Trebonij. Hoc uero tempore epiſtolam hanc ſcriptam eſſe apparet, quia nunquàm amplius fuerit Brutus Athenis, quàm nunc: eò enim Macedoniam proficiſcens profectus eſt.

266. CICERO F. TIRONI SVO S.

Etſi iuſta] *Scripta uidetur, cum eſſet Cicero F. Athenis, ut ſuperior.*

91. BITHYNICVS CICERONI S. D.

Si mihi tecum] *Bithynicus, ut ait Appianus, poſt mortem Cæſaris in Sicilia prætor erat. petit igitur à Cicerone tunc in Senatu potente, ut ſe abſentem defendat.*

A. HIRTIO,
C. VIBIO PANSA COS.
An. ab urb. cond. DCCX.

197. M. CICERO CORNIFICIO

Ego nullum] *M. Antonius a. d.* IIII. *k. Decem. cũ de legione quarta nuncium in Senatu accepiſſet ex urbe fugit paludatus, in prouinciam*

ciam Galliam cum exercitu irrupit, D. Brutum reſiſtentem Mutinæ obſedit, Cicero Philip. I I I. & V. ad Antonium deinde legatos de pace Senatus miſit prid. Non. Ian. Cicero Philip. V I. antequàm legati reuerterentur hæc epiſtola ſcripta eſt, quia ait, cum hæc ſcribebam, in expectatione erant omnia. nondum legati redierant, quos Senatus non ad pacem deprecandam, ſed ad bellum denunciandum miſerat, niſi legatorum nuncio paruiſſet.

171. M. CICERO D. BRVTO IMP. S.

Eo tempore Polla] *Eodem tempore ſcripta eſt, quo ſuperior. quia ait,* omnia erant ſuſpenſa propter expectationem legatorum, qui quid egiſſent nihil dum nunciabatur. *Iam Hirtius, & Cæſar exercitum contra Antonium duxerant. Itaque ait,* De reliquis rebus iam à te literas expectare debemus quid ipſe agas, quid noſter Hirtius, quid Cæſar meus: quos ſpero breui tempore ſocietate uictoriæ tecum copulatos fore.

144. M. CICERO
L. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Cum ipſum Furnium] *Hortatur L. Plancum ad remp. & libertatẽ populi R. defendendam.*

Scriptam

Scriptam autem menſe Ianuario eſſe declarat reſponſio Planci, quæ ſequetur.

185. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Vellem Id. Mart.] *Iam C. Caſſius in Syriá procos. uenerat. Scripta eſt poſtquàm legati ab Antonio redierant, quia ait*, nihil fœdius Philippo, et Piſone legatis, nihil flagitioſius: qui cum eſſent miſsi, ut Antonio ex ſenatus ſententia certas res nunciarent, cum ille earum rerum nulli paruiſſet, ultro ab illo ad nos intolerabilia poſtulata retulerunt. *Dolabellam uituperari ait, quòd Caſſio, qui uix triginta dies in Syria fuiſſet, ſuccederet.*

161. M. T. CICERO C. TREBONIO S. D.

Quàm uellem] *Trebonius in Aſia procos. erat. Scripta eſt poſt mortem Ser. Sulpicij, qui in legatione ad Antonium obierat, ex IX. Philippica. quod ex his uerbis colligitur*, magnum damnum factum eſt in Seruio. L. Cæſar optime ſentit, conſules egregii, præclarus D. Brutus, egregius puer Cæſar.

185. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Hiemem credo prohibuiſſe] *Scripta eſt poſt mortem*

mortem Ser. Sulpicij dum adhuc Brutus obſideretur ex his huius epiſtolæ uerbis, Res ſic ſe habebat, ut totius belli omne diſcrimen in D. Bruto poſitum uideretur, qui ſi, ut ſperabamus, erupiſſet Mutina, nihil belli reliquum fore uidebatur: paruis omnino iam copiis obſidebatur, quòd magno præſidio Bononiam tenebat Antonius. erat autem Claternæ noſter Hirtius, ad forũ Cornelium Cæſar, uterque cum firmo exercitu: magnasq; Romæ Panſa copias ex delectu Italiæ compararat. hiems adhuc rem geri prohibuerat. Hirtius nihil niſi conſiderate, ut mihi crebris literis ſignificat, acturus uidebatur. præter Bononiam, Regium lepidi, Parmam, totam Galliam tenebamus. erat firmiſsimus ſenatus, exceptis conſularibus: ex quibus unus L. Cæſar firmus eſt, & rectus: Ser. Sulpicii morte magnum præſidium amiſimus.

145. PLANCVS CICERONI S. D.

Gratiſsimæ mihi tuæ literæ fuerunt] *Reſpondet epiſtolæ Ciceronis, cuius initium eſt. Cum ipſum Furnium. Scripta uidetur Februario menſe, quia ait.* ſum in expectatione omnium rerum, quid in Gallia citeriore, quid in urbe Ianuario mẽſe geratur, ut ſciam. *optimo ſe*

mo ſe in remp. animo eſſe ait.

141. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Rufum iſtum] *Hæc epiſtola extrema hyeme ſcripta eſt, quia ait,* te ad cœnas itare deſiſſe moleſte fero. Spurina magnum periculum ſummæ reip. demonſtrabat, niſi ad ſuperiorem conſuetudinem tum, cum fauonius flaret, reuertiſſes, hoc tempore ferri poſſe, ſi forte tu frigus ferre non poſſes. *Addit præterea, quod hanc epiſtolam Antonianis temporibus ſcriptam eſſe probare poteſt:* caue exiſtimes me, quòd iocoſius ſcribā, abieciſſe curam reip. ſic tibi perſuade, me dies, & noctes nihil aliud agere, nihil curare, niſi ut mei ciues ſalui, liberiq; ſint, nullum locum prætermitto monendi, agendi, prouidendi, hoc denique animo ſum, ut ſi in hac cura, atque adminiſtratione uita mihi ponenda ſit, præclare actum mecum putem.

286. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Quanto ſtudio] *Nunciat ſe dignitatem eius defendiſſe in Senatu, hoc autem, ut arbitror, fecit in undecima Philippica, cum bellum contra Dolabellam Caſſio mandandum cenſuit: idem ſe ad*

populum

populum etiam egiſſe ait, quæ tamen oratio non extat.

188. C. CASSIVS PROCOS. M. CICERONI S. D.

Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. In Syriam] *Data eſt. Non. Mart. ex caſtris, Taricheis. nunciat ſe accepiſſe exercitum à L. Murco, & Q. Criſpo Imperatoribus, & legionem, quam Q. Cæcilius Baſſus habuit, quatuorq́; legiones, quas A. Allienus ex Aegypto duxit, poſteaquam illi audiuerunt, quæ Romæ gererentur; intelligit autem S. C. factum in ſententiam Ciceronis undecima Philippica.*

162. C. ASINIVS POLIO M. T. CICERONI S. P. D.

Minime mirum] *C. Aſinius Hiſpaniæ præerat cum exercitu, quid ſibi agendum ſit Ciceronem conſulit. data eſt XVII. K. Apr. Cordubæ.*

145. CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S. P. D.

Binas à te accepi literas] *Reſpōdet epiſtolæ Planci, cuius initium eſt. Gratiſſimam mihi. & gratulatur eum optimo eſſe in remp. animo, hortaturq́;*

tatur'q; , ut perſiſtat .

Liberalibus, i. XVI. K. *Apr. nec poſtero die fuit Senatus. Quinquatribus. i.*XIIII. K. *Apr. frequens fuit, decreuitq́; , ut Minerua Ciceronis cuſtos urbis, quam turbo deiecerat, reſtitueretur. Panſa literas Cornificij recitauit. ſumma approbatio conſecuta eſt cum offenſione Caluiſij, qui Africã petebat, ut ait Cicero in Philip.* III. *factum de Cornificio* S. C. *honorificum, ex epiſt.* 198.

146. CICERO
PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Quæ locutus eſt Furnius] *Data eſt* XIII. K. *Apr. Hortatur Plancum, ut* D. *Brutum collegam ſuum ab Antonio Mutinæ obſeſſum exercitu iuuet, neque pacis auctor ſit, quæ poſitis armis ab Antonio petenda ſit.*

160. T. CICERO
M. LEPIDO S. P. D.

Quòd mihi pro mea ſumma] *Monet lepidũ, qui decreta ſibi Hiſpania adhuc in Gallia ulteriori morabatur cum exercitu, auctore Velleio, ne ſe interponat in pacificationem Antonij, & ſenatus, de qua hoc tempore agebatur, auctore Dione.*

Dione. quod idem etiam ſuaſit in ſuperiori epiſtola Planco.

147. L. PLANCVS IMP. COS. DES. S.D. COS. PRAET. TRIB. PL. S. P. PL. Q. R.

Si cui forte] *Rationem affert, cur nõ adhuc arma contra Antonium pro rep. ceperit: ſe paratum eſſe uel prouinciam tueri, uel ire quò reſp. uocet, uel tradere exercitum, auxilia, prouinciáq;, C. Furnium legatum cum mandatis ad Senatum ante miſiſſe ait, cuius rei meminit Cicero in epiſtola, cui initium eſt, Quælocutus eſt Furnius. cum autem hanc epiſtolam ſcripſit, Brutus adhuc obſidebatur, quod inde intelligi poteſt, cum ait,* quòd præmatura denunciatio boni ciuis imparati quàm periculoſa eſſet ex caſu collegæ uidebam.

147. PLANCVS IMP. COS. DES. CICERONI S.D.

Plura tibi] *Hæc epiſtola cũ ſuperiore coniuncta eſt. quia ait, ſe breuiorem eſſe, quòd publicis literis omnia perſecutus ſit.*

149. CICERO
PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Etſi ſatis ex Furnio] *Reſpondet ſuperiori epiſtolæ Planci, cuius initium eſt. Plura tibi. gratas literas eius ſenatui fuiſſe ait. hortatur, ut in ſuſcepta ſententia perſiſtat. data eſt IIII. k. Apr. antequàm prælium ad Mutinam fieret, quod ex his uerbis cognoſcitur,* quam ob rem quanquam uno in prælio omnis fortuna reip. diſceptat, quod quidem, cum hæc legeres iam decretum arbitrabar fore &c.

150. CICERO
PLANCO IMP. COS. DES. S.

Etſi reip. cauſa] *Data eſt III. Id. Apr. Reſpondet literis quibuſdam Planci, quæ interierunt: alias item literas Planci ad Senatum, quæ non extant, recitatas fuiſſe ait: ſe pro Planco VII. VI. V. Id. Aprilis in Senatu cum Seruilio, & Titio Tribunis pleb. qui S. C. interceſſerant, contendiſſe ait.*

200. M. CICERO CORNIFICO

Aſſentior tibi] *Scripta eſt hoc tempore, cum ambo conſules ad Mutinam erant, quia ait,* ſenatus ſæpius pro dignitate tua appellaretur,

 ſi abſentibus

ſi abſentibus cōſulibus unquam niſi ad rē nouam cogeretur; *Hoc autem idem ſcripſit etiam in ſuperiore ad Plancum epiſtola, cum Senatum abſentibus conſulibus, à prætore urbano Cornuto habitum eſſe dixit.*

200. M. CICERO CORNIFICIO

Non modo te] *Commendat res L. Lamiæ. Scripta hoc anno uidetur, quia ait*, quāquam erat nobis dictum, te exiſtimare alicui S. C. quod contra dignitatem tuam fieret, ſcribendo Lamiam affuiſſe, qui omnino conſulibus illis nunquàm affuit ſcribēdo, deinde omnia tum falſa S. C. deferebantur, *intelligit autem conſules Antonium, & Dolabellam.*

186. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Qui ſtatus rerum fuerit] *Scripta eſt paulo antequàm ad Mutinam pugnaretur, quia ait*, res cum hæc ſcribebam, erat in extremum adducta diſcrimē, Brutus enim Mutinæ uix iam ſuſtinebat.

161. SER. GALBA M. CICERONI S.

XVII. K. Maii] *Data eſt a. d. XII. k. Maij ex caſtris*

caſtris. Nunciat rem bene geſtam cum Antonio.

148. PLANCVS IMP. COS. DES. CICERONI S. P. D.

Nihil me tibi temere] *Poſt* VI. K. *Maias ſcripta eſt, tum cum* Plancus *properaret in* Galliam *citeriorem, ut ſubueniret* Decimo *Mutinæ obſeſſo. ait enim,* exercitum a. d. VI. K. Maias Rhodanum traieci, ipſe, ſi à Lepido non impediar, celeritate ſatisfaciam, ſin autem in itinere meo ſe oppoſuerit, ad tempus conſilum capiam. copias adduco & genere, & numero, & fidelitate firmiſsimas, *in hanc ſententiam ſcripſit etiam in epiſtola, cuius initiū eſt.* Immortales, cum Rhodanum copias traieciſſem, ipſeq; iter Mutinam dirigerem, de prælio facto, Brutoq; & Mutina obſidione liberata audiui.

171. D. BRVTVS M. CICERONI S. D.

Panſa amiſſo] *Data eſt* IIII. K. *Maij ex caſtris,* Regij. D. *Brutus obſidione liberatus mortuos conſules nunciat; pollicetur, ſe daturum operam, ne* Antonius *in* Italia *commoretur; rogat, ut* Lepidum, Aſinium, Plancum *confirment, de quorum uoluntate erga remp. dubitabat.*

198. M. CICERO CORNIFICIO

Liberalibus] *Scripta eſt poſt conſules ad Mutinam interfectos, quia ait,* Hirtium quidem, & Panſam collegas noſtros homines in conſulatu reip. ſalutares, alieno ſane tempore amiſimus, rep. Antoniano quidem latrocinio liberata, ſed non dum omnino explicata.

172. D. BRVTVS M. CICERONI S. D.

Non mihi remp.] *Data eſt* III. *Non. Maij ex caſtris, Dertone. nunciat, ut Antonius omne genus hominum arripiendo ſatis magnum numerum effecerit, ut cum eo Ventidius ad Vada ſe coniunxerit: Antonium aut ad Lepidum ſe collaturum, aut Appennino, alpibusq; retenturum, aut rurſus ſe in Etruriam recepturum.*

173. D. BRVTVS IMP. COS. DES. M. CICERONI S. D.

Eodem exemplo] *Data eſt prid. Non. Maij ex caſtris, finibus Statiellenſium.* In itinere eſt (*inquit*) Antonius, ad Lepidum proficiſcitur, ne de Planco quidem adhuc ſpem abiecit, ut ex libellis eius animaduerti, qui in me inciderunt. in quibus quos ad Aſinium,

nium, quos ad Lepidum, quos ad Plancum mitteret, ſcribebat.

188. C. CASSIVS PROCOS.
M. CICERONI S. D.

Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. legi tuas literas] *Rogat ut ſe, & Murcum, & Criſpum Imperatores, qui ſibi exercitum tradiderunt, militesq́; ipſos ſua auctoritate defendat atque ornet: ſe audiſſe ait, Dolabellam, qui nefarie Trebonio occiſo Aſiam occupauit, in Ciliciā ueniſſe cū ſuis copijs: Itaque ſe item Ciliciam profecturum. Data eſt. Non. Maij, ex caſtris.*

149. PLANCVS CICERONI S. P. D.

Immortales ago tibi gratias] *Reſpondere uidetur epiſtolæ Ciceronis, cuius initiū eſt. Etſi reip. cauſa, qua Cicero ſcripſerat, quantam contentionem pro eius dignitate ſuſcepiſſet. nunciat ſe audito Mutinenſi prælio in Allobrogibus conſtitiſſe, audiuiſſe autem V I. K. Maias, ſupra diximus. ſe paratum eſſe ait, ut quoquomodo poſſit reſiſtat Antonio, ſi in Galliam ſe contulerit.*

152. CIC. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

O' gratam famam] *Data eſt III. Id. Maij. Re-*

 ſpondet

ſpondet epiſtolæ ſuperiori Planci, cuius initium eſt. Nihil me tibi temere. hortatur eum, ut fuſum Antonium perſequatur.

178. M. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Cum Ap. Claudio] Commendat Bruto Ap. Claudium, qui ſe cum Antonio coniunxerat, rogatq; ut eum ſua auctoritate ſeruet incolumen.

152. PLANCVS IMP. CICERONI S. D.

His literis ſcriptis] Nunciat ſe in Iſara flumine, quod eſt in finibus Allobrogum, ponte uno die facto exercitum a. d. IIII. Id. Maij traduxiſſe, fratrem cum equitum quatuor millibus prid. Id. Maij L. Antonio præmiſſo cum equitibus ad forum Iulium obuiam miſiſſe: ipſum maximis itineribus cum quatuor legionibus expeditis, & reliquo equitatu ſubſequuturum.

153. PLANCVS IMP. CICERONI S. D.

Antonius Id. Maii] Nunciat Id. Maij Antonium ad Forum Iulium ueniſſe, Vētidium bidui ſpatio ab eo abeſſe, Lepidum ad Forum Voconij caſtra habere, ibi ſe expectare conſtituiſſe.

153. CICERO PLANCO S. D.

Nihil poſt hominum memoriam] *Literas quaſdam Planci in Senatu recitatas eſſe, eaſq; gratiſſimas ſenatui fuiſſe, deq; his S. C. factum eſſe in ſententiam ſuam ait. ſuadet præterea, ut in rebus agendis conſilium ſenatus non petat, ſed ipſe ſibi ſit ſenatus: nondum uidetur Antonius ſe coniunxiſſe cum Lepido.*

200. M. T. CICERO S. P. D. CORNIFICIO

Ita ne] *Scripta eſt hoc tempore, quia ait,* orbus ſenatus conſulibus amiſsis, *item,* cum Panſæ mortem ignorares ſcripſiſti quæ per nos ab eo conſequi te poſſe arbitrarere, *item,* ſic uehementius nos laboramus, quia profligato bello, ac pene ſublato, renouatum bellum gerere conamur.

176. M. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Etſi ex mandatis] *Data eſt XIII. K. Iun. de bello renouato Antonij agit his uerbis,* etenim cũ te incluſo ſpem maximam omnes habuiſſent in tua uirtute, florente Antonio: quis erat, qui quidquam timeret, profligato illo, te liberato? Nec uero Lepidum timebamus: quis enim eſſet, qui illum tam fu

rioſum arbitraretur: ut, qui in maximo bello pacem uelle ſe dixiſſet, is in optatiſſima pace bellum reip. indiceret? *item paulo poſt*, quare uelim equidem, id quod ſpero, ut planê abiectus, & fractus ſit Antonius, ſin aliquid uirium forte collegerit, ſentiet, nec ſenatui conſilium, nec populo R. uirtutem deeſſe, nec reip. te uiuo, Imperatorem.

176. D. BRVTVS M. CICERONI S. D.

Ad Senatum] *Data eſt* XII. K. *Iun. Vercellis. Dolet, ſe cum tironibus egentiſſimis eſſe, rogat ut quas ad Senatum miſit literas, perlegat & ſi qua uidebuntur, commutet.*

166. M. LEPIDVS IMP. II. PONT. MAX. M. T. CICERONI S. P. D.

Si uales, bene eſt: ego quoque ualeo. cum audiſſem] *Data eſt* XII. k. *Iun. ex caſtris, ex Ponte Argenteo. Nunciat ſe ueniſſe ad Forum Voconium contra L. Antonium: Silanum, & Culeonem ab eo diſceſſiſſe, ſe neque Senatui, neque reip. in hoc bello defuturum.*

159. M.

153. M. T. CICERO C. FVRNIO S. P. D.

Si intereſt] *Deterret Furnium legatum Planci à petenda prætura: hortatur autem, ut reliquias belli conficiat: id eſt ut Antonium perſequatur poſt fugam Mutinenſem bellum renouantem.*

154. PLANCVS CICERONI S.

Quid in animo habuerim] *Se accerſitum eſſe nunciat à Lepido. itaque a. d. XII. K. Iun. ab Iſara caſtra mouiſſe. pontem tamen reliquiſſe & præſidia firma ibi poſuiſſe, ut aduenienti Bruto, exercituiq; eius ſine mora trāſitus eſſet paratus, ipſum ſe diebus octo cum Lepidi exercitu coniuncturum.*

155. PLANCVS CICERONI S.

Puderet me] *Scripta eſt biduo poſt ſuperiorem, quia ait.* Scripſi tibi biduo ante me confidere bono Lepido eſſe uſurum, communiq; conſilio bellum adminiſtraturum: credidi chyrographis eius, affirmationi præſentis Laterenſis, qui tum apud me erat, reconciliarēq; me Lepido, fidemq; haberem orabat. *De hac autem re ſic in epiſtola ſuperiori.* ita que poſt diſceſſum legato

rum cum binis continuis literis, & Lepidus me, ut uenirem rogaret, & Laterenſis multo etiam magis propè implorans obteſtaretur, &c. *ſe, cum ad Lepidũ iret, iuſſu eius conſtitiſſe: ac propterea ſuſpectam eius fidem habere ait.*

156. CICERO PLANCO S. D.

In te, & in collega] *Scripta eſt, antequàm Lepidus Antonium reciperet, quia ait,* concordia ueſtra, quæ ſenatui declarata eſt, *intelligit autem conſenſum Planci, & Bruti ad perſequendum Antonium: ſcribit autem Appianus, cũ hec tempore, antequàm Antonius reciperetur à Lepido, D. Bruti exercitus laboraret morbo, Plancum cum exercitu propius acceſſiſſe.*

175. M. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Etſi mihi tuæ literæ] *Eadem ſentẽtia, qua utitur, oſtendit eodem tempore hãc epiſtolam ſcriptam eſſe, quo ſuperior eſt, quæ eſt hæc.* coniunctio tua cum collega, concordiaq; ueſtra, quæ literis communibus declarata eſt S. P. Q. R. gratiſsima accidit.

151. CICERO
PLANCO IMP. COS. DES. S. P. D.

Vt primum] *Nunciat* S. C. *factum eſſe in ſuam ſententiam in laudem Planci. hortatur, ut Antonium opprimat, cum ait*, qui M. Antonium oppreſſerit, is bellum confecerit.

154. CICERO PLANCO IMP. S. D.

Quanquam gratiarum actionẽ.] *Idem agit, atque in ſuperiore, cum ait*, incumbe, ut belli extrema perficias, qui M. Antoniũ oppreſſerit, is hoc teterrimum bellum, periculoſiſsimumq; confecerit.

173. M. CICERO
D. BRVTO IMP. COS. DES. S. D.

Tres uno die] *Reſpondet literis Bruti, quarum initium eſt. Non mihi remp. & eodem exemplo. Hortatur ad perſequẽdum Antonium, cum ait*. is bellum confecerit, qui Antonium oppreſſerit. *addit præterea*. itaque homines alii fracti ſunt: nonnulli etiam queruntur, quòd perſecuti non ſitis. opprimi potuiſſe, ſi celeritas adhibita eſſet, exiſtimant.

165. C. ASINIVS POLIO M. T. CICERONI S. P. D.

Quo tardius] *Hoc tempore ſcripta uidetur, quia ait Antonium habere equitatum, ac legiones ſub ſignis armatas tres, Ventidium cum eo ſe coniunxiſſe, ſi nihil in Lepido ſpei ſit, deſcenſurum ad extrema, Parmam direptam, L. Antonium Alpes occupaſſe, anni tempus maiorem ſibi libertatem dare, propterea quòd frumenta, aut in agris, aut in uillis ſint, ſe deeſſe reip. nolle.*

160. M. T. CICERO C. FVRNIO S. P. D.

Lectis tuis literis] *Suadet hac etiam epiſtola Furnio, ut præturæ petitionem in alterum annum differat, nunc autem in bellum incumbat, quòd de Planci, & Bruti concordia ſcribat, in eo ſe uel maximam ſpem ponere uictoriæ.*

174. M. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Mirabiliter mi Brute lætor] *Reſpondet literis quibuſdam, quas Brutus Id. Maij dederat, his uerbis.* Scripſiſti autem ad me iis, quas Id. Maii dediſti, modo te accepiſſe à Planco literas non recipi à Lepido Antonium, id ſi ita

ſi ita eſt, omnia faciliora: ſin aliter: magnum negotium. cuius exitum ne extimeſcam, tuæ partes ſunt.

176. D. BRVTVS IMP. M. CICERONI S.D.

Quod pro me non facio] *Labeonem ait ſibi nunciaſſe Cæſarem de Cicerone queſtum quòd diceret, eum dixiſſe, Cæſarem ornandum, & tollendum eſſe, non commiſſurum, ut tolli poſſit. Se, niſi ualde neceſſe fuerit, ex Italia non exceſſurum ait, legiones armare, parare, ſperare, ſe non peſſimum exercitum habiturum ad omnes caſus, & impetus hominũ. Data V I I I. K. Iun. Eporædia. mendoſe enim uulgo legitur V I I. K. Iun. ex manu ſcripto libro.*

178. D. BRVTVS M. CICERONI S.D.

Nos hic ualemus rectè] *Scripta uidetur eodem die quo ſuperior. Itaque ait,* quæ tibi ſuperio ribus literis mea manu ſcripſi, terrendi tui cauſa homines loquuntur. *Lepidum cõmode de ſe uideri ſentire ait, ſeq; dum à Cicerone literas accipiat, in Italia moraturum.*

155. CICERO PLANCO S. D.

Ita erant omnia] *Data eſt I I I I. K. Iun: ſe accepiſſe*

cepiſſe à Bruto literas ait datas Id. Maij, in quibus erat, Plancum ad ſe ſcripſiſſe, à Lepido non recipi Antonium. præterea ait, qui reliquias huius belli oppreſſerit, eũ totius belli confectorem fore.

190. LENTVLVS CICERONI SVO S.D.

Cum Brutum] *Quæſtor erat Aſiæ Lentulus. de Caſſio & de Dolabella nunciat. Data IIII. Iun. Pergæ.*

191. P. LENTVLVS P. F. PROQVAES. PROPRAET. S.D. COS. PRAET. TRIB. PL. S. P. PLEBI Q. R.

Si ualetis, liberiq; ueſtri ualent, bene eſt] N*ũciat eadem de Dolabella, & de Caſſio, quæ in ſuperiori epiſtola nunciauerat Ciceroni. Data eſt IIII. Non. Iun. Pergæ, niſi malimus legere IIII. k. Iun. ut ſit eadem die ſcripta eſt, quo ſuperior.*

173. D. BRVTVS IMP. COS. DES. M. CICERONI S.D.

Iam non ago tibi gratias] *Reſpondet epiſtolæ ſuperiori Ciceronis, cuius initium eſt. Tres uno die. rationem affert, cur non ſtatim perſequu-*

tus ſit

tus ſit Antonium. pollicetur, ſi quo caſu Iſaram traiecerit, reip. non defuturũ. Addit prætereà, uos magnum animum, optimamq; ſpem de ſumma reip. habere uolumus, cum & nos, & exercitus noſtros ſingulari concordiã coniunctos, ad omnia pro uobis uideatis paratos.

166. M. LEPIDVS IMP. II. PONT. MAX. S. P. PL. Q. R.

Si uos liberiq; ueſtri] *Data eſt* III. *k. Iun. excuſat ſe, quòd Antonium receperit. recepit autem a. d.* IIII. *K. Iun.*

179. D. BRVTVS IMP. M. CICERONI S. D.

In maximo meo dolore] *Data eſt* III. *Non. Iun. ex caſtris. Lepidus Antonium recepit a. d.* IIII. *K. Iun. ex epiſtola Planci. cuius initium eſt. Nunquàm mehercule. hoc autem ſignificare uidetur Brutus in hac epiſtola, cum ait,* hoc ſolatio utor, quòd intelligat homines me timuiſſe iſta, quæ acciderũt, *& paulo poſt,* ad ſenatum literas miſi.

177. M. CICERO D. BRVTO IMP. S.

Dii iſti Segulio] *Reſpondet epiſtolæ Bruti, cuius initium*

initium eſt. Quod pro me non facio: Data eſt. prid. Non. Iun.

178. M. CICERO D. BRVTO S. D.

Narro tibi] *Data eſt* VIII. *Id. Iun. reſpondet epiſtolæ Bruti, cuius initium eſt. Nos hic ualemus rectè. ſuadet, ut in Galliam contra Antonium traÿciat, neque enim adhuc audierat Antonium eſſe receptum à Lepido.*

157. PLANCVS CICERONI S.

Nunquam mehercule] *Data eſt* VIII. *Id. Iun. Ciuarone, ex finibus Allobrogum. nunciat a. d.* IIII. *K. Iun. Antonium ſe coniunxiſſe cum Lepido, uix ſe è manibus eorum eſſe elapſum.*

164. C. ASINIVS POLIO M. CICERONI S.

Balbus Quæſtor] *Data eſt* VI. *Id. Iun. Cordubæ. Narrat quæ Balbus Quæſtor geſſerit, petitq́; ut quid ſibi agendum ſit ad ſe ſcribant.*

186. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Scelus affinis tui Lepidi] *Scripta eſt poſt coniunctionem Lepidi, & Antonij, quod ex his uerbis*

uerbis intelligitur, ſcelus affinis tui Lepidi, ſummamq; leuitatem, & in conſtantiam ex actis, quę ad te mitti certo ſcio, cognoſſe te arbitror. *Addit præterea nunciata quædam fuiſſe de oppreſſo Dolabella.*

187. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Breuitas tuarum literarum] *Scripta eſt eodem tempore, quo ſuperior, quia ait,* tanquam clauſa ſit Aſia, ſic nihil perfertur ad nos, præter rumores de oppreſſo Dolabella. *&* *paulo poſt,* nos confectũ bellum. cũ putaremus, repentè à Lepido tuo in ſummam ſolicitudinem adducti ſumus.

189. C. CASSIVS S. D. M. CICERONI.

Si uales, bene eſt: ego quidem ualeo. Cum reip.] *Data eſt Id. Iun. Cypro, A cromani Iacride. nunciat ſe perſequutum eſſe Dolabellam.*

179. M. CICERO D. BRVTO S. D.

Expectanti mihi] *Data eſt* XIIII. K. *Quint. ſe uocare quotidie* M. *Brutum in Italiam ait.*

187. M. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Lepidus affinis tuus] *Scripta eſt poſt prid. K. Quint. quia ait*, Lepidus affinis tuus prid. K. Quint. ſententiis omnibus hoſtis à ſenatu iudicatus eſt, cæteriq́;, qui una cũ illo a rep. defecerunt, quibus tamen ad ſanitatem redeundi ante K. Sept. poteſtas facta eſt, *& paulo poſt*, Nos de Dolabella quæ uolumus, ſed adhuc ſine capite. *non dum autem ſuperiores Caſsij de Dolabella literas acceperat.*

161. M. CICERO AMPIO S. D.

De meo ſtudio] *Data eſt prid. Non. Quint. videtur ſcripta hoc tempore, quo plurimum poterat in rep. Cicero, quia ait*, illi mihi neceſſe eſt concedant, ut tibi plus, quàm ipſi, hoc tẽpore prodeſſe poſsim, *item*, fundamenta ieci ſalutis tuæ.

158. PLANCVS IMP. COS. DES. CICERONI S. D.

Facere non poſſum] *Data eſt V. K. Sext. ex caſtris. Hoc tempore petebat Octauius conſulatum in locum cõſulum occiſorum, quod in hac etiam epiſtola ſignificat Plancus cum ait*, quòd uiuit

 Antonius,

Antonius, quòd Lepidus unà eſt, quòd exercitus habet non contemnendos, id omne Cæſari acceptum refero, quæ mens eum à tanta gloria auocarit, & ad cogitationẽ couſulatus bimeſtris traſtulerit, exputare non poſſum.

Hoc anno C. Cæſar Octauianus prid. quã XX. annos impleret X. k. Oct. cum Q. Pedio conſulatum inijt in locum A. Hirtij, & C. Panſæ, qui in prælio Mutinenſi ceciderant: atque haud ita multo poſt Cicero inito inter Cæſarem, Antonium, & Lepidum triumuiratu, iuſſu Antonij interfectus eſt.

EPISTOLAE ALIQVOT, QVIBVS HAVD ITA CERTA SEDES INVENITVR.

05. M. CICERO M. FABIO GALLO S. D.

Tantum ex Arpinati ueneram] *Hæc epiſtola eodem tempore ſcripta uidetur, quo epiſtolæ quædam in primo lib. ad Att. quia cum utroque de ſignis ſibi curandis agit, nam in epiſtola cuius initium eſt, Quãto dolore, ita ait,* quæ tibi mandaui, & quæ tu intelliges conuenire noſtro Tuſculano uelim, ut ſcribis, cures: nam nos ex omnibus moleſtiis, & la-

boribus uno illo in loco conquieſcimus, quo fratrem quotidie expectamus. *& in ea, quæ incipit. Non cōmitam,* Q. frater cum uxore nunc in Arpinati prædio erat, tu uelim ſi ornamenta γυμνασιώδη reperire poteris, quæ loci ſint eius, quem non ignoras, ne prætermittas. nos Tuſculano ita delectamur, ut nobismet ipſis tunc denique cũ illo uenimus, placeamus. *et in ea, cuius initium eſt. Apud te eſt, ut uolumus,* Hermæ tui Pentelici, de quibus ad me ſcripſiſti, iam nunc admodum delectant. quare uelim & eos, & ſigna, & cætera, quæ tibi & eius loci, & noſtri ſtudii, & tuæ elegantiæ eſſe uidebuntur, quamplurima, quam primumq; mittas, & maxime, quæ tibi gymnaſii xyſtiq; uidebuntur eſſe, *& in ea cuius initium eſt. cum eſſem in Tuſculano.* ſigna noſtra, & Hermeraclas, ut ſcribis, cum commodiſsime poteris, uelim imponas, et quod aliud οἰκεῖον eius loci, quem non ignoras, reperies, & maxime quæ tibi paleſtræ gymnaſiiq; uidebuntur eſſe. *& in ea cuius initium eſt. Crebras expectationes.* quòd mihi de Hermathena ſcribis, per mihi gratum eſt ornamentum Academiæ proprium meæ, quòd & Hermes cõmune omnium, Minerua ſingulare eſt eius gymnaſii; *In his ergo locis meminit Ci-*

cero

cero Tuſculani, quod exornare cupiebat, et quò fratrē expectabat, Arpinatis, ubi frater erat; ſigna præterea ſibi curari cupit ea, quæ gymnaſio, palæſtræ, et xyſto, & cuidam alij loco, quem ille ſcit, congruant, ut Mercurium, & Mineruam: eadem autem fere in hac epiſtola ſcribit ad Fabium, meminit enim Arpinatis, unde forte in Tuſculanum redierat, cum ibi Q. fratrem reliquiſſet; meminit Tuſculani, ubi tunc erat; ſigna præterea ſe cupere ait, quæ gymnaſium, & palæſtram exornet, cum inquit, ea ſigna emere ſoleo, quæ ad ſimilitudinem gymnaſiorum exornēt mihi in palæſtra locum, *meminit etiam xyſti, & alterius illius loci; cum ait,* exedria noua mihi quædam ſunt inſtituta in porticula Tuſculani, ea uolebam tabellis ornare, *xyſtum enim porticulam, locum illum exedria intelligit. Bacharum præterea, & Martis ſigna loco illi conuenire negat, Mercurium probat. cum ergo tanta ſit argumenti ſimilitudo iure eodem tempore hæc ſcripta eſſe uideri poterit, atq; illæ ad Att. quæ ante conſulatum Ciceronis auctore Paulo Manutio uiro eruditiſſimo, ſcriptæ ſunt. Hoc tamen opinantes dicimus.*

107. CICERO GALLO S. D.

Cum decimum] *Meminit cœnæ auguralis*

 apud

apud Lentulum. P. autẽ Lentulus Spinter filium in cõſulatu ſuo Dione auctore. in adoptionẽ Manlio Torquato dedit, ut Augur fieri poſſet ſalua lege, quæ duos ex eadem gente fieri Augures prohibebat, erat autem augur Cornelius Fauſtus Sullæ F. ex quo apparet hanc epiſtolam ſcriptam eſſe poſt conſulatum Lentuli.

225. M. CICERO C. MVNATIO C. F. S. D.

L. Liuineius] *Scripta uidetur poſt exilium Ciceronis, quia ait,* ſumma enim eius erga me officia extiterunt iis noſtris temporibus, quibus facillime bonam beneuolentiam hominum, & fidem perſpicere potui.

220. M. CICERO L. CVLLEOLO S. D.

Quæ feciſti] *Videtur Culleolus procos. in Illyrico eſſe, quia meminit in ſequenti Bylionum populorum Illyrici. Scripta eſt uiuente Pompeio, quia ait,* tum Pompeius quotieſcunque me uidet, uidet autẽ ſæpiſsime, gratias tibi agit ſingulares. *Id ſi ita eſt, profecto ante primum conſulatum Cæſaris ſcripta eſt. nam Cæſar primum cõſul Illyricum ac Gallias a populo obtinuit in quinquennium, ac deinde prorogãdum ſibi imperium curauit in ſecundo conſulatu Pompeij.*

220. M. CICERO
L. CVLLEOLO PROCOS. S.

L. Luceius] *Meminit in hac etiam Pompeij, cum ait,* ſe ſe Luceio Pompeii arbitratu ſatisfacturos.

230. M. CICERO
Q. PHILIPPO PROCOS. S.

Etſi non dubito pro] *Q. Philippus proconſule Aſiam regebat, in hac enim epiſtola fit mentio L. Oppij, & L. Egnatij, qui negotia habuerũt Philomeli urbe Aſiæ, ut apparet ex epiſtolis ſequentibus ad Gallium. Commendat ergo ei abſenti L. Oppium, & L. Egnatiũ, quos etiam præſentes oſtendit ſe commendaſſe tum, cum Philippus deſcederet in prouinciam.*

221. M. CICERO Q. GALLIO S. D.

Etſi plurimis rebus] *Puto Gallium fuiſſe legatum Q. Philippi proconſulis in Aſia. commendat ei L. Oppium, & L. Egnatium, qui negocia habebãt Philomeli. Non uidetur autem adhuc Gallius in prouinciam perueniſſe, quia ait,* uelim memoriæ tuæ cauſa des aliquid literarum, quæ tibi in prouincia reddantur.

221. M. CICERO Q. GALLIO S. D.

Etſi ex tuis] *Cõmendat iterũ Gallio L. Oppium.*

221. M. CICERO
APPVLEIO PROQVAEST. S. P. D.

L. Egnatio] *Appuleius uidetur Quæſtor fuiſſe Q. Philippi proconſulis in Aſia. Commendat ei negotia eiuſdem Egnatij, de quo ante.*

221. M. CICERO
APPVLEIO PROQVAEST. S. P. D.

L. Noſtius] *Eidem Appuleio proquæſtori commendat L. Noſtium.*

230. M. CICERO
Q. PHILIPPO PROCOS. S.

Gratulor tibi] *Q. Philippus procos. ex prouincia Aſia Romam redierat. gratulatur ei Cicero quòd ſaluum ſe Romam receperit.*

203. M. CICERO C. MEMMIO

A. Fuſium] *Commendat A. Fuſium. Hãc epiſtolam inter eas quæ ad Memmium ſcriptæ ſunt; nõ collocauimus, quia ait,* ut mihi corâm re-

cepiſti

cepiſti, *quæ uero ad* Memmium *ſcriptæ ſunt, oſtendunt* Ciceronem *nuſquam cum* Memmio *loquutum eſſe, cum* Athenis *exulabat.*

196. M. CICERO CORNIFICIO COLLEGAE S.

Gratæ mihi tuæ literæ] *Hæc epiſtola ſeparata eſt à reliquis, quas* Cicero *ad* Cornificium *ſcripſit, nam cum reliquas ſcripſit, in prouincia eſſe uidetur* Cornificius, *cum hãc autem dedit, ruſti cari uidetur. quod quando fecerit, non liquet.*

139. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Ain tandem?] *Hæc epiſtola nihil ex ſe ſuppeditat, ex quo in ſuſpicionem uenire poſſimus, quo præcipue anno ſcripta ſit. multas etiam alias ad* Pætum *ſcripſit epiſtolas, ſed non omnes uno anno. ut oſtendimus.*

140. M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Amo uerecundiam] *Quod dixi de priore epiſtola, idem de hac iudicandum eſt.*

105. CICERO TREBATIO S. D.

Illuſeras heri inter ſcyphos] *Incerta omnino*

ſedes

ſedes eſt huius epiſtolæ.

105. CICERO TREBATIO S. D.

Silii cauſam] *item huius.*

205. M. CICERO
Q. VALERIO Q. F. ORCAE S.

Si uales, bene eſt: ego quidē ualeo. Credo] *Reliquæ epiſtolæ ad Valerium Orcam ſcriptæ ſunt, cum eſſet præfectus à Cæſare diuidendis agris: hæc autem ſcripta eſt cum eſſet in prouincia, in qua quo tempore fuerit, obſcurum eſt.*

91. CICERO BASILIO S. D.

Tibi gatulor, mihi gaudeo]. *Incertiſſimum tempus eſt huius epiſtolæ.*

263. QVINTVS M. FRATRI S. D.

De Tirone] *Laudat fratrem Quintus, quòd Tironem in libertatem uindicauerit.*

266. Q. CICERO TIRONI SVO S. D.

Verberaui] *Incertum epiſtolæ tempus, ut etiam ſequentium.*

270. M.

220. M. CICERO
Q. ANCHARIO Q. F. PROCOS. S. D.

L. & C. Aurelios]

231. M. CICERO QVATVORVIRIS ET DECVRIONIBVS. S. D.

Tantæ mihi]

223. CICERO REGI S.

A. Licinius Ariſtoteles]

223. M. CICERO P. CAESIO S. D.

P. Meſsienum]

222. CICERO CVRIO PROCOS. S. D.

Q. Pompeius]

FINIS.

REGISTRVM.

* ** A B C D E F G H I K L.

*Omnes ſunt terniones, præter **, qui eſt duernio.*

VENETIIS, M. D. LIV.

APVD PAVLVM MANVTIVM

ALDI F.

AL DVS.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE